

„Előfordul, hogy csak egy rövid sóhaj, sőt olykor szavak nélküli, de akkor is tudom, hogy velem vagyok kapcsolatban, és hiszem, hogy ő pedig velem!”
Imádság személyesen ► 2. oldal

„Az egész valahol ott, a miskolci Luther-udvarban kezdődött... Isten éltesse egyházunk nyugalmazott püspökét, Szebik Imrét!”
Hetvenöt esztendő ► 3. oldal

„Várakozással néztem a koncertek elé, mert a Bach-maraton legfőbb kérdése számomra az volt: Bach egyházzeneje »maratoni« körülmények között, nem liturgikus térben is szakrális tud-e maradni, ígét tud-e hirdetni?”
Bach-maraton ► 7. oldal

„Hogy a lélek a kiindulópont az élet minden dolgához, azt már előadása elején leszögezte Levente Péter.”
Az önképzés öröme ► 13. oldal

Egyház a nyilvánosság terében ► 4. oldal
Beszélgetés dr. Mohay Tamással ► 5. oldal
Terry László kitüntetés ► 5. oldal
210 éve született Bajza József ► 8. oldal
„Benczúr ismét köztünk van” ► 9. oldal
Utánamenni a 99 elveszettnek ► 13. oldal

Február 1-jén indult a Magyarországi Evangélikus Egyház egyszázalékos kampánya

KÉT SZÁRNNYAL TÖBBET SEGÍTESZ.

A civil 1% mellett **AZ EGYHÁZI 1%-KAL IS TÁMOGATHATSZ** anyaóvókat, iskolákat és szeretetotthonokat.

Magyarországi Evangélikus Egyház

Technikai szám: **0035**

evangelikus.hu

► 2014. február 1-jén indult a különböző médiumokban a Magyarországi Evangélikus Egyház idei egyszázalékos kampánya. Az ez évi szlogen: „Két szárnnyal többet segítesz.” A civilek egy százaléka mellett az egyházi egy százalékkal is támogathat anyaóvókat, iskolákat, szeretetotthonokat.

Idei kampányunknak – a tavalyihoz hasonlóan – az a fókuszüzenete, hogy a civilek egy százaléka mellett van egy másik egy százalék is, amelyet az adózók az egyházaknak, illetve az evangélikus egyháznak felajánlhatnak. Az adózóknak ugyanis mintegy a fele egyáltalán nem rendelkezik adója egy százalékkal, és akik civil alapítványoknak fel is ajánlják ezt az összeget, azoknak is több mint a fele az egyházak számára nem rendelkezik a másik egy százalékról. Az evangélikus egyház azonban a civil szervezetekhez hasonlóan fontos társadalmi szolgálatot végez intézményeiben – ehhez kérjük a támogatást. Ezt hirdetjük a májusig tartó időszakban, és erre szeretnénk felhívni mindenki figyelmét.

Az elmúlt évhez hasonlóan idén is lesznek reklámfilmjeink a különböző tévécsatornákon, emellett internetes felületeken és külterületen plakátokkal is hirdetjük majd az egy százalék felajánlásának fontosságát. Egyházközségeink, intézményeink, óvodáink, iskoláink és szeretetotthona-

ink segítségét is kérjük ebben, szórólaposztással, a kampányra való figyelemfelhívással.

A szórólapok egyben rendelkező nyilatkozatok is, amelyeket a perforált résznél leválasztva, a rajtuk olvasható módon elküldve a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak ki-ki azonnal rendelkezhet adója egy százalékról. Bízunk abban, hogy ezzel is hatékonyabbá tudjuk tenni kampányunkat.

Az egyszázalékos kampányról hasznos tudnivalókat találnak az *Evangelikus.hu* és az *egyszazalek2014.evangelikus.hu* oldalon. Innen letölthető a reklámfilm, a banner, a plakát, az e-mail aláírás és a szórólap is.

A Facebookon az alábbi linken találnak információkat a kampányról: [facebook.com/evangelikus.egyszazalek](https://www.facebook.com/evangelikus.egyszazalek)

Kampányfilmünk a Youtube.com-on: [youtu.be/FS3-sBRPCos](https://www.youtube.com/watch?v=FS3-sBRPCos)

Kérjük, támogassák egyszázalékos kampányunkat a népszerűsítésével és felajánlásaikkal!

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA, a kampány koordinátora

Bach-maraton

Hangverseny a Művészetek Palotájában az „ötödik evangélista” műveiből

► A *Budapesti Fesztiválzenekar* művészeti vezetőjének, *Fischer Ivánnak* volt merész ötlete, hogy minden év februárjában egy-egy zeneszerző munkásságának legjavát mutassák be egymást követő hangversenyeken. Remek meghatározással a *maraton* nevet kapta a rendezvény, amikor egész nap, reggeltől estig, mondhatni szünet nélkül szól a zene a Bartók Béla Hangversenyteremben, a Fesztivál Színházban, a Művészetek Palotájában (Műpa) minden zugában. Párhuzamosan régi, feledhetetlen előadások filmfelvételeit is láthattuk.

Az első sikeres maraton 2008-ban volt a Műpában, a világhírű orosz zeneszerző, *Csajkovszkij* életművéből. Azután *Dvořák* következett, majd *Beethoven*, *Schubert*, *Mozart* és *Bartók*. Az idén *Johann Sebastian Bach* lett a kiválasztott. Február másodikán egész nap az „ötödik evangélistaként” emlegetett lutheránus zeneszerző műveit hallhattuk.

Az 1685-ben született és 1750-ben elhunyt mester páratlanul gazdag munkásságát számba venni is nehéz. Ha hihetünk az első jegyzéknek, 1080 sorszám alatt foglalja össze a kántortanító óriási hagyatékát.

Ki ez a zeneóriás, aki századok múltával is egyre fényesebben világol? Mi a titka egekig emelkedő érzelmi izzásának? Talán muzsikájának emberfeletti koncentráltasága, merész ívű röpte. „Az elmúlt időben Bachot – írta *Bartha Dénes* – sok mindennek elmondták. Egyszer középkori misztikusnak, máskor a barokk mesterének, a zene *Dürer-jének*.” Mind igaz, de ma hozzátehetjük, hogy Bach minden idők egyik legnagyobb realitása. Összefoglaló művésze.

Szüntelenül tágítja látókörét, egyre föl, Isten közelébe igyekszik.

„Számomra Bach elsősorban Isten-bizonnyíték” – írta *Pilinszky*. Zeneje ízig-veéig klasszikus, s akit megérint, úgy érzi, hogy mindenki más csak hangját kereső férfi a közelében.

Erről meg is győződhetünk. Tíz órákor fölzengett a hangversenyterem nagy orgonája: a finom szövésű prelúdiók, a *147. kantáta*. *Varnus Xavér* virtuóz játéka Bach erős hitét, nem szűnő szeretetét tolmácsolta. A *d-moll toccata és fűga* a fenségeset és az intimet, ahogy békés harmóniába olvadt. A következő részben a kétszólamú invenciókból hallottunk válogatást. Nagyszerű ötleteket, ahogy a mester kibontja és csendes hangképekké dolgozza fel őket.

A *Budapesti Fesztiválzenekar* nemzetközi erőt képvisel. Nehéz összeállítást oldottak meg hibátlanul. Kitűnő társak segítettek: *Kelemen Barnabás* (hegedű), *Fassang László* (orgona) és *Pivon Gabriella* (fuvola). A *Der Geist hilft unsrer Schwachheit auf* kétkórusos motettáját a *Schola*

Cantorum Budapestiensis és a *Szent Efrém férfikar* adta elő.

Az I., II. és III. *brandenburgi verseny* nevét megrendelőjétől nyerte, *Christian Ludwig* örgróftól, aki nagy zenebarát volt. A *Budapesti Vonósok* modern hangszereken szólaltatták meg a híres művet.

Az est érdekes színfoltja volt a belga *Kuijken* fivérének fellépése. Nagyszerű, régi hangszereken játszó muzsikusokat ismerhettünk meg. Ahogyan ez elmondható *Spányi Miklós*ról is. Törékeny, érzékeny csembalójátékán érződött a szerző boldog derűje.

Igazi meglepetés volt a *Pannon Filharmonikusok* fellépése és a két és három zongorára írt versenyművek bemutatása. Bachnak olykor egyetlen hangszer is elegendő volt, hogy teljes művészi univerzumot hozzon létre. *Várjon Dénes* (zongora), *Baráti Kristóf* (hegedű) és *Perényi Miklós* (gordonka) közös játéka az est feledhetetlen percei voltak.

Este kilenckor ismét a *Budapesti Fesztiválzenekart* hallhattuk. A *Magnificat* ünnepélyes, mindent betöltő záróakkordja méltó befejezése volt a Bach-maratonnak.

A lipcsei lutheránus kántor, J. S. Bach vezetéknévének jelentése ugyan *patak*, de művei ezúttal is ellenállhatatlanul sodortak.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

► A Bach-maratonról egyházzene-szek írásai lapunk 7. oldalán

Luther-konferencia az ige körül

► Immár élő hagyomány, hogy január végén a *Luthert* szerető hittestvéreink összegyűlnek a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban, hogy mélyebben megismerhessék Krisztus tanújának életét és munkásságát. Idén több mint félszáz résztvevőt regisztráltak, többségükben laikus lutheránusokat; közöttük az ország sok részéről érkezett gyülekezeti presbiterek voltak a legtöbben. Az egyházunk és a Magyarországi Luther Szövetség támogatásával január 31. és február 2. között megrendezett háromnapos konferenciának nem volt különleges központi témája. Most is „csak” az Ige köré gyűltek egybe a résztvevők – a lutheri teológia tanulmányozása céljából és a reformáció kezdete fél évezredes évfordulójának megünneplésére is készülve.

Pénteki kezdőáhitatában *Weltler Sándor* nyugalmazott lelkész az *Útmutató* aznapra kijelölt evangéliumi szakasza (Lk 4,22–30) alapján szólt arról, hogy Isten igéiben az egy mindig több a soknál. A názáretiek azt szeretnék volna, ha Jézust egyről a kettőre juttatnák, de ő nem engedte magát „kézi vezérléssel” működtetni. A reformáció ünneplésével kapcsolatban a lelkész javasolta, hogy azt lehetőleg „és” nélkül tegyük, mert az ige a toldalek nélkül is megáll, s a mai napig senkinek sem kellett szégyenkeznie miatta. Áhitatát ezzel a kijelentéssel zárta: „Lélek szerint *Luther* is zsidó volt, és mi is azok vagyunk!”

Dr. Ittész Gábor, a *Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének* docense vetített képes, *Reformáció és kultúra: Luther, Melancthon és Arisztotelész a wittenbergi egyetemen* a 16. század elején című előadásában érdekesítő információk hangzottak el a

Bölcs Frigyes által 1502-ben alapított s a pápa által 1507-ben elismert egyetem – ahol *Luther* 1512-től a Szentírás professzora volt – teológiai, jogi és orvosi karán folyó oktatásról. Szó esett arról, hogy *Luther* elítélte *Arisztotelész* tanait és a skolasztikus teológiát. Az egyetem reformjában *Melancthon* is nagy szerepet játszott; 1523-tól ő lett az intézmény rektora. A reformáció új viszonyt alakított ki a kultúrával kapcsolatban is; kérdés, hogy ma hogyan viszonyulnak a reformáció örökösei a világi kultúrához.

Szombaton, a hónap első napján *Ittész János* nyugalmazott püspök a mindennapi istentisztelet énekelt liturgikus rendje szerint tartott reggeli áhitatában február igéje (Ef 4,29) alapján szólt: „Legyünk csendben együtt Isten előtt!” Sokszor csak fecseg az egyház, ahelyett hogy tanúskodna.

► Folytatás a 3. oldalon

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mindenható Isten, szerető mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy Fiadban kijelentetted életünk örök igazságaként irántunk való szeretetedet. Köszönjük neked, hogy az ő nevében bizalommal fordulhatunk hozzád imádságunkban.

[Lektor:] Könyörgünk, Atyánk, ezért a viláért, amelynek életét oly szövevényesen szövö be az emberi önzés és felelőtlenség. Te látod, mennyire igazságtalanul gazdálkodunk azokkal a kincsekkel, amelyeket közös felelősségvállalásunkra bízál. Te látod egyesek mérhetetlen gazdagságát, de hozzád kiált az éhen halt, megfagyott, esztelen háborúban meggyilkolt emberek vére is. Tisztább, igazságosabb, békésebb világot szeretnénk magunk körül szűkebb és tágabb környezetünkben egyaránt. Áldd meg azok munkáját és életét, akik döntési helyzetben a tisztaságot, az igazságosságot akarják szolgálni. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk egyházadért, amelyre rábíztad törvényed és evangéliumod hirdetését. Könyörgünk azért, hogy örök igéd érthetően és hitelesen szólaljon meg mindennél a világban. Könyörgünk azokért a keresztyénekért, akiknek élete és szabadsága ma veszélyben van hitük miatt, és könyörgünk azokért is, akik a körülöttük lévő szabadságban talán már nem is érzik, hogy elhívásuk kegyelem és az elhívó felé való felelősség. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk azokért, akiket mi riasztottunk el a veled való közösségtől; azokért, akiknek szenvedésén mi nem enyhítettünk, bár tehetők volna; azokért, akiket mi nem hallgattunk meg; azokért, akiket mi nem látogattunk meg; azokért, akik iránt mi voltunk közönyösek. Csak abban bízhatunk, hogy te találsz utat mindenkihez még akkor is, amikor éppen követeid állják el az utat. Nekünk pedig segíts, hogy hibáinkból, bűneinkből felismerjük azt, hogy mit kell másképpen elvégeznünk, és adj erőt a megújulásra. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk gyülekezetünkért. Ha megfáradtunk megszokott gyülekezeti életünkben, adj lelkesedést és bátorságot, hogy új utakon is el merjünk indulni. Ha aggasztanak gyülekezetünk, épületeink gondjai, ajándékozz meg találékony-sággal és közösségünkért érzett felelős szeretettel. Ha emberek közötti konfliktusok terhelik közösségünket, segíts megtalálni a megbocsátás útját. Urunk, kérünk, segíts, hogy tiszta, boldog, a beléd kapaszkodó hitben erős közösséggé legyünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, köszönjük, hogy életünk minden pillanatában a te kegyelmedbe rejtetten élünk. Köszönjük neked, hogy kegyelmed és szereteted igazsága egykor legyőz minden igazságtalanságot, önzést, közönyt és bünt, és teljességre juttatod országodat mindörökké a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – IKOR 2,6-10

Az óriás

Lázár Ervin szép novellájában egy régóta halogatott történetét meséli el. Még gyerekkorában történt, hogy átmászott egy óriáson. Az iskolából tartott hazafelé. Az öt kilométeres út nagy részét futva szokta megtenni, nyakában a házilag készült tarisznyával, benne a zörgős fa tolltartóval. A táj minden hajlata, dombja és völgye jó ismerőse volt, így aztán teljesen elképedt, amikor egyszer csak egy hegy állta az útját. Először arra gondolt, talán eltévedt, de a mögötte lévő város a helyén volt, minden a megszokott rendben vette körül, csak éppen előtte magaslott az új hegy. Megfordult az agyában, hogy helyes lenne visszafordulni, de a vágy, hogy hazajusson, mindennél erősebb volt.

„Haza kell menned! Haza kell menned. Ha nem mégy haza, sohasé látod többé apádat, anyádat meg a testvéreidet, ha nem mersz átvágni azon a hegyen, valami nagyon nagy baj történik” – zúgott a szívében.

***

Pál *Első korinthusi levelének* az elejét különösen is meghatározza az a filozófusi előzmény, amelyet Athénben élt át. Csak sejtethetjük a sajátos szellemi környezetet, amelyben felcsendült a keresztyénség friss mondanivalója. Pál egy darabig megpróbálja elhelyezni ezt a filozófiák világában, ha másért nem, a szimpátia felkeltése érdekében. Aztán belátja, hogy ez a mondanivaló nem enged elszakadni Krisztus keresztyénjétől, amely a zsidó gondolkodás számára botrányos, a görög filozófiák számára pedig ostobaság.

Most mégis azt érzi, hogy a gyülekezet hitben nagykorú tagjai, a

„tökéletesek” meg fogják érteni ezt a titkot, amely Isten elrejtett bölcsesége, a keresztség.

***

Így aztán nekivágott, hogy megmássza az új hegyet. A hegy végelethatatlan vásznakkal meg posztódarabokkal volt letakarva. Így meséli:

„Akárki akármiért terítette le ezt a hegyet, én akkor is átjutok a túlsó oldalára, mondtam magamban, és máris süppedős szőnyegen lépkedtem, szinte hintáztatott a vastag posztó. Néhány méter után aztán meredeken nekivágott az égnek, de ráncai, öblei, buggyai közt elég könnyedén lehetett fölfelé kapaszkodni. Már-már füttyörészni támadt kedvem, lám, milyen nevetségesen egyszerű dolog ez a hegymászás, amikor magam mögé tévedt a tekintetem, és megtántorodtam, hasra kellett vágódnom, eltakartam a szememet, hej, iszonyatos mélység tángolt alattam, az országút csíkja vékonyka szalag, a tarlok, szántások, kukoricások tenyérnyi szögletes foltok; szívott, húzott a mélység, jó erősen behunytam a szemem. Eltartott pár percig, amíg megnyugodtam. Nem szabad visszanézni, csak föl, csak előre, akkor nem lesz semmi baj. Nem is néztem le többet. Egyre följebb küzdöttem magam, itt már akadtak nehezebb szakaszok is, minden erőmre, ügyességemre szükség volt. Aztán egyszer csak, hiába erő, hiába ügyesség, ott álltam egy meredély alatt, megmászhatatlannak tűnt. Most mi lesz? Megpróbáltam egy kicsit oldalt haladni, ha fölfelé nem megy, oldalra is jó. Szorosán a falhoz simulva, egy féltalponyi kiszögellésen egyensúlyoztam, s ekkor jobbra tölem, úgy két-három

méterre, egy óriási láncot vettem észre. Tompa, sárga fényvel csillogott, szemei akár a létrafokok, meredeken, egyenesen tört föl a magasba.”

A lánc persze az óriás óralánca volt.

***

Isten rejtett bölcsessége, a keresztség megfogalmazódó szeretet hihetetlen. Azt hisszük olykor, ismerjük világunk logikáit: az erő és gyengeség, a hatalom és szolgaság, az alárendeltség és szabadság szabályosságait. Ismerjük az utat hazafelé. Az óriás azonban utunkba áll. Egy olyan igazság, amely a megszokott táj részévé válva teljesen mássá tesz mindent.

Azt hittük, ismerjük az utat, de maga az út változott meg. Azt hittük, tudjuk, hogy kerülünk haza, de az otthon hirtelen nagyon távolinak tűnik. Azt hittük, Isten valami olyan misztikum, melyről nyugodtan elszakíthatjuk hétköznapjainkat, besorozhatjuk a mesék világába, elodázhathatjuk a vele való találkozást. Most azonban kikerülhetetlen, mindenképpen át kell verekednünk magunkat rajta.

***

Aztán hirtelen ráébredt arra, amit már sejtett, hogy amin mászik, az nem hegy, hanem egy óriás. Meghaltotta a hatalmas szív dobogását, rászorította a fülét önfelédten, hagyta, hogy őt is megemelje minden ütésnél. Aztán hirtelen félni kezdett, hiszen a hatalmas kéz egy pillanat alatt porrá zúzhatta volna. Akkor pillantotta meg a faluját. Az öröm óvatlanná tette. Megcsúszott a lejtőn, lezuhant.

„Behunytam a szemem. Most török, szakadok. És ekkor valami lelassította a zuhanásomat, lecsendes-

A VASÁRNAP IGÉJE

dett a levegő sivitása. Kinyitottam a szemem. Az óriás kabátja szegélyen feküdtem. Csak hármat kellett ugranom, máris az országúton voltam, futottam a keréknyomok mellett kanyargó, keményre döngölt földű gyalogúton Rácpácegres felé. Lobogott a hátamon a tarisznya, a fa tolltartóban zörögtek a ceruzák.”

Az óriás nyúlt utána hatalmas tenyerével, ő fogta fel zuhanását és mentette meg.

***

Isten bölcsessége ugyanis – az, amit „szem nem látott, fül nem hallott, és ember szíve meg sem sejtett” – azoknak tárul fel, akik szeretik őt. Azoknak, akik készek arra, hogy szívére hajtsák fülüket. Azoknak, akik úgy lépkednek kabátja szélén, hogy tudják, bármikor összeláthatja őket hatalmas markával. Azoknak, akik felismerik, hogy csak azért nem zuhannak le irtózatos mélységekbe, mert ő felfogja őket irgalmas kezével. Azoknak kitárul egyetlen lehetségséget, jelen levő valóságként, emberközeli csodaként. Ez a boldonság és botrány útja.

***

Aztán szívesen elmesélte volna, elsőként az apjának. Akkor valami egy pillanatra eltakarta a napot. Az apja fel is kiáltott:

– Mi az, napfogyatkozás?

Amire megfordult, az óriás már nem volt ott. Akkor lett sötét, amikor felállt, és mentében eltakarta a napot.

Aztán az író hallgatott erről. Attól félt, nem hiszik el. Most érezte úgy, itt az ideje, hogy elmondja.

■ KOCZOR TAMÁS

Imádság személyesen

Elhanyagolhatatlan az anyaszentegyház kötött imádkozási rendje, de ha élő, személyes kapcsolatban vagyunk a mi Urunkkal, akkor élő, azaz személyes beszélgetés alakulhat ki közöttünk. Akit jól ismerünk, bensőségesen szeretünk, és aki ismer és szeret minket, és közösségben él velünk, azzal gyakorta elmélyülten beszélgetünk. Időnként kiöntjük a lelkünket, bizalmasan elmondjuk neki bajunkat, örömlünket, és figyelmesen meghallgatjuk a választ. Ezek mind hozzátartoznak az imaéletemhez.

Vannak a mások által jól megfogalmazott imádságok, s ezek is fontosak és hasznosak, de amikor hit által a szív megszólal, akkor szabadon száll az imádság mint élő beszéd. Ez a szabadon, szívből született imádság olykor dadogó, szavakat kereső, nem olyan precíz mondat szerkezetű, mint a liturgikus imádság, esetleg túl személyes, sőt intim, mégis eleven. Előfordul, hogy csak egy rövid sóhaj, sőt olykor szavak nélküli, de akkor is tudom, hogy velem vagyok kapcsolatban, és hiszem, hogy ő pedig velem!

Gyakran hosszabbra sikerül ez a titokzatos imádság, de jellemzője, hogy nem racionális koncentrációval megfogalmazott, hanem teljesen spontán. Mint egy párbeszéd egy nagyon kedves, nagyon szeretett, de nagyon tisztelt ismerőssel, jó barátal, aki előtt bátran ki merjük önteni lelkünket, mert tudjuk, hogy nem él vissza velem, nem borzad el, nem szörnyülködik, hanem megértő sze-

retettel meghallgat, és még megértőbb szeretettel fel- és átkarol, biztat, letörli a könnyeinket.

Páratlan élmény egy-egy ilyen beszélgetés. Nem állíthatom, hogy így megtörténhet mindennap és minden órában, de azt igen, hogy nem ritka az olyan alkalom, amikor az én Urammal folytatott párbeszéd ilyené válik – talán a hajnalok frissességében vagy nehézségektől szorított élethelyzetekben.

Természetesen ez az élmény nem zárja ki, sőt megerősíti a racionális koncentrációval megfogalmazott személyes imádságokat, amikor tudom, hogy szükséges a bűnbánat (bűnvallás), amikor megtörténik a hálaadás (s nem székszávún), és amikor nem idegen a kérés sem, és ezt az egészet megkoronázhathatja az adoráció, azaz Isten imádása, csodálata, hálaadásunk.

Gyakorta „irigykedve” nézem azokat, akik elmondták vagy leírták, hogy nekik milyen pontos beosztás szerinti imarendjük van. Ennek megfelelően „rendesen” imádkoznak. Igazolták is ezt a felfogásukat azzal – ami igaz is –, hogy „rend a lelke mindennek”. Távol álljon tőlem, hogy tagadjam ennek a jó rendnek az áldását.

Én „csak” arra voltam és vagyok képes, hogy naponta bármikor és bárhol megélejem a személyes találkozás megszólító jellegét. A vétkem leggyakrabban az, hogy a nagy rohanásban nem volt időm Jézusra

hallgatni. Hálára indító személyes élményem, hogy beszélhetek róla, velem! Életem legszebb élményei közé tartozik, amikor éppen kifocamodott életem zsákutcáiból csodálatos módon kiségitő válaszokat adott a maga végtelenül tapintatos módján. Vagy egy igén keresztül, vagy olyan történetesen keresztül, amelyből egyértelműen kiolvasható volt a tőle jött üzenet, jó tanács, bátorítás.

Két élményemmel illusztrálom ezt. Odakerültemkor romos, majdnem lakhatatlan volt a ceglédi parókia. A gyülekezet kicsi és szegény. Akkor még nem volt divatban a központi segítség. Egy reggel olvastam az *Útmutatót*, Jézus kérdését: „Amikor elküldtelek titeket..., volt-e hiányotok valamiben?” (Lk 22,35) Péter válasza pozitív volt, de belőlem kiszakadt az elkeseredett imádság, látva az épület reménytelen állapotát. A tatarozáshoz szükséges pénzösszeget valószínűtlenül nagyra láttam. Kilátástalannak tűnt a helyzet, és én zúgolódva mondtam a magamét az Úrnak.

És három óra múlva megjött a válasz! A szomszédos nyomda terjeszteni akart, és a nagy udvarból szeretett volna megvásárolni egy részt. A felkínált összeg ötezer forinttal volt több, mint amennyi a tatarozáshoz kellett. Térdre estem, lázongó imámra ez volt a felelet!

Átéltam a bűnbocsánatot konkrét igei üzenetben. 1995-ben esperesválasztás volt a meggyénken, amelyet

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

„igazi” korteskedés előzött meg, bár nem az én részemről. Az összes nyugat-békési gyülekezet megkapta a rossz hírt rólam, hogy bűnös ember vagyok (amit nem is tagadtam soha az 1jn 1,5 kk. értelmében). A választás végeredménye ennek ellenére az lett, hogy átvehettem az esperesi szolgálatot.

Mégis rám nehezedett annak a terhe, hogy méltatlan vagyok. Így álltam Jézus elé. „Uram, tudom, de te mit szölsz hozzá?” S ekkor ragyogott fel előttem Jn 15,16 kk., amelyet heteken keresztül gyakorta elolvastam. De tényleg nekem szól? Értem én azt is, hogy Mózes, Dávid, Péter, Pál bűnös emberek voltak, de én nem mérhetem magam hozzájuk. Lehet ez az ige igaz rám nézve?

Elérkezett az iktatás napja. *Harmati* püspök úr mély hangja így szólt a gyülekezethez: „Isten igéjét olvasom Jn 15,16 kk. szerint: »Nem ti választottatok ki engem, hanem én...«” – és így tovább. A püspök nem tudott az én vívódásomról, se az igéről. Megértettem, ez az Úr Jézus válasza.

Szívem utolsó dobbanásáig remélem, hogy ez a személyes kapcsolat megmaradhat az Úr Jézussal az ő kegyelméből.

■ RIBÁR JÁNOS

► Folytatás az 1. oldalról

A nyugalmazott püspök hármas szűrőt javasolt, mielőtt bármit mondanánk: igaz-e, jó-e, szükséges-e az, amit közölni szeretnénk másokkal? De minden keresztyénre rá van bízva, hogy elmondja az üzenetet, amely törvény és evangélium páros igájában szól; mert a hit nem magánügy.

Ezután dr. Fabiny Tibor professzor, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar Anglisztika Intézetének igazgatója, világi teológus az 1991-ben alakult Magyarországi Luther Szövetség munkájáról és kiadványairól adott rövid tájékoztatást, majd Zászkaliczky Pál nyugalmazott evangélikus lelkész ajánlotta a jelenlévők figyelmébe a *Keresztyén Igazság* című folyóirat legutóbbi, századik számát, amelyet száz oldalon jelentetett meg az Ordass Lajos Alapítvány. S egy különleges verseskönyvre is felhívta a figyelmet: *Hallgrímur Pétursson* izlandi lutheránus lelkész *Passió-énekek* című műve ötven versben mondja el Jézus szenvedéstörténetét. (A kötetet D. Ordass Lajos evangélikus püspök fordította nyelvünkre.)

Dr. Hafenscher Károly, egyházunk zsinatának lelkes elnöke *Ige és (?) szentség – a lutheri istentisztelet Alexander Deeg interpretálásában* című előadásában párhuzamosan ismertette reformátorunk, Deeg és a saját gondolatait. Az Isten ígéje a fő szentség. S az istentisztelet: Ige, aki

Luther-konferencia az ige körül

maga Krisztus, szóban és cselekedetekben; tehát ige és esemény – állapította meg.

Az előadás témája nagy érdeklődést váltott ki a hallgatóság körében, ám e helyütt a tudósító csak két hozzászólást idéz az úrvacsora kiszolgáltatásának gyakorlatával kapcsolatosan. Ha nem biztosítható, hogy a gyülekezet minden tagja vegyen úrvacsorát, akkor inkább bocsássuk el azokat, akik akkor nem kívánnak a szentséggel élni. S nem engedhető meg a kiskelyhes gyakorlat, sem a kézbe adott ostya egyéni bemártogatása – mondta hozzászólásában Ittész János. A zsinat lelkes elnöke is utalt arra az érvényben lévő rendelkezésre, mely szerint csak a közös kehelybe vagy a lelkész által bemártott ostyával szolgáltatható ki az úrvacsora.

Felüldülést jelentett a közösségnek a tizenkét részes Luther-rajzfilmsorozat elkészült harmadik részének a megtekintése, melyben a szerzetes és teológus Isten tenyerén él. Reménység szerint sokakhoz kerülhet így közelebb reformátorunk élete és munkássága a jubileumi évben.

Dr. Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzor, az Evangélikus Hit tudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének vezetője is az írott és a beszélt ígéről szólt *A reformáció*

nyelve – Hitváltók és hitvédők című előadásában. A reformációi tetteket megelőzi a reformátói igehirdetés – hangzott el. – Luther felnémet nyelvjárásban beszélt, Dévai Bíró Mátyás hazánkban magyarul hirdette tanait. A reformátói gondolat anyanyelvi megfogalmazása összefonódott a könyvnyomtatással. A régi hit védői, a feljelentők megsemmisítendő eretnekeknek nevezték a reformáció híveit. A hitváltók ellen írott vádiratok, bűnlajstromok közül hét fennmaradt; ezek többnyire kihallgatási jegyzőkönyvek. Az előadó részletesen ismertette ezeket. Két legfontosabb közös témájuk a böjt és a szentek tisztelete. A magyar nyelvű reformációi iratokban e két kérdés fordult elő a leggyakrabban, míg például a németeknél a búcsúcédulák kerültek a középpontba...

Változnak az idők, de Isten nem változik. Ő ma is a keresztyén nyelvén beszél az emberrel. Aki megérti a keresztyén nyelvet, az tudja, hogy igazsága Istennel van. Az evangélium (1Kor 1,18 szerint pontosan) a keresztyén kifejezést nyerő ige. Jézus nemcsak lelki módon, de valóságosan is jelen van az úrvacsorában – ezt vallotta Luther is az 1529. október 1–4. között zajlott marburgi kollokviumon. Tizenhárom cikkelyben egyetértett *Zwinglivel*, de a 14. az úrvacsoráról

szóló cikkben nem, mert reformátorunk ragaszkodott a szerzési igékhez: „Ez az én testem. Ez az én vérem.” Evangélikus identitásunkat veszíthetjük el, ha nem ragaszkodunk Jézus kijelentéséhez betű szerint.

Fabiny Tibor professzor vetített képes előadásában arról szólt, milyen hatása volt Angliában a lutheri reformációnak. Két vértanú személyén keresztül adott áttekintést a szigetországi reformáció sajátosságairól. Mindkét mártírt máglyán égették meg.

William Tyndale (kb. 1494–1536) neve szorosan összeforrt a Biblia 1526. évi angol nyelvű fordításával, ezért az angol Luthernek is szokták nevezni. *A Szentírásról vezetők ösvény* című, 1531-ben írott műve két nyelven is olvasható a *Magyar Luther Füzetek* 9. kiadványaként.

John Frith (1503–1533) az angol Melanchthon címet kapta, s kettőjük kapcsolatát Pál és Timóteus kapcsolatához is hasonlítják. Frith akkor egyedülállóan azt képviselte, hogy az üdvösség kérdésében az ember teljes mértékben Istenre van utalva.

Az idén sem maradt el Révfülöpön a Luther-olvasóköri programja. Ez alkalommal reformátorunk ötszáz éve írott egyik levelét beszéltek meg az egybegyűltek *Isó Dorottya* veszprémi lelkésznek, a konferencia háziasszonyának vezetésével. A Witten-

bergből 1514. április 8-án küldött levél címzettje *Georg Spenlein* ágostonos szerzetes. Luther – többek között – ezt írta neki: „Kedves Testvérem! Ismerd meg Krisztust, és pedig a megfeszítettet. Tanuld meg őt dicsérni, és tanulj meg kétségbeesni önmagad miatt. És aztán szólj hozzá így: »Kedves Jézus, te vagy az igazság számomra, de én a te számodra a bűn vagyok. Te magadra vetted, ami az enyém, és nekem adtad, ami a tiéd.«” (Forrás: *Luther válogatott művei* 7. – *Levelek*, 45–47. o.)

Az esti vesperán Weltler Sándor *Zsolozsmás könyvecskéje* alapján hangzott az ige és az ének.

A vasárnapi záró istentiszteleten az újszülött Jézus templomi bemutatása ünnepének énekel liturgiája csendült fel, és Ittész János nyugalmazott püspök az ünnep epistolai ígéje (Zsid 2,14–18) alapján hirdette: az ígért Fiát kell ünnepelnünk, a mi hűséges Főpapunkat. Ő a sorsunkat vállaló testvér, aki híd ég és föld között, s közbenjár értünk; tud segíteni rajtunk, ő a mi Üdvözítőnk. A püspök az informatika nyelvén fogalmazta meg záró üzenetét: „Nem lehetünk olyan mélyen elrejtve Isten vincseszterében, hogy ne hívna elő és ne vizsgálná át a szoftvereinket!”

■ GARAI ANDRÁS

A Luther-konferencián elhangzott előadások szerkesztett szövegét lapunk jövő heti számában tervezzük közölni

Hetvenöt esztendő

Csatlakozva e rovat más szerzőihez, ez alkalommal magam is mellékelek egy képet az aktuális *Égtájéoló*hoz. Bizonyosan 1964 teléről való, vagyis éppen ötvenéves. Alighanem édesapám készítette, aki mindig szívesen fotózott. Akkori miskolci segédlelkészét, Szebik Imrét álljuk körül két testvéremmel. Szemmel láthatóan bizalommal vagyunk az akkor mintegy huszonöt éves káplán iránt.

Mi nemrég költöztünk a borsodi megyeszékhelyre Csögléről, egy Veszprém megyei faluból, ő pedig néhány évvel korábban került ide. Édesanyja jóval később egy televíziós műsorban elmondta, mennyire nehéz szívvel engedte el a nyugat-magyarországi Lébényből ilyen messzire a fiát. Ugyanakkor örült annak, hogy a lelkesi szolgálatot választotta.

Nem sokkal a fotó elkészülte után Komárom lett az állomáshelye, de aztán visszaköltözött hozzánk. Emlékszem, édesapám akkoriban egy éven keresztül ingázott Miskolc és Budapest között, hiszen óradóként már tanított az Evangélikus Teológiai Akadémián, így szükség volt a segítségre. Amikor aztán professzornak választották, korábbi káplánja lett az utóda.

Érdemes ezt a fotót alaposan megnézni. A háttér nem éppen szívderítő. Az udvarban eldugott, akkoriban bizony ütött-kopott templomról kevesen tudták, hogy milyen értékeket rejtget. Oltárképet ugyanis *Szekely Bertalan* készített. Kincs cserépedényben. Fűteni nem lehetett, így a téli istentiszteleteket a gyülekezeti teremben tartottuk, amely lényegében egy gyönyörű, értékes könyvtárszoba. Gyánítom, hogy ez a fotó is istentisztelet után készült, hiszen olyan „vasárnapiasan” vagyunk felöltözve.

Mi járhat a képen látható gyerekek fejében? Tibor bátyámnak nagyon hiányzik a falusi környezet. *Hanna* nővérem büszke iskolás. Én magam még óvodáskorú vagyok, és napközben sokat tartózkodom otthon. Értelemszerűen gyakran találkozom a segédlelkéssel. Besomfordálok hozzá az irodába, összefutok vele a Luther-udvaron, vagy tetszik, ahogy mindig megszólít a lépcsőházban. Úgy érzem, vele olyan jól el lehet beszélgetni. A képen Imre bácsi mindkét karja foglalt, hiszen testvéreimet

tam. Talán akkoriban már szó volt arról, hogy ő maga is Budapestre kerül: a nyolcvanas években a budavári gyülekezet választotta meg lelkészének.

Emlékszem arra, hogy amikor kikísért a Tiszai pályaudvarra, megkérdezte, nem lenné-e utódja a miskolci gyülekezetben. Pontos választam már nem tudom felidézni, de nyilván arra utalhattam, hogy egy másik egyházkerületben, a déliben fogok szolgálni. Aztán Budapesten is gyakran találkoztunk, hiszen a buda-

ne éppen Miskolc belvárosi temploma volt. Kötődtem ugyanis a Luther-udvarhoz, a templomhoz, a városához, az emberekhez. És talán bennem éltek a képen látható jelenetek is.

Elgondolkodtat, hogy Szebik Imre az enyémen kívül is hány püspöki iktató istentisztelet igehirdetője volt. 2000-ben Győrben *Ittész Jánost*, 2003-ban Békéscsabán *Gáncs Pétert*, 2004-ben Sepsiszentgyörgyön *Adorjáni Dezsőt*, 2006-ban pedig e sorok íróját indíthatta útnak.

Ezért most mint elődömet köszöntöm őt tisztelettel hetvenötödik születésnapján. Megköszönöm Istennek, hogy az elmúlt rendszer megannyi nehézsége és kísértése között is hűségesen végezte a szolgálatot, majd a rendszerváltás lendületében vállalta a püspöki elhívást. Átléte az azt a kegyelmet, hogy a visszaszorítottság után új lendületet kaptak a gyülekezetek, számos új templomot szentelhetett. Az egyházkerület ügyes-bajos teendői között országosan is figyelt a diakóniai munkára és a lelkészek továbbképzésére, majd amikor elnök-püspökké választották, nagy munkabírással vállalta a megnövekedett feladatokat is.

Közben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának vagy a Magyar Bibliatársulatnak az elnökeként egyházunk határára túlmutató szolgálatot is végzett. Szívügye a keresztyén–zsidó párbeszéd és a határon túli magyarok sorsa. Nem véletlen, hogy a kolozsvári teológiától tiszteletbeli doktori címet kapott. Amikor a törvény szerinti nyugdíjkorhatárt elérte, akkor pedig zügölődés nélkül átadta helyét az utána következőnek. Ezzel tökéletes összhangban maradt a püspöki székfoglalójában elhangzott kijelentésével: „Nem szeretnék

öleli át. Szemmel láthatóan nem hagyom magam, és én is odabújok hozzá. A bizalom jele ez.

Szebik Imrere azóta is úgy gondolok, hogy ő nagyon szeret beszélgetni az emberrel. Érdeklí őt a másik ember sorsa. Így amikor immár Budapestről vissza-visszajártunk Miskolcra, mindig figyelemmel kísérte életünket. Ő időközben – külföldi tanulmányai után – az egyházmege esperese lett. Örült annak, hogy magam is teológus lettem. Jól emlékszem arra, amikor nála szupplikál-

vári gyülekezetben és a Budai Egyházmegejében – ahol ugyancsak esperessé választották – gyakran megfordultam. Ott is mindig szívesen hallgattam életszerű prédikációit, és megtapasztaltam, mennyire szeret beszélgetni az emberrel.

Évtizedekkel később aztán, egészen más körülmények között, mégis utódja lehettem, hiszen tőle vehettem át az Északi Egyházkerület püspöki szolgálatát. Nem a véletlen műve, hanem részemről tudatos döntés volt, hogy a beiktató istentisztelet helyszí-

ÉGTÁJÉLÓ

megkeseredett püspök lenni, mint az elmúlt nehéz történelmi időkben azzá váltak némelyek...”

Nyugdíjasként is mindig talál magának feladatot: ő indította el – és azóta is lankadatlan lelkesedéssel végzi – a gyülekezetimunkatárs-képzést, sokat szolgál egykori gyülekezeteiben és egyházi intézményeinkben, jelen van a közéletben, sőt adott esetben készséggel vállal közvetítő szerepet egy-egy gyülekezeti konfliktushelyzet megoldása érdekében. Cikkeket és tanulmányokat ír, könyveket ad ki.

Nem rólam, hanem órára szól ez az írás, annyit mégis le kell írnom személyesen, hogy nekem mindig nagy szerencsém van az elődeimmel. Siófokon és Kötcsén két hirtelen elhunyt lelkész szolgálatát vettem át, akiknek helyben lakó családtagjaival lehettem testvéri kapcsolatban. Kőbányán mindig igazi szellemi élményt jelentett, ha elődömmel, *Veöreös Imrével* beszélgethettem. A teológián *Cserháti Sándor* professzortól vettem át a tanszékemet, és kapcsolatunkra soha nem vetődött a legkisebb árnyék sem. Most pedig Szebik Imrével és családjával maradhatok folyamatosan testvéri kapcsolatban.

Az egész valahol ott, a miskolci Luther-udvarban kezdődött.

Isten éltesse egyházunk nyugalmazott püspökét, Szebik Imrét!

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Holokauszt-emléknap

► Soha sehol sem szabad egyetlen lépést sem engedni az emberi szabadságjogokból, az emberek egyenlőségéből és a jogvédelemből – hangsúlyozta *Révtvári Bence*, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkára a holokauszt áldozatainak nemzetközi emléknapja alkalmából tartott rendezvényen, január 27-én, hétfőn Budapesten, a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontban. Az alkalmon egyházunk vezetőségéből *Gáncs Péter* elnök-püspök volt jelen.

Az eseményen felolvasták *Orbán Viktor* miniszterelnök üzenetét is, amelyben többek között az állt: „Nem tűrhetjük és nem is tűrjük, hogy bárkit etnikai vagy vallási hovatartozása okán megbélyegezzenek, megalázzanak vagy bántalmazzanak. Ezért hirdette meg a kormány a zéró tolerancia politikáját.”

Az auschwitz–birkenau haláltábor 1945-ös felszabadításának hatvankilencedik évfordulóján rendezett eseményen az államtitkár tragédiának nevezte, hogy „magyarok lóttek magyarokra”, ami „nem fogható fel józan ésszel”. A holokauszt emléknapja nemcsak a zsidóság ügye, hanem a teljes magyarság emléknapja is, mert a haláltáborok, ahová magyar honfitársaink százai kerültek, a magyar történelem részét képezik – állapította meg.

Révtvári Bence fontosnak mondta, hogy a *Nemzeti alaptanterv* a zsidó közösségekkel együttműködésben született, és a tanterv tartalmazza az évszázadokon át tartó zsidó–magyar közös, békés együttélést is. Felhívta a figyelmet: a holokauszt túlélőinek nyugdíj-

pótlékát kétszer emelték meg ötven százalékkal, amivel ugyan nem lehet jóvátenni a holokauszt szörnyűségeit, de az együttérzést kifejezi. Révtvári Bence emlékeztetett a hősökre, akik bátrak voltak életeket menteni: *id. Antall József*, az egyháziak részéről pedig – többek között – *Mindszenty József* bíboros, *Salkaházi Sára*, *Slachta Margit* és az evangélikus *Sztehlo Gábor*.

Az emléknapon megnyitották a Holló Imre-emlékkiállítását és az *Egyházi embermentők* című kiállítást is, este pedig főhajrással és gyertyagyújtással emlékeztek meg a vészkorszakban meggyilkoltakról az áldozatok emlékfalánál.

Az ENSZ-közgyűlés 2005. november 1-jén nyilvánította a holokauszt áldozatainak nemzetközi emléknapjává január 27-ét. Az egyhangúlag elfogadott határozat hangsúlyozza „az emlékezés és a tanítás kötelességét”, hogy a jövő nemzedékei megismerjék a hatmillió, túlnyomórészt zsidó áldozatot követelő náci tömeggyilkosságok történetét.

► Forrás: Evangelikus.hu/MTI

HIRDETÉS

Asztali beszélgetések: Kortárs és szakrális?

Kortárs és szakrális? Mi köze a kortárs művészetnek a szakralitáshoz? Lehet-e ma olyan alkotásokat készíteni amelyek transzcendens tartalommal bírnak? Van-e egyházi befogadókészség a szakrális művészetre? Nem egy letűnt kor víziója-e?

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Ludwig Múzeum 2014 januárjától új sorozatot indít. A hazai kortárs művészeti élet kimagasló személyiségei és történelmi felekezetek teológusai, lelkészei és püspökei vállalkoznak arra, hogy párbeszédet hozzanak létre egyház és művészet között. A beszélgetések fő témája a szakralitáshoz való viszony, a szakralitás teológiai és művészeti alkalmazása és megközelítése.

A következő alkalmak beszélgetőpartner résztvevői:

Február 13., 18.00: *Lovas Ilona* Munkácsy-díjas képzőművész és *Jeles István* piarista szerzetes.

Március 13., 18.00: *Vojnich Erzsébet* Munkácsy-díjas képzőművész és *Varga Mátyás* bencés szerzetes.

Moderátor: *Galambos Ádám* evangélikus teológus.

A rendezvényt rögzítjük, így a későbbiekben visszanezethető lesz. Belépődíj felnőtteknek 600 Ft, nyugdíjasoknak és diákoknak 300 Ft. (A belépővel a Ludwig Múzeumot támogatja.)

Meghívó külmisziói napra és közgyűlésre

Missziók a békétlen és igazságtalan világban címmel rendezi meg az Evangélikus Külmisziói Egyesület közgyűlését és külmisziói napját február 22-én, szombaton 10–16 óra között a Deák téri evangélikus gyülekezet nagytermében (1052 Budapest, Deák tér 4.).

Program

- Bevezető áhítat: „*Ne szabjátok magatokat a világhoz*” (Róm 12,1) – *dr. Bálint Zoltán* mérnök
- *Közös úton a békesség és igazság szolgálatában* – Beszámoló az Egyházak Világtanácsának 10. nagygyűléséről, az ökumené célkitűzéseiről – *dr. Fischl Vilmos*, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákará
- Kávészünet
- Közgyűlés (elnöki beszámoló, pénzügyi jelentés, számvizsgálói jelentés, költségvetési tervezet)
- Az egyesület pénztárosának megválasztása, beiktatása
- Ebédészünet
- *Egység munkálása a megosztott világban* – *Kovácsné Tóth Márta* lelkész
- Afrikai úti beszámoló, a legfrissebb hírek – *dr. Bálintné Kis Beáta*
- Úti áldás – *B. Pintér Márta* lelkész

Ezúton is köszönetet mondunk minden, a 2013. évben kapott adományért. A név szerint adakozók részére mellékeljük az igazolást, de köszönjük mindazok adományát is, akik név nélkül vagy a missziós körök egyikében adakoztak.

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

B. PINTÉR MÁRTA elnök, ZALÁN PÉTER társelnök

Egyház a nyilvánosság terében

Egy evangélikus–iszlám konferencia mozaikdarabjai

► A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) Teológiai Osztálya és a Münsteri Egyetem Iszlám Teológiai Központja *Egyház és vallás a nyilvánosság terében* címmel rendezett konferenciát. A résztvevők január 9–12. között arra kerestek választ, hogy milyen szerepet kell kapnia, igényelnie a vallásnak, egyháznak a nyilvánosságban, a közéletben a társadalmi békét munkálva. Összesen huszonegy előadás, korreferátum hangzott el szűk három nap alatt. Münster már csak a történelem okán is jó helyszín volt erre, hiszen itt írták alá 1648-ban a harmincéves háborút lezáró, Európa további sorsát hosszú időre meghatározó vesztfáliai békét. Idehaza is egyre fontosabb a vallásközi párbeszéd: január 31. és február 2. között tartották a harmadik vallásközi találkozót és képzést a Vallásközi Párbeszéd Társasága és a Pannoni Békés Gellért Ökumenikus Intézet szervezésében a budatényi Szent Arnold Lelkigyakorlatos Házban.

■ SZENTPÉTERY PÉTER

Mint a münsteri konferencián előjáróban *Simone Simm*, az LVSZ vallásközi párbeszédrel foglalkozó titkára is utalt rá, a különböző segélyakciók révén sok százezer muszlim hallott már a hetvenkilenc országból százegetyvenkét egyházat magában foglaló lutheránus világszövetségről. *Antje Jackelén* lundini püspöknő – hamarosan svéd érsek – azonban arra hívta fel a figyelmet, hogy a teológia speciális ismereteket igényel, éppen úgy, mint például a molekuláris biológia. Sokan élnek abban a tévhitben, hogy előzetes tudás nélkül vitakozhatnak teológiai témákról.

Nem az a kérdés, hogy a teológiának nyilvánosnak kell-e lennie, hanem „csak” az, hogy miként. Nagyon jó volt leszűrni az előadásból, hogy a keresztény hívőknek, teológusoknak nem kell már a pusztá létükért is elnézést kérniük.

Mitri Raheb betlehemi lelkésztől megtudhatták az egybegyűltek, hogy Palesztinában a világ legtermészetesebb dolga a vallás nyilvánossága. Minden pénteken keresztthordozó zarándokokkal lehet találkozni, és a mecseteket is rengetegen keresik fel. A tömegközlekedési eszközökön Korán-idézetek szólnak. A Megváltó születési helyének lakossága korábban szinte teljesen keresztény volt, a házakra egyenleg megformált keresztet faragtak. Ma minden tömegáru, és minél nagyobb a (boltban vásárolt) kereszt, annál kisebb a hit. Nagyrészt az amerikaiak 450 ezer dollárt áldoztak Betlehem ünnepi kivilágítására, és Palesztina-szerte a miniszterelnök gyűjtotta meg a (műanyag) karácsonyfák gyertyáit.

A magyarországi helyzetet jelen sorok írója vázolta. Szólt az egyházként való elismerés új törvényi szabályozásáról, és néhány érdekességet is indokoltan tartott megemlíteni. Egy nyugati-nak nem a legtermészetesebb ismeret például az, hogy *Nagy Szulejmán* szultán Szigetvár ostrománál halt meg...

Ralston Deffenbaugh, az LVSZ főtítkárhelyettese arról beszélt, hogy az Egyesült Államok vallásos társadalom, a lakosság hetvenöt százaléka keresztény. Harminchétfő százalékuk heti templomlátogató, és harminchárom százalékuk vesz részt ritkábban az istentiszteleteken (az utóbbiak közé tartoznak a havi egy, illetve az évi egy alkalommal templomba járók egyaránt).

A svájci mennonita *Jonas Widmer* többek között emlékeztetett Münster történetére: 1534–35-ben a holland *Jan van Leiden* vezetésével az anabaptisták itt akarták megvalósítani az új Jeruzsálemet. Eközben – mivel a tizenkétezer lakosból nyolcezer volt a nő – a poligámiát is bevezették. Felkelésük leverése után a három fővezér holttestét a városi templom tornyára akasztott ketrecekben

tették közzemlére, a ketrecek ma is ott vannak.

Lisa Gano, az LVSZ Világszövetségének munkatársa elmondta, hogy az ENSZ humanitárius főbiztosságánál az LVSZ az ötödik számú partner. Tizenkét-tizenhárommillió menekültnek segítenek, akiknek többsége muszlim.

*Ruprecht Polenz*től, a német szövetségi parlament, a Bundestag külügyi bizottságának volt elnökétől (kereszténydemokrata képviselő 1994–2013 között) és *Christoph Strässer* szociáldemokrata képviselőtől megtudhatta a hallgatóság, hogy a demokratikus állam partnere a vallásnak, de nehéz a partnerség, ha nem tudják, hogy ki képviseli a vallást.

A mecsetépítés is a vallásszabadság körébe tartozik. Az emberi jogok önmagukban érvényesek, Európában tehát akkor sincs ennek akadálya, ha Szaúd-Arábiában nem épülhetnek templomok. A müezzin éjszaka „zajszennyezésnek” minősülhet, nappal viszont nem tiltható. *Ferenc* pápa óta komolyabban veszik a keresztény értéket, az egyház megítélése pozitívabb.

Mona Siddiqui pakisztáni származású edinburgh-i professzornő is arra hívta fel a figyelmet, hogy állandó kérdés: ki beszél az iszlám nevében. Londonban nyilván egészen más-

FOTÓ: LISA GANO / LWF

képp szólnak róla, mint a jemeni hegyek között. A muszlimok (és tegyük hozzá: környezetük) számára veszélyes, ha csak uralkodónak vagy csak áldozatnak tekintik magukat. Nekik is meg kell találniuk helyüket a pluralista társadalomban.

Yasin Aktay professzor, az ankarai egyetem stratégiai intézetének igazgatója szerint is kérdés, hogy ma miért lángol fel az intolerancia.

Afganisztán a 13. század óta iszlám terület, de csak nemrég rombolták le a Buddha-szobrokat. Isztambulban pedig egyesek az Hagia Sophiát szeretnék újra mecsetté alakítani, bár *Recep Tayyip Erdoğan* török miniszterelnök szerint erre nincs szükség.

Kerstin Steiner német származású ausztrál ügyvédő a malajziai helyzetéről beszélt. Az alkotmány szerint az iszlám az államszövetség vallása, de az alaptörvény azt is kijelenti, hogy az állam szekuláris. Az iszlámról való átérés engedélyezése tartományok szerint különböző, a lehetetlen és a lehetséges közötti mindenféle átmenettel.

Arskal Salim indonéz professzor (Sydney, Ausztrália) elmondta, hogy hazájának alkotmánya szerint az országnak nincs hivatalos államvallá-

sa, és bár Indonézia a legnépesebb iszlám lakosságú ország, a karácsony állami ünnep.

Mohamed Ali Bakari tanzániai politológusprofesszor és *Leonard Mtaita*, a Tanzániai Egyházak Tanácsának főtákará arról beszélt, hogy a negyvenhatmillió országban utójjára 1967-ben térképezték fel a népeség vallási megoszlását. A politikai választások során a jelölt vallási hovatartozását nem kérdezik, ugyanakkor az elnök váltakozva keresztény vagy muszlim. Sajnos előfordulnak összetűzések.

De ennél sokkal rosszabb a helyzet Afrika legnépesebb országában, a százhetven- (de lehet, hogy kétszáz-) milliós Nigériában – változta *Imran Abdurrahman*, a josi egyetem békekutató központjának vezetője és *Lesmore Gibson Ezekiel* lelkész. Az elmúlt évben százharminc keresztény templomot romboltak le. A Boko Haram iszlamista terrorszervezetnek több muszlim áldozata van, mint keresztény, mivel a mérsékelt, békés muszlimokat még jobban gyűlölik, és a biztonsági erőket is támadják.

Az indiai származású, tanzániai születésű, az egyesült államokbeli Virginiában tanító *Abdulaziz Sachedina* professzor megállapítása szerint több olyan ország van, ahol iszlám közösségben nem beszélhet vallási kérdésekről. Törekvése, hogy az iszlámot a mai korhoz igazítsa. Szerinte a Korán így szól: „Add tovább az üzenetet, de ne legyél csendő!” Ha nem tanítjuk meg a gyerekeknek, hogy mi a pluralizmus, akkor más csoportoknak adunk helyet. A Korán 5,48 szerint minden közösségnek adatott írás, különben Isten egy népet teremtett volna – fejtette ki a virginiai professzor.

Dina El Omari (Münster) a hit és a cselekedetek viszonyát elemezte. A Korán 2,277 szerint „akik hisznek, jótetteket cselekszenek”. Isten célja az élet tökéletessé tétele, a modernisták és a

fundamentalisták pedig mindig csak kiragadnak valamit az iszlám szent könyvből. Látni kell, hogy mi az, ami korhoz kötött; nőként a Korán 4,34 szerinti asszonyverést is említette.

Adnane Mokrani (Tunézia), a vatikáni Pápai Gergely Egyetem professzora szerint ma csak a szekuláris állam garantálhat harmonikus együttélést. Az iszlámban az Isten egysége utáni legfontosabb elv az igazság (osság), ennek gyakorlatát pedig nem szabad dogmatizálni; a teológia a jog felett áll. A kikényszerített hit képmutatás, amelyet a Korán elítél.

***

Világszövetségünk részéről hasonló alkalmakat terveznek Ázsiában és Afrikában is. Nagyon jó volt látni a münsteri tanácskozás muszlim résztvevőinek készségét a pluralista, államvallás nélküli társadalomba való beilleszkedésre. Akkor is, ha hosszú még az út, és természetesen nem lehetnek illúzióink.

A szerző az *Evangélikus Hittudományi Egyetem Vallás- és Társadalomtudományi Tanszékének vezetője, habilitált docens*

„Mi minden maradt volna ki!”

Beszélgetés dr. Mohay Tamással, a házasság hete egyik arcával

► Olvasóink idén hetedik alkalommal kerülhetnek közelebb egy olyan házaspárhoz, amely vállalta, hogy az eredetileg Angliából indult felekezeti mozgalom, a *házasság hete* szószólója legyen. Idén *Keresztes Ilona*, a Kossuth rádió szerkesztő-műsorvezetője és *dr. Mohay Tamás* néprajzkutató, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Néprajzi Intézetének vezetője, egyetemi docens fogadta el a felkérést, hogy a rendezvénysorozat arcaiként szerepeljenek. Nem kis áldozatot hoztak ezért, hiszen késznek kell lenniük arra, hogy a hét folyamán bármikor nyilatkozzanak, megszólaljanak a média képviselői előtt. Mohay Tamás készséggel válaszolt az *Evangelikus Élet* kérdéseire – rögtön a tapintatlannak tűnő elsőre is: nem zavarja-e, hogy felesége rádiós műsorvezetőként talán tágabb körben ismert?

FOTÓ: SZÁDVÁRI FERENC / FAMILY MAGAZIN

– Kétségtelen, hogy a feleségem *Vendég a háznál* című műsorát naponta körülbelül félmillióan hallgatják, míg az én óráimon sokkal kevesebb egyetemi hallgató vesz részt. De ezzel nincs semmi baj. Korábban talán kicsit fordítva volt: amikor a négy fiunk 1987 és 1996 között megszületett, és kicsik voltak, addig Ili otthon volt velük, sokkal kevésbé mutatkozott a nyilvánosság előtt, és sok évvel később kezdett dolgozni a médiában. Először külsősként készített riportokat, majd hat és fél év után vették fel főállású munkatársnak. Házasságunk első szakaszában én jutottam előbbre szakmai téren: tudományos fokozatot szereztem, könyvem, tanulmányaim jelentek meg, konferenciákra jártam, tanszékvezető és szakmai testületek tagja lettem, elismerést kaptam, műsorokba is hívtak. Dolgoztam a *Vigília* szerkesztőségében, szerkesztettem a piarista *Jelenits István* könyveit.

– *Mindazonáltal a gyermekek körüli feladatokból – úgy tudom – akkor is derekasan kivette a részét...*

– Ez természetes. Végig ott voltam a születésükkor, ők kezdetűl mindkettőnkhez tartoznak. Feleségem a kisgyerekeink mellett sem volt házhoz kötve. Tizenkét évig tanított hitant óvodásoknak, hitoktatóképzőt és önismereti képzést vezetett, együtt voltunk házas hétvégén. Sokat segítettek családtagok és barátok is ebben az időszakban, és persze én is sokat voltam a gyerekekkel. Nem mellékesen közben lezajlott az országban a demokratikus fordulat; szoktuk mondani, hogy minden fiunk más „rendszerben”, más-más kormány idején született meg.

– *Kívülállóként azt gondolná az ember, hogy kár minden percért, amelyet egy tudós ember nem a kutatómunkával tölt...*

– Korábban sokszor éreztem, hogy a pályatársaim közül többen tartanak már előbbre a szakmában. De igazan van egy idősebb barátunknak, aki azt mondta: „A nagycsalád nélkül gyorsabban haladsz a tudományos pályán – de minek?” Középről figyelnem a gyermekeim fejlődését, ebben benne lenni – legalább annyit ér, mint a tudományos teljesítmény. Ránézek a négy fiunkra, és azt mondom: nagyobb „eredmények” ők az életben, mintha még négy tudományos könyvet megírtam volna. Mi minden maradt volna ki nélkülük az életünkben!

– *Ritka, hogy egy édesapa ilyen nyíltan tegyen tanúságot a gyermekei iránti szeretetéről. Úgy tartják, a férfiak zárkózottabbak kell, hogy legyenek. Haad terelem beszélgetésünket a manapság oly divatos „genderideológia” felé. Nem tartott sohasem attól, hogy a női és a férfiszerep olykor felcserélődik a házasságban?*

– Ettől sosem tartottam, ezek a szerepek nekünk mindig világosak voltak. A nők egyenjogúsításának mozgalmai természetesen a nők jogos függetlenségi törekvéseiből fakadtak. Ennek volt is alapja, hiszen Európában a nők évezredek óta fájdalomosan alárendeltek voltak egy erősen hierarchikus berendezkedésben. Ez a helyzet nagyon mélyre tud menni a közös emlékezetben. A gendermozgalmak és -ideológia mögött azt látom, hogy „időn túl” is tovább dolgozik az elnyomatástól, megalázott helyzetűtől való félelem. Ha természetlen viták helyett ezeket a félelemben gyökerező göröcsöket sikerülne oldani, alighanem előrébb lennének.

A társadalomtudományokban manapság erősebben hangsúlyozzák a kulturális meghatározottságokat, és lassacskán szinte gyanússá válik mindenfajta hivatkozás a létünk biológiai alapjaira – például arra, hogy a gyermekek normálisan az anyjuk méhében kezdik el az életüket. Akik pedig ez utóbbiakat mértéken túl hangsúlyozzák, és a nőt kizárólag anyaként tartják elfogadhatónak, szintén elvetik a sulykot. A bibliai teremtéstörténet erős, nagy képekben mutatja be a nő és a férfi elszakíthatatlan egységét, egymásrataltságot, egyenrangúságát az Úristen előtt.

– *Néprajzi kutatásai során a gendermodellnek éppen az ellenkezőjével találkozhatott. A férfiak gyakran érezhették tulajdonuknak a feleségüket, akivel bármit megtehettek...*

– Miközben ők sem választottak szabadon! Palóc vidékről származik

belső valóságáról sokkal kevesebbet tudunk. Életrajzok mellett a balladák, keservek tesznek arról megkapó bizonyosságot, hogy a házassággal szinte lezárul a szerelem ideje, és megszakad a szív: mert sem a fiú, sem a lány nem annak lesz a házastársa, akit szeretett, hanem akit a szülők neki szántak. Természetesen nem tudhatjuk, nincs rá statisztikánk, hogy az ilyen, szülők által összerelt párokból hányan sikerült mégis igazán összeszoknia, megtanulnia tisztelni és szeretni egymást. Azt láthatjuk, hogy generációkon keresztül megszülettek az újabb és újabb generációk, ami azért életerőre mutat – ami szeretet nélkül elképzelhetetlen.

– *Önök között hat év korkülönbség van. Soha sem érzett kísértést arra, hogy a feleségét – az idősebb, tapasztaltabb jogán – irányítsa?*

– Frissen végzett bölcsész voltam, Ili pedig nemrég érettségizett főiskolás, mikor egymásba szeretünk. Úgy látszik, mindketten ekkor értünk meg rá, hogy sok keresés után ránk találjon az igazi. Lehet, hogy ehhez éppen hat év korkülönbség kellett. Túl voltam együtt járásokon, szakításokon, csalódásokon, és így igazán tudtam értékelni azt a Társat, akit benne kaptam. Ili már tizenkilenc évesen kész volt arra, hogy felelős döntést hozzon. Ő gyermekkor óta tudatosan azt a fiút kereste, aki majd a férje lesz, és apja tud lenni leendő gyermekeinek. Előre nézett később is, amikor a gyerekeink születtek. Még csak az újszülöttet tartotta a kezében, de már jóval tovább

látott: arra, hogy mi lesz belőle nagy korában, és hogy húsz év múlva egyszer majd leválik. Mindezt most látjuk megvalósulni, amikor a gyerekek szépen kinőnek a családi fészekből.

– *Mindig nagy tisztelettel tekintek azokra a házaspárokról, akik vállalják, hogy ezen a februári héten kitárulkoznak a nagyközönség előtt. Mi segítette Önöket abban, hogy vállalják ezt a feladatot?*

– Nem rögtön mondtunk igent, de úgy láttuk, hogy ez a lehetőség – a házasságot megünnepelni – sokat jelent. Ez a kincs sokaké, mert nagyon sokan élnek igazi, szerető házasságban, és nagyon sokat lehet kapni, tanulni tőlük. Sokan vannak azok is, akik tudnak és akarnak segíteni, ha bajok mutatkoznak. És sokaknak kell a bátorítás, hogy a házasság az életre szóló szerelem helye, ahol valójában egy élet során feltárul az Úristen szeretete. Ő biztosít minket róla, hogy ha zörgetünk, akkor ajtót nyitnak, ha kérünk, kapunk, és ha keresünk – akkor nemcsak találunk, hanem minket is megtalál az, akit ő rendelt.

■ B. PINTÉR MÁRTA

HOLLAI GÁBOR FELVÉTELE (FORRÁS: FAMILY MAGAZIN)

a történet, hogy amikor hazamegy a legény a mezőről, az anyja azzal fogadja: „Megházasítottunk, fiam!” Mire a fiú: „És kit vettem el, anyám?” Ha nem is éppen így, de volt ebben igazság: a házasságkötésben alig volt szerepe a fiatalok választásának és a szerelemnek. Sokkal inkább a családi szempontoknak, magasabb társadalmi körökben a politikaiaknak is, annak, hogy a pár megfeleljen az elvárásoknak, és az új család biztosan működjön az élet minden oldalán – biológia, nyelv, vallás, gazdaság, presztízs, kultúra – továbbadásában. A néprajz sok lakodalmi vagy keresztelési szokást leírt, de a házasság

Ünneplő evangélikusok oslói nagykövetségünkön

Kitüntetéssel (is) köszöntötték kilencvenedik születésnapján Terray Lászlót

► Magyarország oslói nagykövetségén is köszöntötték kilencvenedik születésnapja alkalmából *Terray Lászlót*, a Norvég Evangélikus Egyház nyugalmazott gyülekezeti lelkészét. Ebből az alkalomból a norvég fővárosban január 29-én a *Magyar Érdemrend tisztikeresztje* kitüntetését vehette át *Jeszenszky Gézától*, hazánk (evangélikus) oslói nagykövétől, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelőjétől, *Pröhle Gergelytől*, aki külügyi helyettes államtitkári minőségében tartózkodott a – felekezeti megoszlását tekintve – lutheránus többségű országban. Az eseményen jelen volt *Ole Christian M. Kvarme* oslói evangélikus püspök és *Vörös Tamás*, Magyarország oslói nagykövetségének első beosztottja is.

Pröhle Gergely az úgynevezett visegrádi négyek képviseletében tett kétnapos hivatalos látogatást a norvég fővárosban, ahol a visegrádi országcsoporthoz tartozó magyar elnökségi programját és regionális célkitűzéseit ismertette tárgyalópartnerével. Megbeszélést folytatott – mások mellett – *Wegger Christian Strømmennel*, a norvég külügyminisztérium politikai igazgatójával, *Ingvald Stub* európai ügyekért felelős államtitkárral és *Bente Angell-Hansen*nal, a külügyi tárca főtítkárával, volt budapesti nagykövettel is. A helyettes államtitkár elsősorban a keleti partnerség keretében végzett magyar elnökségi munkáról beszélt, és ezzel kapcsolatban egyeztetett norvég kollégáival az Ukrajnában kialakult helyzetről is.

A helyettes államtitkár oslói látogatásának másik célja az északi orszá-

gok – az északi ötök (Norvégia, Svédország, Finnország, Izland, Dánia), illetve a balti hármak (Észtország, Lettország, Litvánia) – és a visegrádi négyek április elején esedékes észtországi találkozásának előkészítése volt. Az értekezlet várható napirendi pontjai között szerepel a keleti partnerség, valamint energetikai kérdések is.

A 2001-ben Károli Gáspár-díjjal is elismert Terray László mostani kitüntetésével kapcsolatban Pröhle Gergely a Magyar Távirati Irodának elmondta, hogy az evangélikus lelkész az elmúlt hatvan évben nagyon sokat tett nem pusztán a magyar-norvég egyházi kapcsolatokért, hanem Magyarország tekintélyének növeléséért is.

■ MTI

FORRÁS: MAGYARORSZÁG OSLÓI NAGYKÖVETESÉGE

Terray László 1924-ben született Miskolcon. A soproni evangélikus teológiai kar elvégzése után *Ordass Lajos* püspök 1946-ban avatta lelkésszé. 1948-ban az Egyházak Világtanácsa és a Lutheránus Világszövetség ösztöndíjjal Svájcban, illetve Norvégiában folytatta tanulmányait; egészségi okokból itt le is telepedett. Elvégezte a teológiai kart, és lapp nyelvből is államvizsgát tett, mivel 1953-tól a lapp misszióban vállalt nemzetközi

1954-ben az oslói missziótudományi intézetbe került a nemzetközi hírű *Myklebust* professzor mellé. 1956-ban norvég egyházi felkérésre – munkáját félbeszakítva – az ausztriai és jugoszláviai menekülttáborokban tartózkodó magyarok között végzett szolgálatot, majd részt vett ezeröttszáz magyar menekült Norvégiába történő áttelepítésében. Öt éven át mint a Kirkens Nordhjelp segélyszervezet titkára működött. Ugyancsak öt évig végzett lelkészi szolgálatot a messzi északon, Smöla szigetén. Tíz évig a Norvég Evangélikus Misszió Tanács elnöke volt, négy évig a Norvég Egyházi Tanulmányi Tanácsot vezette; tagja a borgi egyházkerület presbitériumának, majd két hónapig „megbízott püspökként” az egyházkerület ügyeit is intézte. Kezdetűl fogva részt vett a Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközösségének munkájában, tizenkét évig mint ügyvezető elnök, illetve éveken át mint az *Úti-társ* és a *Koinonia* című folyóirat szerkesztője és kiadója.

1963-ban elindította a Trans World Radio magyar nyelvű adását, amely huszonhárom évig nyújtott támaszt a magyar protestánsoknak. 1967-től a Norvég Egyházi Misszió főtítkárá. Ebben a minőségében számtalanszor járt Izraelben és Erdélyben is, ahol sok magyar gyülekezet igazi támasza talált benne. 1992-ben a kolozsvári protestáns teológia díszdoktorává avatta. 1981-től 1991-ig – nyugdíjba vonulásáig – az Oslo közelében levő Råde lelkésze volt.

Részlet Boleratzky Lóránd írásából (*Evangelikus Élet*, 2005/26. szám)

Mi van a giccsputtonyban?

Művészettörténeti előadás Kelenföldön

► Az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója személyes élményeket sem mellőzve húzta elő újra „giccsputtonyát” február első napján a kelenföldi evangélikusok gyülekezeti termében. Dr. Harmati Béla László a nagy sikerre való tekintettel – és a kelenföldiek templomjáró kedvét dicsérve – volt kénytelen és szíves újra, más szempontokkal gazdagítva elővenni a témát azok kedvéért, akik a templomok – tavalyi – éjszakáján nem hallották, amikor az oltár mellett állva beszélt a giccstről. *Érték(t)rendek* című előadása így is, most is trendi volt.

Harmati Béla László elmondta, hogy amikor megbízást kapott a múzeum vezetésére, szerződésében olyan, a jövőbeli feladatait körvonalázó pontokkal kellett szembesülnie, mint például „egyházunk múltjának, történetének, értékeinek őrzése”. Elmondása szerint azóta is keresi az értékeket, mivel ez az attitűd nem változhat, az értékőrzésnek – paradox módon – ez az állandó keresés is sajátja.

A művészet és szépség meghatározása, léte ezer szállal kötődik az adott korhoz, annak társadalmi berendezkedéséhez, az individuum elfogadásához és így tovább – sorolta az előadó a meghatározó tényezőket, lefektetve ezzel az alapokat mondanódójához. A giccst a 19. század második felére tehető tömeges megjelenése is a társadalmi és gazdasági viszonyok átalakulásával függ össze. Minden műtárgyat csak a saját korának törvényei szerint lehet megítélni – hangsúlyozta.

A mai paradox kort a végtelen ingergazdagság és az elmélyült figyelem végtelen hiánya kettősségével érzékelte a művészettörténész. Szinte már közhely, hogy a gicc közhely. De ahhoz, hogy megkülönböztethessük az igazi művészettől, ezt újra és újra el kell mondani. És ezzel együtt azt is – tért egy keresztény szempontból kényes területre –, hogy vallási gicc is létezik.

Amikor Harmati Béla László a nagy orrú *Cyrano de Bergerac* elhíresült mondatát idézte – „Mert magamat kigúnyolom, ha kell, de hogy más mondja, azt nem tűröm el!” –, érzékeltesen fejezte ki, hogy a vallási gicc esetében igen érzékeny témáról van szó. Tudunk a létezéséről, de nem mindig támadhatjuk, mert talán öngólt rúgnánk, és elvétenénk a lényegét a túl szigorú kritikával. A hívők közül nem mindenki van ugyanis birtokában „a megkülönböztetés művészetének” – gondolhatjuk tovább az igazgató szavait lutheri kifejezéssel élve. Nem minden igaz hívőnek van „igaz” esztétikai érzéke.

Az egyházban esztétikai érzékkel bírónak ezért fontos tudatosan eljárniuk a kérdésben, fontos rámutatniuk arra, mi az igazán értékes, és mi az, ami csak annak kíván látszani. A reflexiónak is meg kell találni azonban a megfelelő helyet és időt, néha tehát – vonhatjuk le a merész következtetést az elhangzottakból – lehet a giccnek mentsége, megemeltetése a gondolat.

A művészet koherenciára törekszik – fejtegette tovább a kérdést a művészettörténész. – Tartalom és forma egységét próbálja megvalósítani. A gicc ott érhető tetten leginkább, ahol az „egészségre” törekvő viszony felborul. Fizikai értelemben gondolhatunk itt például a kicsinyítés-nagyítás jellegzetesen giccsetes eszközére – emelte ki Harmati Béla László.

Ennek kapcsán egy, a kelenföldiek számára fájdalmas tényre is felhívta a figyelmet: bár a gyülekezeti terem hátuljában látható szelíd kis Jézus-szobor igen mutatós darab, nem eredeti alkotás, csak egy másolat (a sok közül). Az előadó ki is vetítette az eredetnek, *Albert Bertel Thorvaldsen* dán szob-

rásművész hatalmas, a koppenhágai katedrális oltárterében elhelyezett Jézus-szobrának fotóját. Az alkotás egyedisége és különlegessége, hogy az érkező csak akkor tud a Jézus-alak szemébe nézni, ha térdre ereszkedik előtte. Ez a monumentális hatás ilyen

KECSKEMETI PÁL FELVÉTELE

módon a műalkotással való találkozásakor metafizikai megrendülést is magával hoz. Ez az a hatás, amely azonban teljesen eltűnik a szobrot mintázó kicsinyített másolatok szemlélésakor. Persze ez nem jelenti azt, hogy a darab nem lehet becses a kelenföldieknek – hangsúlyozta az előadó.

Egy alkotás valójában akkor lesz hiteles, ha készítője az alkotás során választ keres, ha benső ösztönzés hatására ragad tollat, ecsetet vagy bármilyen, még formátlan anyagot – állította a művészettörténész. Ezért emelhetők ki a naiv népművészet kevésbé esztétikus, ám annál autentikusabb alkotásai. Védjegyük ezeknek a műveknek az a mód, ahogyan készülnek. A „naiv áhítat” ad lelket ezeknek az alkotásoknak.

Az előadó kivetítette például a kiskőrösi evangélikus templom oltárképét, amelyen természetesen lehet kevésbé művészi megoldásokat találni – például a tanítványok „pirospozsgáságát”, de ha itt megállunk a vizsgálódásban, igazságtalanul ítélkezünk. Ennek az utolsó vacsorát ábrázoló oltárképnek ugyanis – ahogy persze mindegyiknek – sajátos története van. Egy repedés is sokat mesélhet „törökről, tatárról”, hát még a repedést eltüntetni kívánó ecsetelő igyekezet. Ezt az „igyekezetet” nekünk becsülnünk és őriznünk kell. Annál is inkább, mert a kiskőrösi oltárkép az, amely *Petőfi Sándor* megkeresztelésekor is az Úr dicsőségét hirdette. Ezek a „naiv” alkotások tehát nagyon is értékesek, a templomépítő gyülekezet hitéről és akaratáról tanúskodnak – zárta mondanóját Harmati Béla László múzeumigazgató.

Végezetül felvillantott néhányat a puttonyában Kelenföldre cipelt „giccskincseiből”. Előkerült egy 43–46-os méretű *Luther* zokni, egy jó – „sörben vagy predesztinálva” szlogenel ellátott – *Kálmán* sör és egy az előadás után tetszés szerint szétszedhető, nagyság szerint sorba állítható Mária-matryoska...
■ KINYIK ANITA

„Ha majd az ige bételik, s az ígért óra érkezik...”

Nyolcvan éve hunyt el Móra Ferenc

► Ha valaki *Móra Ferenc* nevét említi, akkor szemünk előtt a magyar ifjúsági irodalom legismertebb klasszikusának alakja jelenik meg. Májig emlékszem kisiskoláskoromból azokra a kedves Móra-írásokra, amelyek által először ismerkedtem meg kisgyermekként az olvasással. A mai napig őrzöm kisiskolás olvasókönyvetem, benne a *Hogyan tanultam meg olvasni?* kedves kis történetével, a jégvirágok mezejébe belekapart, fordított s betűvel írt „kincs” szóval...

„Kunyhóból jó mind, aki a világnak szenteli magát...” – vetette papírra egykoron *Petőfi Sándor*. Igaza volt, hiszen nemcsak ő, hanem – előtte is, utána is – számos tehetséges, a nemzet számára példaadó magyar látta meg a napvilágot szegénységben, „lent”, kunyhóban.

Mórára ez aztán nagyon igaz. Kiskunfélegyházán kicsiny, nádfedeles viskóban született 1879. július 17-én. Foltozósücs apa és kenyérsütő asszony anyja gyermekéből vált elismertté: íróvá, újságíróvá, tanárrá, muzeológussá, régészé. „Nem származom ugyan fényűző családból. Ősi várkastélyunkba, mely nem kacsalábon forgott, hanem kenyérsütő lapáton, és címerében szúcstűt viselt, a világegyetem minden fényei közül csak a napfény volt bejáratos” – emlékezett gyermekkorára.

Ha oly gyakran a kenyérhéjas-kenyérbeles, bundás gombóc, héjában főtt krumplis háromfogásos vacsorákat ették is, „a szegényes hajlékból csak tiszta szívet, nemes lelket kaphatott” a kis Móra – írta róla *Balázs Mihály*, a neves irodalomtörténész *Írók, képek* című munkájában.

A szülőhely meghatározó volt Móra Ferenc életében. „Az én írásaimban félegyházi nap süt, félegyházi szél fúj, félegyházi sárgarigó futyul. Ettől a várostól kaptam a kiskunok nyers, nyakas makacságát is. És az igazi életemet, álméletemet itt is élem mindig...” – vallott élete delén.

A lokálpatriótáság, a népi öntudat és főként a negyvennyolcas szellemiség az igazi útravalói. Az idősebb Móra egész életében lelkesedett *Kossuth Lajos* eszményeiért és *Petőfi* költeményeiért. A város hívatlanságai ezt nemigen vették jó néven, megszorultságában a család ezért nem számíthatott segítségére. Mégis ezt a rendíthetetlen Kossuth- és *Petőfi*-pártiságot, negyvennyolcas hűséget tette fia tarisznyájába útravalóul az édesapa. A szülők, ha mégoly nehézkes volt is a megélhetés, minden erejükkel azon voltak, hogy a kis Ferenc iskolázott ember legyen. Az olvasás és az írás első leckéit az otthon falai között kezdte – szívhez szóloán idézte ezt föl a már említett, *Hogyan tanultam meg olvasni?* című írásában, a *Kincskereső kisködmön* egyik darabjában –, első olvasókönyve a kalendárium.

***

Kiskunfélegyházáról nehéz volt az út Budapestig, a diploma megszerzéséig. Móra rengeteg áldozatot vállalva végezte el a földrajz és a természetrajz szakot.

Már gimnazistaként irodalmi önképzőkörben jeleskedett, s egy versét is közölte a helyi lap. Bár ifjúkorától fogva költő szeretett volna lenni, s inkább az irodalmat kívánta fő kenyérkeresetül, a sors a tanári katedra felé sodorta. De szerencsére hamar kiderült: nem az iskola az ő legmegfelelőbb állomáshelye. Tehetségét újságlapokon kezdte kamatoztatni.

Szegeden volt már ekkor. Egy ideig könyvtáros, majd a *Szegedi Napló* aktív és hamar népszerű munka-

társa, egy ideig főszerkesztője. De nemcsak e szegedi lap hasábjain jelent meg kritikus véleménye a társadalmi igazságtalanságokról és egyéb aktuális problémákról; írt a *Délmagyarországra*, a *Világra*, a *Magyar Hírlapba* is.

Ma kevesen gondolnák, de ez a kedves, szelíd hangú író olykor-olykor

MÓRA SZOBRA, TÁPAINTAL ALKOTÁSA

igencsak heves véleményalkotó és politikus volt. Még felségsértési per is kijutott neki, s nemegyszer kényszerült bíróság elé állni életében. Nem hazudtolta meg negyvennyolcas családi hevületét, ha kellett, bátran kipelengerezte a visszasságokat.

Bátor publicisztikái révén országos hírré tett szert, így több jeles közéleti szereplővel is ismertséget és barátságot kötött. Többek között – az idén száz esztendeje elhunyt – *Pósa Lajossal*, a hazai gyermekirodalom egyik úttörőjével, aki nem mással, mint a „nagy mesemondóként” elhíresült *Benedek Elek* (1859–1929) indította meg hazánk első, irodalmi értékű gyermeklapját, *Az Én Újságomat*. Pósa ennek a lapnak nyerte meg Mórát, ő pedig lelkesen vágott bele a magyar ifjúsági irodalom felvirágoztatásába. Igen, felvirágoztatásába, mert 1905-től valóban ő lett ennek a legaktívabb, legkiemelkedőbb munkálója Magyarországon.

De másra is jutott ideje: miközben tollából sorra születnek a kitűnőbbnél kitűnőbb történetek – a *Rab ember fia*, a *Csilicsali Csalavári Csalavér*, a

MÓRA FERENC

A szeretet az élet

Ha majd az ige bételik,
S az ígért óra érkezik,
Az Örökkévaló szemén
Átalagogy egy röpké fény,
És a föltámadás igével
Az arkangyalnak jöni kell.
Az angyal szót fogad neki:
Aranyvesszővel megveri
Mohos sírhalmok oldalát,
És zengi ébresztő dalát:
Reggel van! Ujra nap süt! Emberek,
Ébredjétek, ébredjétek!
A hosszú rabság véget ér,
A földre újra visszatér
Az élet, s boldog vígalom
Zajátul zeng völgy és halom,
Hogy száműzette elfut a halál,
S az angyalfecske egyre száll.
De sok-sok sírhalom felül
Tovább repül kedvetlenül,
Aranyvesszője nem suhog,
Ajka szomorún susog:
Nektek nincsen miért ébrednetek,
Mert senkit sem szeretettek!

Kincskereső kisködmön, a *Dióbél királyfi* –, szorgos munkása a szegedi múzeumnak. Régi korok kultúrájának tudós vallatójává válva ő ülhetett a múzeumigazgatói székbe.

Régészeti ásatásokba kezdett, és hivatali éve alatt Alföld-szerte rengeteg értékes leletet hozott felszínre a népvándorlás kori, honfoglalás kori sírokból. Annnyira szívvel-lélekkel végezte ezt az értékmentő munkát, hogy nemegyszer képes volt saját anyagi forrásait is mozgósítani egy-egy ügy érdekében.

Az emberiség múltjának szinte minden mozzanata érdekelt. Különösen az ókori kultúra. Ennek egyik ékes bizonyítéka a kereszténység mellett hitet tevő, *Aranykoporsó* címet viselő történelmi regénye, amely a 3. évszázad végére, *Diocletianus* császár keresztényüldözéseinek idejére röpíti olvasóit.

Móra hűen szemlélteti a megpróbáló időköt és alakítóit: „A császár, aki természetű emberes és szokásaiban egyszerű volt, mint uralkodó sokat bevázta a kezét, és az emberek előtt sohase mutatkozott másképp, mint tetőtől talpig drágakövekbe és gyöngökbe öltözve. Uralma elvi zsarnokság volt, nem ösztönös, hanem eljósolt, hanem átgondolt, nem szeszélyes örjónés, hanem jóhiszemű rendszer.”

***

Móra Ferenc életútján végigtekintve, sok-sok alkotását, sokrétű tevékenységének eredményeit számba véve nagy ívű, aktív pálya rajzolódik ki előttünk. Rengeteget dolgozott. Ez az önmérsztő munka aztán megrendítette egészségét. Életének ötvenötödik esztendejében, 1934. február 8-án tette le örökre a tollat, s hunyta le a szemét.

A *Vademere és családjá* című kötetében olvashatjuk:

„Olyan éjszaka volt az, amikor az ember unja az életet, kívánja a halált, és ahogy a holdvilág elbűjt, valami hűvös érzet a szívem fölött, és a kezem is hirtelen elhidegedett. Tudtam, hogy ez a halál, és hirtelen eszembe jutott, hogy mennyi elintézetlen aktám van még nekem a földön.

– Ó, csak addig ereszd el a kezeimet – könyörögtem az Isten szomorú angyalának –, míg végigálmodom az álmaimat, amik születésemkor nekem rendeltettek.

– Nem, nem! – húzta a hideg kéz az ablak felé.

Aztán az öreg nagyságamra gondoltam, akinek arca pipacsai elhullottak az életünk szürös tarlóján, és aki úgy marad, mint a szedett szőlő, ha engem eltakarítanak az Isten szűribe.
– Csak addig hagyj még itt, míg őrára gondoskodom. Nem akarok én neki többet hagyni, mint amennyit magyar író egy élet verejtékivel kereshet. Egy puha széklet, amelyikben megbújjon, mint fázós magános kenderike, meg egy meleg kendőt, amelyik énhelyettem betakarja.”

A „kincset” szívében hordozó Móra Ferenc nyolc évtized távolából is itt van közöttünk. Iskolák, múzeumok, közösségek, szobrok, könyvkiadók emlékeztetnek rá; történetei ott vannak a diákok tankönyveiben, szellemi vetélkedők feladatai közt. A Móra dédunokának, *Vészits Andreának* köszönhetően pedig – aki maga is íróember – pár év óta filmkockák is vallanak a nagy író életéről, bizonyítva, hogy nagyon is aktuálisak manapság a Móra-gondolatok országról-világról, életről, halálról.
■ KERESZÉNYI ZOLTÁN

BACH - MARATON

HANGVERSENY A MŰPÁBAN AZ » ÖTÖDIK EVANGÉLISTA « MŰVEIBŐL

Tengernyi Bach a Duna partján

► Magyarországon korábban ismeretlen hangversenytípussal teremtett új hagyományt 2008-ban a *Budapesti Fesztiválzenekar* és a *Művészetek Palotája*: egy kiválasztott zeneszerző műveit szólaltatták meg egy teljes napon keresztül. Február 2-án – hetediként – *Bach-maraton* rendeztek a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben és a Fesztivál Színházban: délelőtt tíz és este tíz óra között tizenegy hangversenyen csendültek fel Johann Sebastian Bach művei.

Mindenről beszámolni lehetetlen, ezért írásunk néhány eseményt kiemelve próbál áttekintést adni a vasárnap történetéről.

A nagy ívű program művészeti vezetője, Fischer Iván úgy állította össze a koncertek műsorát, hogy minden műfajcsoport méltóképpen képviselve legyen. Igyekezett megtalálni a jó arányt a népszerű darabok és az életmű kompozíciós szempontból kiemelkedő opusai között is.

A délelőtti rögtön bepillantást engedett a komponista két fontos tevékenységébe. A nyitó orgonamuzsika – Varnus Xavér műsora eredeti szabad orgonaművekkel és átiratokkal – az istentiszteleti szolgálattévőt idézte fel, az utána következő kisebb billentyűs művek pedig a tanárt.

Bach zenepedagógiai zsenijét a zeneszerzői zsenialitásához méltó, mindmáig széles körben használt tananyag bizonyítja. Ennek egy részét alkotják a *Két- és háromszólamú invenciók* (ez utóbbiakat a szerző *Sinfoniáknak* nevezte), amelyek a zongoratanulók kötelező gyakorlatai közé számíthatnak. A gyűjteményt Bach a következő ajánlással látta el: „Igaz útmutató, amely a zongora kedvelőinek, elsősorban azonban a tanulni vágyóknak érthető módon mutatja meg

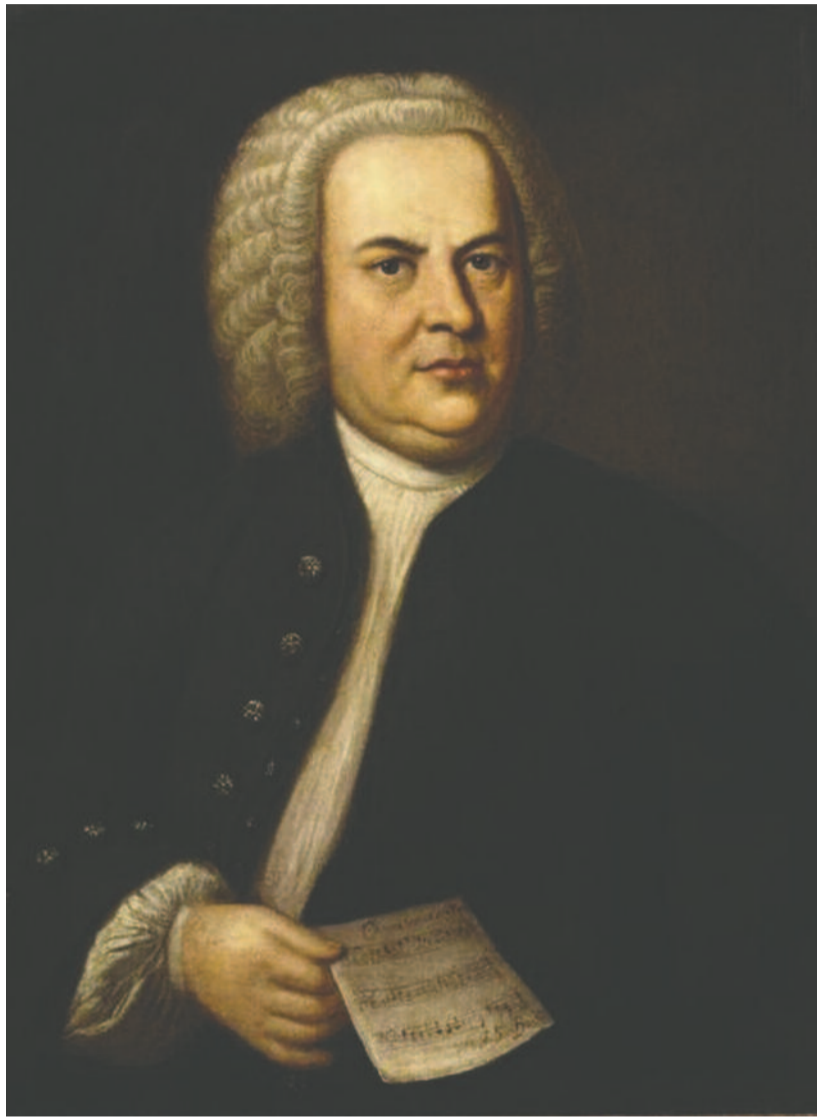
nemcsak azt, hogyan tanulhat valaki két szólamban tisztán játszani, hanem azt is, hogy továbbmenve, három obligát szólammal rendjén és helyesen bánják, s e közben ne csak jó ötleteket kapjon, hanem azokat szabályszerűen alkalmazni is tudja, és különösképpen az éneklő játékmódot el-sajátítsa, közben pedig a zeneszerzésből is hatékony ízelítőt kapjon.”

A *Budapesti Fesztiválzenekar* zenepedagógiai programjai keretében gyakorta zenél együtt zeneiskolásokkal, így bátorítva tehetséges gyerekek zenetanulását és pályaválasztását. Ezen a koncerten is zeneiskolások szólaltatták meg a javarészt pedagógiai céllal írott kompozíciókat.

A billentyűs szövegirodalom még két alkalommal kapott teret. *Spányi Miklós* csembalón és *Várjon Dénes* zongorán minden jelentős műfajból megszólaltatott egyet: prelúdiumot, fantáziát, fúgát, szvitet és partitát.

A vonós hangszerek is meghatározóak voltak Bach életében. Nem lehetett kérdés, hogy szólóhegedűre és szólógordonkára írott mű is szerepeljen a nap folyamán: *Baráti Kristóf* a *d-moll partitát*, *Perényi Miklós* a *C-dúr szvitet* adta elő.

Zenekari vagy zenekar-kíséretes művek hat hangversenyen csendültek fel. A brandenburgi versenyek a zeneirodalom legismertebb alkotásai közé tartoznak. A komponista 1721-ben korábban komponált műveiből hat, előadó-apparátusát és szólóhangszereit tekintve különböző koncerttípusokat alkotott össze, és elküldte *Christian Ludwig* brandenburgi örgrófnak. Az első három kompozíció a modern hangszeres *Budapesti Vonósok* (művészeti vezető *Botvay Károly*), a második három pedig a korhű hangszereken játszó *Aura Musicale* (művészeti vezető *Máté Balázs*) előadásában hangzott el. Jó alkalmat adott ez a felosztás arra, hogy a nyitott fülű hallgató rácsodálkozzon a hangzás különbségére és gazdagságára.

ELIAS GOTTFRIED HAUSSMANN (1695–1774) PORTRÉJA JOHANN SEBASTIAN BACHRÓL (NATIONALGALERIE, BERLIN)

A többi koncertóban egy, két és három zongora (*Fejérvári Zoltán*, *Kemenes András*, *Palojtay János*), illetve egy és két hegedű (*Kelemen Barnabás*, *Johannes Pramsohler*, *Marlene Ito*) állt szólóhangszerként a zenekar (a *Budapesti Fesztiválzenekar* mellett a *Vass András* vezette *Pannon Filharmonikusok*) élén. Az orgonaszólós koncerttípus a BWV 29 kantáta *Sinfonia* tételét (*Fassang László*), a zenekari táncsorozatokat a fuvolás *h-moll szvit* (*Pivon Gabriella*) képviselte.

Oratorikus művek két koncerten hangzottak el: ezekről *Opicz József*

egyházzenei cikkében alább olvashatnak.

Végül essék szó a tudósító által legjobban várt eseményről. Nagy nyeresége a Bach-maratonnak, hogy sikerült Budapestre hívni a régizene-játék meghatározó alakjait, a belga Kuijken fivéreket. *Barthold Kuijken* barokk fuvolán, *Sigiswald Kuijken* barokk hegedűn, *Wieland Kuijken* viola da gambán játszik: mintha úgy választottak volna hangszert, hogy családilag elő tudják adni a *Musikalisches Opfert* (*Zenei áldozat*, BWV 1079). Ezen a délutánon a csembalista *Ben-*

jamin Alard közreműködésével szólaltatták meg Bach kiemelkedő jelentőségű kontrapunktikus művét.

Nagy Frigyes porosz király 1747. május 7-én Potsdamban audiencián fogadta a hatvankét esztendőes Johann Sebastian Bachot, kedves udvari zeneszerzőjének, *Carl Philipp Emanuel*nek édesapját. Lévén a király maga is muzsikus (kitűnő fuvolajátékos és a zene minden ágában tanult ember), a találkozás a zene jegyében zajlott. Nagy Frigyes alkalmat adott a lipcsei mesternek, hogy bemutassa híres kontrapunktikus tudását és rögtönzőképességét. Feladott egy témát, amelyre Bachnak improvizálnia kellett.

Hazatérve Lipcsébe Bach a kapott „királyi témára” néhány hónap alatt tizenhat darabból álló sorozatot komponált. A *Leipziger Zeitung* 1747. szeptember 30-i számában a nagyközönségnek is tudtára adták az új Bach-opusz elkészültét: „Mínt hogy a Porosz Királyi Fúgátéma mostanra kikerült a sajtó alól, ezennel tudatjuk, hogy ugyanezen művet a közelgő Mihály-napi vásáron meg lehet vásárolni a szerzőtől, Bach karnagytól, valamint két fiától Hallében és Berlinben, 1 birodalmi tallér áráért. A kidolgozás áll: 1. két fúgából, melyek közül az egyik három, a másik hat obligát szólamú; 2. egy szonátából harántfuvolára, hegedűre és continuóra; 3. különféle kánonokból, amelyek között van egy *Fuga canonica* is.”

Ha valaki most kapott kedvet Bach hallgatásához, a <http://radio.hu/> címre kattintva és a Bartók rádió február 2-i adására rákeresve még néhány hétig meghallgathatja a tizenegy hangversenyből álló zenefolyamot. A www.bfz.hu/?s=bach-maraton oldalon pedig részletes programleírásokra is találhat.

Mindenkinek kívánjuk a bachi tengerben (*Beethoven* után szabadon) való megmártózást!

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Bach-maraton – a színpad másik oldaláról

Abban a szerencsében volt részem, hogy a *Bubnó Tamás* vezette *Szent Efrém férfikar* kórustagjaként lehettem részese a Bach-maraton két egyházzenei jellegű hangversenyének. Az előadásokat a színpadról hallgathattam végig.

A délután egykor kezdődő koncert a február 2-ára íródott kantáta nyitótételével indult. A *Mit Fried und Freud fahr ich dahin* (BWV 125) az esti zsolozsma, a kompletórium állandó elemének, Simeon hálaénekének szövegét veszi alapul. A kantáta korálja, amely az elhangzott tétel egészét körülfonja és táplálja, megtalálható énekeskönyvünkben is: *Már megyek békén, örömmel* (EÉ 500). Simeon éneke ismerős lehet azok számára, akik a *Gyülekezeti liturgikus könyvvel* (GyLK) kapcsolatba kerültek (a *Nunc dimittis* a 783-as számon található meg).

Simeon teremtő Urától azt a kijelentést kapta, hogy addig nem távozhatsz az örökkévalóságba, amíg meg nem látja üdvözítő Urát. Február 2. összetett ünnep, ekkor telnek le ugyanis Mária tisztulásának napjai, és a hagyomány szerint ezen a napon mutatták be Jézust a templomban. Ez

utóbbi bibliai történetben olvashatjuk a simeoni szöveget.

A Luther-korál tartalma megdöbbentő módon idéz meg halált és békét. A kantáta zenekari bevezetője is passiót fest elénk. Ez a kép viszont inkább a békés megnyugvás, mint a kegyetlen halál képét sugallja. A korál szövegének magyar fordításában ez a béke így értelmezhető: „Nem halál vár, csak álom.”

Bubnó Tamás a próbák során különös súlyt fektetett *Luther* szövegére. Drámai erejű volt az is, ahogy a nyitótétel korálját a Budapesti Énekes Iskola pár kislány növendéke vezette. Ezáltal a hangzásban is megvalósult az ifjúság és a felnőttkor, így a gyermek Jézus és az agg Simeon közötti kontraszt.

A koncerten ezután két motetta hangzott el, az egyik hangszerekkel együtt, a másik continuoval. A *Der Geist hilft unsrer Schwachheit auf* (BWV 226) Pál *Római leveléből* (8,26) vett szöveget dolgoz fel, hihetetlen szövegfestéssel. A zenekarral való munka a próbák során azért volt különösen érdekes, mert ismét kiderült, mennyire alapvető és meghatározó eleme a szöveg a bachi zenének.

A kórus zenei anyaga megegyezett a zenekar zenei anyagával, de a hangszereseknek is ismerniük kellett a szöveget ahhoz, hogy a zenei súlyok ott legyenek, ahol a szöveg és a szöveg megkívánja.

A *Lobet den Herrn* (BWV 230) című motetta szövege szintén megtalálható a *Római levélben* (15,11). A koncerten ez jelentette számomra a legnagyobb élményt, mert úgy éreztem, hogy a szöveg tartalma, magasztaló volta a zenén keresztül kijelentést nyert. A felfelé törekvő, áldó és magasztaló jelleg végig érezhető és nyomon követhető volt.

A hangversenyt a négy kis mise egyike, a *g-moll mise* (BWV 235) zárta. Nagyon különös ez a mű, mivel minden egyes tétel egy-egy kantátatétel paródiája, más szöveggel ellátott változata. A három szólistára és kórusra íródott mise kevésbé ismert, de nagyon nagy sikert aratott az érdeklődő közönség körében.

Az esti koncerten – Bach *d-moll kettősversenyét* (BWV 1043) követően – a *D-dúr Magnificat* (BWV 243) szólt meg. Valószínűleg mindenkinek nagy meglepetés volt, hogy a darabot egy antifóna keretezte. Szöve-

ge a gyermek Jézus templomban való bemutatását tárta elének, az ünnepnek, február 2-ának megfelelően. A közönség érdeklődően fogadta a koncertterem rendeltetésétől általában távol eső liturgikus atmoszférát. (A *Magnificat*, azaz Mária hálaéneke szintén megtalálható a GyLK-ban, a 245–246. oldalon.)

Fischer Iván a próbák során utalt a *Magnificat* szövegére és a szöveg bibliai környezetére. Az egész műre jellemző volt a törekenyebb, nőiesebb, könnyedebb megformálás. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy a közönség végig érezhette a szöveg magasztaló voltát. Ez a könnyedség úgy fordítható le, hogy a nagyzenekar a darab kezdőhangjától a záróhangjáig egy kamarazenei pajkosságát és játékoságát tudta kölcsönözni. Talán ez tette lehetővé, hogy minden karakter igazán megmutatkozhasson, kibontakozhasson. A szólótételeket kiváló és elismert énekesek tolmácsolták.

A koncert egészét átható, kamarazene-jellegű felfogás a kórus elhelyezésében is megmutatkozott. A színpad különböző részein, „foltokban” elszórva álltunk fel, szólamon-

ként egy-egy emberrel. Így minden énekes szólistaként szerepelt az adott pulton belül. A kamarazenei és a *Suscepit Israel* tétel alatt zajlott a legszembetűnőbb: itt a női szólamok csoportonként egymás felé fordulva énekeltek, amolyan kamarazene volt ez a kamarazeneben.

A koncertekre való felkészülést mindkét esetben a következetesség és a határozottság segítette. Benem a következő mottó fogalmazódott meg: a zenét megélni, de élni hagyni; részünként tekinteni rá, de nem megfojtani. Külön örömként ért, hogy a próbák során is érezhető volt a darabok liturgikus volta.

Várakozással néztem a koncertek elé, mert a Bach-maraton legfőbb kérdése számomra az volt: Bach egyházzeneje „maraton” körülmények között, nem liturgikus térben is szakrális tud-e maradni, ígét tud-e hirdetni? Úgy gondolom, hogy Bubnó Tamás és Fischer Iván zenei tolmácsolása mindenestül eleget tett a közönség ezen elvárásának is, és maradandó élményt nyújtott mindazoknak, akik valamelyik koncerten részt vettek.

■ OPICZ JÓZSEF

HIRDETÉSEK

Pályázati felhívás – kórusmű írására

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága pályázatot hirdet egyházzenei kórusművek írására.

A kórusmű *szövege* szabadon választható: lehet bibliai idézet, liturgikus szöveg, a reformáció főbb tanait felmutató idézet, valamely gyülekezeti énekünk (EÉ vagy GyLK) szövege, vers vagy imádság. Az egyetlen megkötés az, hogy a kórusmű magyarul (is) énekelhető legyen.

Az *előadó-apparátus* szerint három lehetőséget kínálunk, mindhárom megoldás azonos elbírálás alá esik:

- a cappella kórusmű (egynemű vagy vegyes kar),
- orgonakíséretes kórusmű,
- kórusmű kamaraegyüttes (2–9 hangszeres) kíséretével.

A kórusmű nem foglalkozhat szólóénekekkel.

A pályaművek komponálásakor gondolni kell arra, hogy megszólaltathatók legyenek egy „átlagos” gyülekezeti kórus számára is (15–20 fős együttes), és beilleszthetők legyenek az evangélikus istentiszteleti liturgiába. A kórusmű időtartama: 2–5 perc.

Egy zeneszerző egy művel pályázhat.

A pályázat *jelleg*: a mű címlapján és a kotta első oldalán a zeneszerző neve helyett csak jellege legyen olvasható. A beküldött kottaanyaghoz kérünk mellékelni egy lezárt borítékot, amelynek külső részén a jellege, belül pedig a zeneszerző neve és adatai (lakcím, elérhetőség), valamint egy nyilatkozat szerepel, melyben a zeneszerző tanúsítja, hogy a mű, amellyel pályázik, még semmilyen formában (bemutató, kottakiadás, hangfelvétel) nem került nyilvánosságra.

A pályázók hozzájárulnak ahhoz, hogy műveiket a Magyarországi Evangélikus Egyház jogdíjmentesen felhasználhassa kiadásra (kottafüzet és/vagy elektronikus formában) és előadásra.

A gyakorló egyházzeneszerekből és felkért zeneszerzőkből álló bírálóbizottság elnöke *Draskóczy László* egyházzeneész, zeneszerző. A zsűri tagjai: *Kamp Salamon*, *Kecskés Balázs* és *Bence Gábor*. A zsűri munkáját azon énekkaraink vezetői segítik, akik saját kórusukkal bemutatják a kiválasztott műveket.

A zsűri döntése végleges és megfellebbezhetetlen. A zsűrinek (ha úgy ítéli meg) jogában áll bármelyik díjat megosztani vagy nem kiadni.

A nyertes pályázat díja (bruttó összeg):

1. helyezett: 100 000 Ft
2. helyezett: 70 000 Ft
3. helyezett: 50 000 Ft

A pályázat *benyújtásának határideje* (a postabélyegző kelte): 2014. május 15. Eredményhirdetés októberben.

A pályázatokat a következő címre kérjük küldeni: Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága, 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.

Pályázati felhívás – zenés színpadi mű írására

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága pályázatot hirdet zenés színpadi művek írására.

A pályázat célja, hogy elősegítse olyan alkotások létrejöttét, amelyek átélhetővé teszik és elmélyítik a reformáció ma is érvényes tanításait a jelenkor befogadói (elsősorban fiatalok) számára.

Az alkotás legyen igényesebb és egyszerűbb körülmények között is előadható (egészében vagy részleteiben meg tudja jeleníteni egy gyülekezeti színpad kör is), egyes dalai legyenek alkalmasak a közös éneklésre.

A pályázat *kétféle*: az első fordulónál a pályázónak be kell nyújtania az alkotás tervezetét, a szövegvázlatot – megjelölve a zenei stílust és az előadó-apparátust –, valamint el kell készítenie egy partitúraszerűen kidolgozott részletet is. Az összegyűlt pályaművekből választja ki a bírálóbizottság azokat, amelyeket kidolgozásra javasol.

A második fordulóra a zsűri kész tervezeteket is meghívhat, illetve jogában áll javasolni a szerzőknek, hogy kivel fogjanak össze. A kidolgozott pályaművek alapján hirdetik ki a végső eredményt.

Az alkotás ajánlott időkerete: 20–90 perc.

Pályadíjak (bruttó összeg):

- Első forduló – 1. díj: 70 000 Ft • 2. díj: 50 000 Ft • 3. díj: 25 000 Ft
 Második forduló – 1. díj: 800 000 Ft • 2. díj: 400 000 Ft • 3. díj: 200 000 Ft

Az *első forduló* pályaműveinek postára adási *határideje*: 2014. október 1.

A kidolgozásra ajánlott tervek készítőit a bírálóbizottság 2014. november elején értesíti.

A *kidolgozott mű benyújtásának határideje*: 2015. július 31.

A pályázatokat a következő címre kérjük küldeni: Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága, 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.

Hívogató Tamás-misére

Az Egyetemi és Főiskolai Gyülekezetben (Magyar tudósok körútja 3.) február 9-én 18 órai kezdettel Tamás-misést tartunk. Igéhirdező: *Varga Gyöngyi*. Liturgus: *Darvas Anikó*. Téma: *Úton*.

Életünk mintázata az út, és jó, hogy nem egyedül kell rajta bandukolnunk. Ez az út arról is szól, hogy útközben sokat találkozhatunk Istennel, önmagunkkal, társainkkal. Egy ilyen találkozási pontra hívunk szeretettel!

Kétszázöt év született Bajza József

► **Keves olyan sokrétű evangélikus személyisége van magyar irodalomtörténetünknek, mint a kétszázöt esztendeje született Bajza József: személyében költőt, lapszerkesztőt, publicistát, színiigazgatót, népművelőt, némi képpolitikust s az irodalomkritika alapjainak magyarországi megteremtőjét is tisztelhetjük.**

Manapság kevésbé emlegetik ennek a nagyszerű alkotónak a nevét, pedig több okból is le lehetne porolni műveit. Szerencsére azért figyelmet kap a Nemzeti Színház aulájában kőbe formált alakja. A szentesi születésű irodalomtörténész, *Négyesy László* (1861–1933) írta: „Bajza József abban a lustrumban született, 1804. január 31-én, a Gyöngyös vidéki Szücsi községben, egy tekintélyes evangélikus birtokos nemes családból, amely évkör Vörösmartyt, Kossuthot, Deákot, Czuczort és Toldyt adta a nemzetnek. Ő szorosan ennek a nemzedéknek volt a tagja és egyik erőssége...” Túlások nélkül igazat írt az irodalomtörténész. Bajza a reformkor évtizedeinek főszereplői közt tartható számon.

A ferences rendiek, majd a piaristák iskoláit kijáró, az egyetem elvégzésével ügyvédi esküt tett fiatalember, mondhatni, pályátévesztett, hiszen a jognál mind jobban érdekelték a versek. Elsőként *Kazinczy* keltette fel az érdeklődését, majd példaként tekintett *Victor Hugóra* is. Egyetemi éve alatt a nemzeti irodalom egyik későbbi kiváló ápolója, *Toldy Ferenc* (1805–1875) – akit mellesleg *Schedel Ferenc*ként jegyeztek be eredetileg az anyakönyvbe – vált jó barátjává (s maradt élethosszig). Toldy látta, hogy barátjának különleges érzéke van a verseléshez. Nem habozott ezért bemutatni *Kisfaludy Károlynak* (1788–1830).

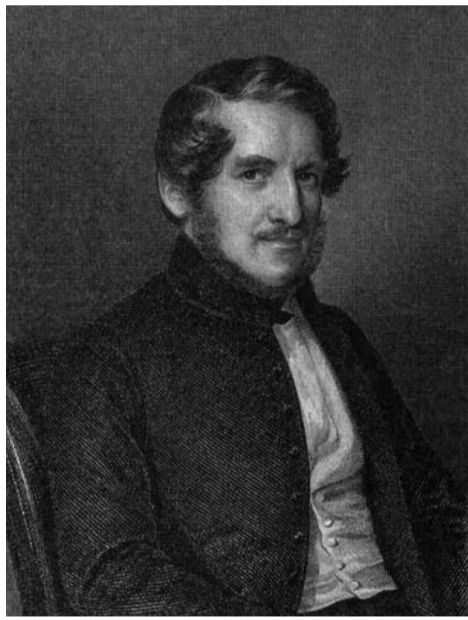
Kisfaludy, az *Aurora* irodalmi zsebkönyv kiadója és a legnagyobb magyarnak, *gróf Széchenyi Istvánnak* a híve örömmel fogadta Bajzát, bevonta körébe. Kritikai lapot szeretett volna alapítani, ennek kiadása azonban már Bajzára maradt. A *Kritikai Lapok* címet viselő, 1831-ben útjára indított s 1836-ig élő folyóirat legtöbb cikkét maga a szerkesztő, Bajza írta, de segítségére volt Toldy és az ügyszintén ügyvédi vizsgát tett *Vörösmarty Mihály* (1800–1855), aki még sógorává is vált Bajzának.

Kivételes hármassá lett ez. Kivételes az ízlésük is; ahogyan csak tudták, „irtották” a tehetségtelenséget. Lettek is haragosra szép számmal, mert nem restelltek bátor, éles kritikákat megfogalmazni és kiszorítani az irodalomból a korosabb, főúri író társakat. Csoda, hogy aztán lapjuk hasábjain számos per folyik le, köztük a *Conversations-lexikoni per? Kölcsey Ferenc* (1790–1838) nem is habozik „csatapiacnak” minősíteni a *Kritikai Lapokat*. Bajzáék azonban nem szív-bajosak, még örülnek is a „reklámnak”, mely csak erősíti nyomtatott fórumukat.

Az öntudatra ébredő nemzet kora, a modern, polgári Magyarország megteremtéséhez elvezető időszak ez. Óriási tettvágy feszült Bajzáék fiatal nemzedékében; a tettvágy, a reformóhaj elsősorban a társadalom, illetve a gazdaság átalakítására irányult. Magyarországon a művészek, a tudósok, az irodalmárok – így Bajzáék is – jelentős szerepet vállaltak a reformtörekvésekben. S természetesen az olyan politikusok is,

mint az 1830-as évektől igencsak nagy aktivitást mutató *Kossuth Lajos* (1802–1894), akinek egyre nagyobb a szerepe az országos közvélemény alakításában, a nyilvánosság megteremtésében.

Az 1832–36. évi országgyűlés reformtörekvéseit a császári udvar ellenzi, a legtöbb javaslatot visszautasítja, befejezését követően pedig elfogatja az országgyűlési ifjakat. Ebben a helyzetben lett égető szükség egy ellenzéki, politikai témákat is felvonultató új lapra, az *Athenaeumra*. A Bajza főszerkesztésével 1837. január 1-jével napvilágot látott – cenzorok és besúgók folyamatos figyelmével kitüntetett – politikai-társadalmi-irodalmi folyóiratban a hazai, osztársadalmi témákon túl fo-

BARABÁS MIKLÓS FESTMÉNYE

lyamatosan teret kaptak nyugati politikai vonatkozások, jelentek meg útleírások, olvasható volt szépszámu színikritika s természetesen szépirodalom is.

Sok jeles személy – *Irinyi Józseftől Vajda Péterig* – írása gazdagította a lapot megjelenésének bő hat eszten-

BAJZA JÓZSEF

A hit

Ha reményid árbocát
 Sors vizsálja széttöré,
 Nézz a csillagok köré:
 Ők lesznek vezéridei,
 Ha szivedben él a hit.
 De kit álbölcselkedés
 Hitben is megingatott,
 Az vihartól hányatott,
 Tévelyeg vezértelen,
 Önmagába' sincs jelen.
 Néki túl siron s időn
 Nem csillámlik enyhe fény,
 Ég és üdv agykötemény
 S minden szent a föld felett
 Álom s csába képzelet.
 Óríz szived Istenét! –
 Hogyha lelked csüggedez,
 Híven ápol ő s fedez,
 Szánakodva nyújt kezét,
 És örök csendhez vezet.

deje alatt. S nem szabad megfélemleni arról, hogy többek e lapban jelentek meg először. Elég csak a legkiemelkedőbbre, magára *Petrovics Sándorra* gondolnunk. *Petrovics Sándor* tanuló, aki pontosan ekképpen írta alá Pápan 1842. május 5-én azt a levelet, amelyet az ország legelső szépirodalmi lapjának szerkesztőségébe postázott „Tekintetes Szerkesztő Úr” megszólítással Bajza Józsefnek: „Ha csekély munkácskám a megjelenésre érdemesek, kérem őket az Athenaeumban felvenni...”

És igen, a „Tekintetes Szerkesztő Úr” érdemesnek találta erre a boro-

zó című verset, melyet a hónap végén már ország-világ olvashatott nyomtatásban. A pápai tanuló ez a nyomdafestéket látott első alkotása, ekkor még *Petrovics* aláírással. November 8-án viszont ugyane hasábon, a *Hazámban* című verse alatt már *Petőfiként* szerepelt a szerző.

Lapkiadói-szerkesztői munkája Bajzát nem kötötte le teljesen. Erősen foglalkoztatta őt a színházi világ. Írt is egy tanulmányt *Dramaturgiai és logikai leckék magyar színbírálok számára* címmel. Közben felépült az évtizedekkel korábban óhajtott magyar játéknyelvű színház az akkori Kerepesi úton, s Bajzát nevezték ki igazgatójának.

Bajza lelkesen vágna bele a munkába, azonban korlátozott feladatköre és az azt övező, folytonos konfliktusok következtében – melyek elsősorban a magyar nyelv ügyét támogató törekvéseiből, a magyar nyelvű dráma műveket felvonultatni szándékozó terveivel szemben keletkeznek – alig egy év után leköszönt a posztról. De azért még előtte kidolgozta a színház működési szabályzatát, s bár direktori posztjától elbúcsúzott, azért csak rajta hagyta vigyázó szemét a magyar dráma ügyén. Alig kellett tíz esztendő, és újra színház-nál, a Nemzeti Színház aligazgatói pozíciójában találjuk.

Természetesen mindeközben a politikai élet sem áll le, s ha így van, ő sem fojtja magába a véleményét, sőt! 1848-hoz közeledve Bajza ott van, ahol lennie kell:

Kossuth Lajos mellett. Ez a porcelán-kék szemű, korán kopaszodó, hiú kis ember – ahogyan a megboldogult *Katona Tamás* történész jellemezte Kossuthot – pontosan tudta, hogy kire van szüksége ekkortájt „aláldogatóként”, segítő munkatársként. Bajza a polgári szabadságjogokért küzdő legnagyobb politikai vezér legfőbb szócsövének számított, a saját nevével fémjelzett forradalmi napilapnak, a *Kossuth Hírlapjának* a főszerkesztői posztját kapta.

Kossuth a sajtótól is remélte nézeteinek népszerűsítését, így a leg-többször harcos magatartású Bajza testhezállo feladatot kapott. Profizmusával csakhamar felfuttatta a *Hírlapot*, úgy, hogy tartalmával, sokoldalú hazai és külföldi hírszolgálatával a forradalom és szabadságharc valamennyi sajtóorgánuma közül a legelső helyet foglalta el, s a szabadságharcra való felkészítés leghatásosabb eszközeinek bizonyult. Annyira jelentős volt a Bajza által szerkesztett újság, hogy az osztrákok megkísérelték hamisítani, így próbálva megteveszteni az olvasóközönséget.

Bajza lehetett volna a forradalmi vesztőrvénység elnöke is, de ezt nem vállalta. Hiába szakmája az ügyvédség, továbbra sem az ő világa az ítélezés. A szabadságküzdelem befejeztéig mindvégig az íróasztalnál foglalatokodott.

A fegyverletétel után a Kossuth-hívek, a felkelők utáni hajsza, a felelősségvonnások mélységesen elkésértették. Az ő élete is veszélyben forogott, *Haynauék* bukásáig menekülésben volt, bujkált; vele volt *Vörösmarty* is. A rémuralom okozta dermedt félelem mindkettőjük egészségét kezdte. Bajza idegrendszeré meg bomlott, haláláig – három évvel élte túl *Vörösmartyt* –, 1858 tavaszáig teljes szellemi sötétségben élt.

Síroszlópa a Kerepesi temetőben őrizi emlékét. Reméljük, születésének e jeles évfordulóján került rá legalább egy szál virág...

■ KERECSENYI ZOLTÁN

„Benczúr ismét köztünk van”

▶ A „magyar festőművészet halhatatlan mesterét” mindig is nagy becsben tartotta szülővárosa, Nyíregyháza. Noha **Benczúr Gyula (1844–1920)** még csak nem is emlékezhetett a településre, hiszen **Benczúr Vilmos** patikus családja a mindössze kétesztendő gyermekkel költözött Kassára innen, a prosperáló mezőváros, majd megyeszékhely szellemi elitje örömmel ismert rá a **Hunyadi László búcsúja**, a **II. Rákóczi Ferenc elfogatása** vagy épp a **Budavár visszavétele** festőjében a város szülőltére. Születésének százhetvenedik évfordulóján pedig már az evangélikus Nagytemplom is színhelye lett a **Jósa András Múzeum** által – „Benczúr ismét köztünk van” mottóval – szervezett megemlékezésnek.

Benczúr Gyula korának ünnepe és elismert festőművésze volt, a 19. századi magyar akadémikus történeti festészet kiemelkedő alakja. A müncheni Képzőművészeti Akadémia elvégzését követően, franciaországi és olaszországi tanulmányútai után a müncheni akadémián tanított, illetve **II. Lajos** bajor király megbízásából számos jelentős történelmi tárgyú képet festett, majd **Trefort Ágoston** magyar kultuszminiszter ajánlatát elfogadva hazatért, hogy 1883-tól az első hazai mesteriskolát vigye Budapesten. A sikeres pályát híres festmények, jelentős művészeti díjak és királyi kitüntetések is jelzik – a kortárs közönség osztatlan elismerése mellett.

A Benczúr-hagyományt kutató helytörténészek élénk tájékozottak, 1901-ben miként méltatlanok a **Nyírvidék** című helyi lap, hogy miért nincs megjelölve Benczúr szülőháza, miért nincs még utca sem elnevezve róla. Más feljegyzések pedig arról szólnak, hogy a város előjárói már az 1880-as években meg-megkeresték a fővárosban. Az evangélikus Nagytemplom belsejének feldíszítésekor állítólag arról is szó volt, hogy Benczúr festhetné az oltárképet...

Hogy nem így lett, abból nem következik semmi, inkább csak érdekes, ahogyan **Margócsy József** írt sajátos humorral **Út-cák, terek, emléktáblák** című város-történeti alpművében a város és szülőtte viszonyáról: „Benczúrnak később sem voltak igazán szoros kapcsolatai szülővárosával; valahogy úgy, mint az egyszerű anekdota mondja a **távoli atyafiságról** és az előkelő emberről. Hogy tudniillik a falusiak tartották az **atyafiságot**, a messze szakadt rokon pedig a **távolságot**.”

***

Ha nem tudjuk is elfojtani mosolyunkat e sorok olvastán, igazságtalanok lennénk, ha nem méltányolnánk az akkori Nyíregyháza igyekezetét. Mint azt múlt kedden az evangélikus Nagytemplomban elhangzott előadásában a megyei levéltár igazgatója, **Kujbusné dr. Mecsei Éva** is hallgatósága elé tárta, amikor Benczúr Gyula csillaga felragyogott – tehát épp a Mester sikerekkel övezett pályafutása idején –, Nyíregyháza is remek korszakot élte. Az evangélikus tótklak újraterleptett város a polgárosodás útját járta, fejlődött gazdasága, szerveződött öngazgatása, intézményrendszere, felvirágozott – elsősorban épp az erős evangélikus közösség jóvoltából – szellemi és kulturális élete.

– A Nyírvidék-cikk utáni nyolcadik év, 1909 jeles dátum lett az evangélikus Benczúr és Nyíregyháza kapcsolatában, hiszen a képviselő-testület október 1-jei ülésén **Májerszky Béla** polgármester felterjesztette Benczúr Gyula festő-

művészt, a budapesti festészeti mesteriskola igazgatóját, az I. osztályú **Ferenc József**-rend és a Császári és Királyi Osztrák–Magyar Díszjele Művészetért és Tudományért elnevezésű kitüntetés tulajdonosát, a müncheni és a bécsi művészeti akadémia tiszteletbeli és a magyar főrendiház örökös tagját, a város szülőltét a díszpolgári címre. Akkoriban ezt nem osztogatták – fűzi hozzá **Kujbusné dr. Mecsei Éva** –, az indoklás pedig így szólt: „A festőművészet terén világhírű és örökbecsű művészeti alkotásaival nemcsak magának, hanem hazánk és szülővárosának is dicsőséget szerzett.”

Hogy ez mit jelent valójában, arról **Madár Ximena** művészettörténész, az egyedülálló Benczúr-gyűjteményt gondozó **Jósa András Múzeum** munkatársát kérdeztük:

– A szakirodalom a magyar akadémista művészethez kapcsolja Benczúrt. Igen jelentős a történelmi tárgyú és a portréfestészetben alkotott életműve. Az biztos, hogy Münchenben kiváló mesterségbeli tudásra tett szert. Ábrázoló anatómiai felkészültsége, képeinek anyag-szerűsége emelhető ki. Benczúr képein a bársony az bársony, a selyem pedig selyem! Hogy olyan sikeres volt, annak nyilván az a magyarázata, hogy megfelelt a kor elvárásainak, izlésének, ugyanakkor megvolt a saját egyénisége. Kompozíciós készségét emelem ki, azt a bravúrját, ahogyan eléri, hogy festményeinek mellékalkaljai a fálakra terelejk a figyelmünket. Színvilágából a sajátos sárgát, illetve az arany iránti vonzalmát kell megemlítenünk, illetve káprázatos ecsetkezelését.

A díszpolgári cím átadásának megadták a módját a városban.

Nyíregyházán rendezték meg 1909 októberében a Nemzeti Szalon 39. vidéki kiállítását a helyi Bessenyei Kör támogatásával. Több mint százötven neves művész több mint háromszáz alkotását állították ki, a nyolc Benczúr-kép azonban – a korabeli tudósítások szerint – megkülönböztetett jelentőséggel bírt.

A Mestert meleg fogadtatásban, grandiózus ünneplésben részesítették. A díszpolgári oklevél átadását a festő szülőházán elhelyezett

A Vasárnapi Újság tudósítása 1909-ből (LVI/42.)

emléktábla leleplezése követte. A később lebombázott házat túlélte a tábla, Margócsy József már idézett könyvéből pedig ismerjük a szövegét, melyet most, a százhetvenedik születési évfordulóra állított emléktábla felirata is szó szerint visszaidézi.

Noha ez volt Benczúr utolsó látogatása szülővárosában, jelentősen megerősítette a festő itteni kultuszát, amely nem szakadt meg 1920-ban bekövetkezett halála után sem, és az özvegyével, valamint leszármazottaival, rokonságával ápoló jó kapcsolat révén a város saját gyűjteményének építését is lehetővé tette. 1921-től kezdődően több Benczúr-relikviát – a művész rajzolószékét, festőpalettáját, ecsete-

ONARCKÉP (1920)

ket, pápaszemét, vázlatkönyvét – kapott a város. A Nyíregyházának ajándékozott tárgyak között szerepelt például az a sapka is, melyet **Benczúr Gyuláné** horgolt férjének. Ebben látható a művész azon az önarcképén, amely ma már a firenzei Uffizi képtárban található.

A festményekkel vásárlás útján is folyamatosan gazdagított gyűjteménynek 1950 óta gazdája a Jósa András Múzeum. Az állandó kiállítást folyamatosan megújítják, legutóbb az épület 2008-ban befejezett rekonstrukciója adott erre alkalmat.

***

Az állandó Benczúr-kiállításnak becses darabja a művész festőállványra, melyet 1929-ben **Benczúr Idától** kapott meg **Bencs Kálmán** akkori polgármester. Azt kell róla tudni, hogy fehér olajjal Benczúr maga festette rá a nevét.

De még ennél is több figyelmet érdemel az egyik fontos műnek, a **Patrona Hungariae** című, 1920-ban készült festménynek a története. Az olajképet egy budapesti műgyűjtőtől kétezer-ötszáz pengőért vásárolta Nyíregyháza követező polgármestere, **Szohor Pál**, annak biztos tudatában, hogy a városnak ennyi pénze nincs erre a célra. A **Nyírvidék** hasábjain számolt be Szohor a vásárlásról, közzétéve, hogy a Nyíregyházi Takarékpénztár Egyesületnél vagyoni szavazatosságot vállalt, ezért adakozásra kéri a város polgárait a festmény megtartása érdekében. Alig egy hónap múltán összejött az első ezer pengő, a buzgóság pedig nem lanyhult, az újság folyamatosan közölte az adakozók nevét.

– A Benczúr-gyűjteményben korai rajzai, illetve különböző korszakokból való vázlatai, tanulmányai mellett fontos műveit is őrizzük, amilyen például a **Nyulas Madonna**, a **Kun László**, a **Károlyi házaspár** portréi vagy épp a **Leánykaportré** – mondja a művészettörténész.

A Mester születésének százhetvenedik évfordulójára rendezett ünnepség keretében a Jósa András Múzeumban megnyílt időszakos kiállításra Miskolcra, Zalaegerszegről, valamint a fővárosi Magyar Nemzeti Galériából érkezett a festőfejedelem tizenkét alkotása. Ezek az életmű olyan korszakait is megmutatják a Benczúr Gyula iránt maig érdeklődő nyíregyháziaknak, amelyek az állandó anyagból hiányoznak. A II. Lajos meghívására Bajorországban töltött időszakot idéző **Schleissheimi intériert** vagy épp a **Szinyeivel** közös műteremben megélt időszakot példázó **Fatörzs** tanulmányt, az 1881-ben gyermekeiről, 1901-ben feleségéről festett képeit április 28-ig tekinthetik meg az érdeklődők Nyíregyházán.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

KIEGÉSZÍTÉS – BŐVÜLT A KÉPZÉSI LEHETŐSÉG!

Hitoktatók képzése az EHE-n

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) a 2014/15-ös tanévben többféle képzést indít hitoktatói oklevelek megszerzésére.

1. Katekéta –

lelképásztori munkatárs alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév • Megszerzendő kreditek száma: 180 • A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.

A képzés célja olyan felkészült gyülekezeti hitoktatók, illetve lelkési munkatársak képzése, akik gyülekezeti lelkész vagy hittanár felügyelete mellett önálló hitoktatói szolgálatot láthatnak el, illetve segíthetik a lelkész adminisztratív, lelkigondozói, gyülekezetépítési munkáját.

2. Hittanár-nevelőtanár

mesterszak (MA)

Képzési idő: 5 félév • Megszerzendő kreditek száma: 150 • A képzés nappali tagozaton, az EHE és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának (ELTE PPK) közös képzése keretében Budapesten történik.

A mesterképzés azoknak nyújt továbbtanulási lehetőséget, akik katekéta – lelképásztori munkatárs vagy kántor alapszakon végeztek, továbbá akik rendelkeznek főiskolai hittanári oklevéllel, egyetemi szintű teológus-lelkész oklevéllel vagy valamilyen más, egyetemi szintű vagy BA végzettséggel.

A jelentkezésnél **feltétel nélkül** elfogadott a katekéta – lelképásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez **feltétellel** elfogadott oklevelek a következők:

- Teológus-lelkész egyetemi oklevéllel, főiskolai szintű hittanár/hitoktató oklevéllel és kántor BA oklevéllel rendelkezőknél előfeltétel 10 kreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.

- Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább 50 kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

3. Osztatlan, egyszakos

hittanár-nevelőtanár képzés

Képzési idő: 10 félév • Megszerzendő kreditek száma: 300 • A képzés az EHE-n, nappali tagozaton folyik önmagában, más tanári szakpártaggal való párosítás nélkül.

4. Osztatlan, közismereti

szakpártaggal párosított

hittanár-nevelőtanár képzés

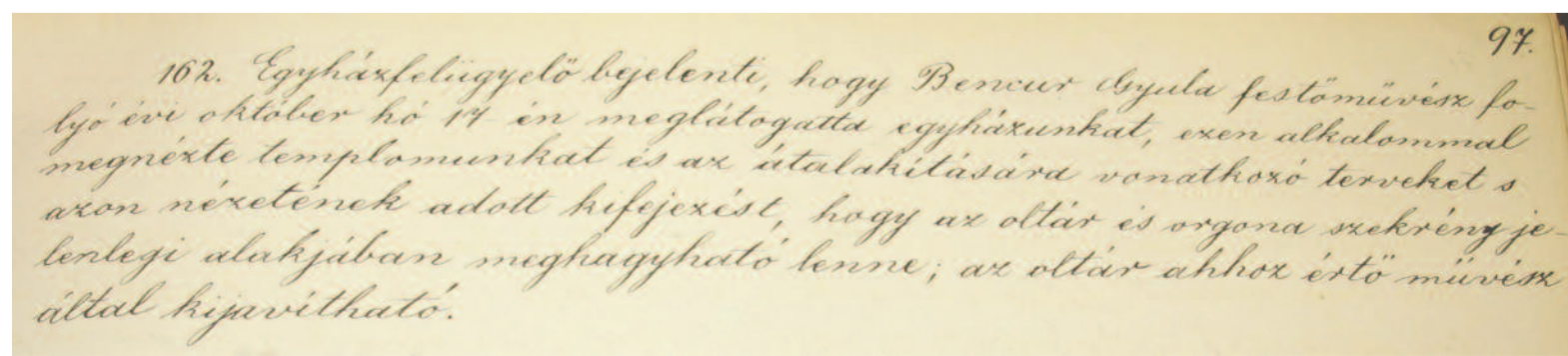
Képzési idő: 10 félév • Megszerzendő kreditek száma: 300 • A képzés nappali tagozaton, az EHE és az ELTE közös képzése keretében Budapesten folyik az alábbi szakpárokkal párosítva:

- ♦ angol nyelv és kultúra tanára ♦ biológiantanár (egészségtan) ♦ ének-zene tanár ♦ fizikatanár ♦ földrajztanár ♦ francia nyelv és kultúra tanára ♦ informatikatanár ♦ kémiantanár ♦ latin nyelv és kultúra tanára ♦ magyartanár ♦ matematikatanár ♦ német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára ♦ német nyelv és kultúra tanára ♦ természetismeret-környezettanár ♦ történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára

További információk az EHE honlapján (tel.lutheran.hu) található.

Az 1. és 2. esetben a **mellékletekkel ellátott, kitöltött saját jelentkezési lapnak**, valamint a **piros postautalványon feladott 4000 Ft** felvételi eljárási díjnak **február 15-ig** kell az EHE Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; telefon: 469-1051, fax: 363-7454, mobil: 20/824-9263).

A 3. és 4. esetben azonban a jelentkezés a központi felvételi eljárás keretében történik, tehát a **központi jelentkezési lapot** kell az Oktatási Hivatal részére elküldeni (1380 Budapest, Pf. 1190), szintén február 15-ig.

1909-es jegyzőkönyvi bejegyzés Benczúr Gyula nagytemplomi látogatásáról

Evangélikus Konferencia-
és Missziói Otthon
Balatonszárszó

"Jó nekünk
itt
lenniünk!"
(Mt 17,4)

10

10 éves
a megújult Evangélikus Konferencia-
és Missziói Otthon Balatonszárszón

SZÁRSZÓI MAJÁLIS
2014. május 10.

Szeretettel várunk mindenkit május 10-én Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, aki szeretné velünk együtt megünnepelni az intézmény megújulásának 10. évfordulóját.

Ízelítő a programból: hálaadó istentisztelet, fotókiállítás megnyitója, élménybeszámoló törzsvendégeinkkel, néptáncgála (Borkút táncegyüttes, Kőröshegy), malacsütés, korongozás, kézműves-foglalkozások, borkóstolás, koncert, táncház, kürtőskalácssütés.

Zenei közreműködők: Korál-sziget együttes, Shamrock zenekar (ír könnyűzene), Menyét együttes (moldvai tánczene), Szabó Adrienn és népi zenekara.

A jubileum alkalmából
FOTÓPÁLYÁZATOT
hirdettünk értékes díjakkal!
A részletek megtalálhatók
honlapunkon:

<http://balatonszarszo.lutheran.hu>

Fogsor

Egy társaságban a politikai irányzatokról beszélgettünk. Egyikőnk megdöbbentő képpel érzékeltette a lényegét, amikor azt mondta valamelyik tömörülésről: „Azoknak más a fogsoruk!”

Mivel annak idején biológusnak készültem, és *Emi* néni nagyon belénk verte a növény- és rovarhatározókon túl az állathatározót is, nem esett nehezemre megérteni a célzást: az emlősállatok többségét a fogsoruk alapján is meg lehet különböztetni. Ha a Bibliában oly sokszor szereplő két szimbolikus teremtményt vesszük, a bárányt és a farkast, egyértelmű az üzenet. Más a rágcsálók, a kérődzők, és más a ragadozók fogsora.

Ó, de csodálatos a Személyes Tervező munkája, a teremtett világ! Ő mindent alapos átgondoltsággal teremtett. Az ember csak tanulhat tőle. S tudod, kedves Olvasóm, a mindenkori ember szeret fordítva gondolkodni. A fogsor esetében inkább szereti azt mondani, hogy a rágós nyers hús, a kemény inak, az ellenálló antilopbőr alakította ki a tigris fogsorát, ugyanúgy, mint ahogyan a béretét a fűcsomó. Talán a féltékenység miatt nem szeret arra gondolni, hogy egy személyes Valaki tervezte el, hogy az egyes letépendő és megrágandó táplálékhoz milyen harapóeszközt kell az állkapocsnak nevezett tokmányba foglalni.

Ó, de csodálatos a Személyes Tervező munkája akkor is, ha az emberi fogsorra gondolok!

Kis unokáim sorra jelennek meg előttem lötyögő tejfogakkal és foghíjjakkal. Amikor többszöri unszolás után alaposan meg kell vizsgálnom egy-egy kis kenyérpasztító berendezést, szinte fizikailag érzem én is a számban a lötyögő tejfog, pedig már elpusztítottam a kényerem és a fogaim javát. Még gyermekkoromban foglalkoztatott a kérdés, hogy a Teremtő miért aprózta el ennyire ezt az emberi „harapófogót”. „A csudának kell harminckettő belőle! – véltem. – A teknősöké sokkal praktikusabb. Alul, fölül egyetlen fogkáva is megtenné.”

Édesanyám vezette naplóból került elő a következő sztori, mely egy falusi lagzis élmény gyermeki nyomait őrzi. Idézet: „Jánoska és Péterke kedvenc játékkuckójukban beszélgetnek: »Nem esküsünk!« – jelenti ki szónokiasan az idősebb, mire ismétli a kisebb: »Nem esküsünk!« Jánoska folytatja: »Pelse hogy nem esküsünk! Minek az? Akkol olyan húst kell enni, ami a fogunkba megy!«”

Bár általában egészségesek voltak a fogaim, hiszen tizennyolc évesen lyukadt ki az első, a későbbiek során ott, a fogorvosi székben ülve, a visító fúrómasinát hallva beláttam, így van ez jól. Nem az egészet veszíti el az ember egy lyukkal, hanem csak az egyharminckettőt. Sőt el sem kell veszítenie! Küzdeni kell érte, az eredetiért, a természetesért az utolsó pillanatig.

Csodálatos a Teremtő precízsege a tejfogak esetében is. Tudja, hogy a szűk szülőkapun a legnehezebb a fej kibúj-

tatása. Azt is tudja, hogy ezen az agyat magában foglaló „gömbön” később már nem nagyon lehet alakítani, nagyítani. Van ennek a „gömbnek” a kutacsokon kívül egy olyan része, mely aránylag flexibilis. Ez az arc és az állkapcsok eleje. Ezt a későbbiekben még lehet nagyobb arányban növesztetni. Innen már logikus a Mérnök munkája: az ideiglenes tejfogakat kihullajtjuk az egyre növekvő „tokmányból”, és helyükre kerülhetnek a megismételhetetlen, életre szóló alkatrészek, a végleges fogak. Zsolt 8,3: „A csecsemők és csecsszópók szájával erősítetted meg hatalmadat...” – és tegyük hozzá: teremő munkád csodálatát!

A fogsor és a politikai irányzatok gondolatát hadd egészítsem ki végül a hűségese kutyámtól, Kittitől tanultakkal. Német juhász volt félelmetes hanggal és állkapoccsal. Könnyekig meghatott viszont az a gyengédség, ahogyan a kölykeket fogta ugyanazzal a félelmetes fogsorral, amellyel pusztítani tudott. Vagy az a remegő óvatosság, amellyel kezemből vette ki a falatokat. „Ez az állat tudja, hogy veszélyes szerszám a szája, és sebzékeny a gazdi keze!” – szögeztem le magamnak.

Választás előtti üzenet. Nem az a baj, hogy vannak kérődző szelídek és félelmetes fogsorú radikálisok a politikában. A lényeg, hogy tudatosítsák mindnyájan, ha kinyitják a szájukat: a Gazda kezéből tápláltatnak, és mindnyájan a sebezhető Nemzet kölyköt tartják fogaik között.

■ GYJS *VDM

Ne hagyj, hogy megbénítson a félelem!

Gyermekkoromban volt egy szomszédunk, *Bill Moore*. Mióta csak az eszemet tudtam, ő lakott velünk szemben. Sokáig családunktól bérelt egy nagyobb földterületet, ott legeltette a marhacsordáját. Nemrégiben hallottam halálhírért, kilencvenhét évesen hunyt el.

Bill halála eszembe juttatta egyik hajdani kalandunkat. Hat-hét éves lehettem, amikor *Bobby* unokabátyámmal úgy döntöttünk, hogy kedvenc pecahelyünkhöz menet lerövidítjük az utat, és átvágunk *Bill* legelőjén. A csodában volt egy nagy, öreg, mogorva bika, amely feladatának érezte a többiek védelmét. Amikor látta, hogy átvágunk a „birodalmán”, kinyilvánította nemtetszését, és hirtelen üldözőbe vett minket.

*Bobby*val pánikban menekültünk, végül egy szögesdrót kerítés alatt találtunk oltalmat. Nem emlékszem, vajon hátra mertünk-e pillantani, hogy mennyire közel került hozzánk a bika. Arra sem, hogy a bődlésést hallva vagy lábainak kapálását látva fogtuk-e menekülőre. De arra igen, hogy valóban halálfélelmünk volt. Talán túl sok rajzfilmet néztünk, bennük tűzokádó, agresszív bikákkal, nem tudom. Az biztos, hogy a félelem volt az – ebben az esetben egészséges félelem –, ami kirántott minket a bajból.

A félelem hatalmas ösztönző erő

lehet, amely által elkerüljük a veszélyt, vagy elmenekülünk tőle; amely arra sarkall, hogy gyorsan keressük az oltalmat. A pszichológusok ismerik a „harcolj vagy menekülj” ösztönt, amely vészhelyzetekben nagyon hasznosnak bizonyulhat. Ugyanakkor a félelem bénítólag is tud hatni. Eltántoríthat bennünket álmaink kergetéséről vagy egy bátor lépéstől, például hogy egy hozzánk egyáltalán nem illő munkahelyet otthagyjunk; attól, hogy rádöbbenjünk: változtatnunk kell napi rutinjainkon.

Nemrég láttam egy feliratot, mely szerint a félelem és a kudarc legyőzése a kreativitás kezdete. Szinte minden nagy emberi teljesítményt meg kellett, hogy előzzön a félelem legyőzése. Aki ilyesmire vállalkozott, annak először le kellett győznie a kudarcától való félelmet. A nevétségessé válástól való félelmet. Az attól való félelmet, hogy az előtte álló feladatok sokkal nagyobbak a váraknál. A komfortzónánkon kívüli léttől való félelmet. A félelmet, amely ezt a mondatot hallva fog el bennünket: „Ez még senkinek nem sikerült korábban!”

A Biblia is sokat beszél a félelemről, elismerve, hogy ez az egyik legalapvetőbb, legáltalánosabb emberi érzés. Viszont azt tanítja nekünk, hogy amíg bizalmunkat Istenbe és az ő erejébe helyezzük, félelmeink nagy

része felesleges. Például: Isten biztosítja róla, hogy nem vagyunk egyedül. A félelem egyik forrása az elszigeteltség érzése, az, hogy a feladatokkal és a nehézségekkel egyedül kell szembenéznünk.

Isten azonban kijelenti, hogy ez nem így van: „*Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened!*” (Ézs 41,10a)

Isten biztosít segítségéről. Ha eltölt a félelem, hová fordulunk? Isten azt kéri, forduljunk őhozzá. „*Megerősítlek, meg is segítlek, sőt győzelmes jobbjammal támogatlak.*” (Ézs 41,10b)

Isten biztosít szeretetéről és gondoskodásáról. Ha bízunk Isten tökéletes szeretetében és védelmében, a félelemmel akár farkasszemet is nézhetünk. „*A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet; mert a félelem gyötrellemmel jár, aki pedig fél, nem lett tökéletessé a szeretetben.*” (1Jn 4,18)

Akár valós a félelem, akár elképzelt, akár blöfföl a bika, akár tényleg ránk ront, pontosan ki kell értékelnünk helyzetünket, szembe kell néznünk a félelemmel, le kell győznünk, és követnünk kell álmainkat.

Ha Isten egy nagyszerű célt tűzött ki, vagy vágyat adott az életünkbe, bízhatunk a vezetésében és abban, hogy megadja nekünk a célok eléréséhez szükséges erőt is.

■ JIM MATHIS írása nyomán

SEMPER REFORMANDA

„Óvakodj attól, hogy csak úgy az ige nélkül kalandozva Krisztust Istentől elszakítsd! Mert nem azt parancsolta, hogy utazz a mennybe meg-

bámulni, mit művel ott az ő anyagiával, hanem a parancsa így szól: »Ez az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm: őt hallgassatok.« (Mt 17,5) Benne szállok le hozzátok, hogy láthassatok. Kik hozzám vágytok, a büntől szabadulni s üdvözülni szeretnétek, benne – de sehol másutt – mind elérhettek és megtalálhattok. Némuljon el tüstént minden ellenvetés, s szólj így: Ezt az Isten mondta, ehhez tartom magam. Más

beszédre nem hallgatók, s Isten fölül egyébre még csak kíváncsi sem vagyok. Mert Krisztusban »lakozik az istenségnek egész teljessége« (Kol 2,9). Rajta kívül nincs Isten, hogy megtalálhatnám, s hozzá juthatnék. Aki tehát Krisztust hallja és látja, legyen bizonyos, hogy Istent hallja és látja.”

► Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

HETI ÚTRAVALÓ

„Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad.” (Ézs 60,2)

Vízkereszt ünnepe után az utolsó héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi a megdicsőült Krisztus személyét tárják eléink, aki Isten képmása és dicsőségének kisugárzása. Benne ragyogott

reánk az Ūristen dicsősége, s ő örök világlósságunk! „Az Ūrnak neve legyen áldott örökké!” (GyLK 746) „Isten gyűjtött világlósságot a mi szívünkben, hogy Jézus Krisztus arcán felismerjük az ő dicsőségének ragyogását.” (2Kor 4,6; LK) Három tanítvány láthatta Jézus megdicsőülését egy magas hegyen: „*És szemük láttára elváltozott: arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehérén ragyogott, mint a fény.*” Atyja hangját is hallották a fényes felhőből: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!*” (Mt 17,2,5) Dr. Luther tanít: „*Óvakodj attól, hogy csak úgy az ige nélkül kalandozva Krisztust Istentől elszakítsd! (...)* Mert Krisztusban »lakozik az istenségnek egész teljessége«. Rajta kívül nincs Isten, hogy megtalálhatnám, s hozzá juthatnék.” Isten erejének ez a kincse cserépedényekben van, vallja az Urat hirdető Pál. „*Jézus halálát mindenkor testünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben.*” (2Kor 4,10) Ő a Lélek által válik jelenvalóvá követői életében; kiábrázolódik rajtuk, aki bennük él (lásd Róm 8,29): „...*miközben fedetlen arccal, mint egy tükörben szemléljük az Ūr dicsőségét mindnyájan, ugyanarra a képre formálódunk át az Ūr Lelke által dicsőségről dicsőségre.*” (2Kor 3,18) Azoknak ígéri ő, akik megtalálták a Messiást, és Isten Fiának vallják: hitetek szemével „*meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak, és leszállnak az Emberfiára.*” (Jn 1,51; 1Móz 28,12,16) Nemcsak Jákób, de minden ember csak Jézus által mehet Istenhez! Miért? Mert „*Az Atya szereti a Fiút, és kezébe adott mindent. Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.*” (Jn 3,35–36) Jézus e kijelentése szerint a benne hívők örök üdvössége már elkezdődött, s a végítéletkor válik nyilvánvalóvá. A felmagasztalt Krisztus kinyilatkoztatta János által, ő a hű tanú, s szeret minket: „*Íme, eljön a felhőkön, és meglátja minden szem... Ūgy van. Ámen.*” S az örök Vagyok önkijelentése (lásd 2Móz 3,14) is elhangzott: „*Én vagyok az Alfa és az Omega, így szól az Ūr Isten, aki van, és aki volt, és aki eljövendő: a Mindenható.*” (Jel 1,7–8) Krisztus Urunk örök dicsősége ragyogott fel az egyházi esztendő első szakaszában, ő mondja ma is: „*Én vagyok a világ világlóssága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világlóssága.*” Nem titkolja: „...*ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghalok bűneitekben.*” (Jn 8,12,24) Az ősi ároni áldáskívánással zárul a karácsonyi ünnepekör: „*Aldjon meg téged az Ūr; és őrizzen meg téged! Ragyogtassa rád orcáját az Ūr; és könyörüljön rajtad! Fordítsa feléd orcáját az Ūr; és adjon neked békességet!*” (4Móz 6,24–26) Kérhetjük ezt mi is: „*Uram, a te nevedben / Áldd meg szolgálódat, / Kiket büntől megváltott / Egyszülött szent Fiad!*” (EÉ 323,4)

■ GARAI ANDRÁS

Nem mindennapi kenyérem

Én vagyok a világ legboldogabb lisztérzékeny embere! Sok nyűg, baj, rossz nyavalya, betegség után végre kiderült, hogy a szervezetem azért adta meg magát egy idő után, mert a mindennapi kenyérre méreg, bélbolyhpasztító harci fegyver lett számomra. Ennek a felismerésnek nagyon örültem, mert a családdal és baráti körömmel el tudtam hitetni újra, hogy normális vagyok, és nem akarok sem meghalni, sem a lellem összegabalyodott szálaiból betegség formájában a világ elé dobni.

Rájöttem, hogy nagyon megterhelő betegnek lenni: ez egy szerep is egyben, nemcsak létállapot, amelyben a felém áradó szeretet is tud letaroló, sodró lenni. Voltak napok, amikor este a szekrény legmélyebb bugyrában csücsültem, mert máshová már nem tudtam bújni magam és a túlaggódó szeretet bombái elől. Ott tudtam csak hálát adni az Ūrnak gondviselő öleléséért és azokért a szeretetbombákért, amelyeket a testvéreim küldtek felém. Felaláltam a szekrényimákat: a saját korom és körülményeim civilizált imasátrát!

Új élet kezdődött! Az égbolt lett újra a sátram. Megtanultam, hogy mit ehettek, és mit nem. Megtanultam, hogy el kell olvasnom az élelmiszerek összetevőit, mielőtt bedolgoznám vagy felfalnám őket. (Mellékhatásként lett egy szemüvegem is, mert rájöttem, hogy nem látom az apró betűket.) Minden rendben volt, minden rendbe jött! A diéta első napjától kezdve újra működött a szervezetem, felszabadult a betegség megkötöttségéből. A kenyér hiányzott csak. A boltban kapható, kukoricalisztból készült kenyé-

rek olyanok a második napon, mint a gumilabdák. (Bár azt még nem kóstoltam, csak gondolom, hogy hasonló íze lehet. Az állaga biztosan stimmel.) Megpróbáltam magam sütni. Az eredményt látva a fiókáim csak ennyit mondtak: „Szegény anya!” Merthogy összeragadt sületlenség lett. Ūgy sikerült, amennyi időm és türelmem volt hozzá. Százhuszonkét próbálkozás után feladtam, bár minden jó tanácsot megtartottam, de egyet tudtam csak beépíteni az életembe: inkább ne süss! Kenyértelen maradtam.

Egyik csütörtök este, az ovishittan után kiéhezve, fáradtan készülődtem hazafelé a gyülekezeti házból. Elvira, a gyülekezetünk anyukája, nagymamája, mosolya egy hófehér kendőbe bugyrolált kenyérként adott nekem. Csak úgy! Nem tudta, hogy milyen harcaim vannak a mindennapiért, csak hozta a gluténmentes csodáját ajándékba. Ott volt a kezemből jó illatként, melegségként, puhaságként a nem mindennapi kenyérem.

Már az utcán kibontottam: szeretetize volt! Szerettem volna kiabálni az utcán örömben, csak nem ment teli szájjal! De az Ūrnak el tudtam mondani a csillagos égsátor alatt, hogy köszönöm a titkoskívánás-g-teljesítő angyalt! Köszönöm, hogy egymásnak rendelt bennünket a saját keresztutunkon, és vagyunk egymásnak. Inaközösségben, szeretetközösségben, kenyérközösségben.

Nem mindennapi kenyérünket is megáldja az Isten – most már minden héten!

■ PAPP ANDREA

PALACKPOSTA

Akarsz-e játszani?

„A játszótársam, mondd, akarsz-e lenni, / akarsz-e mindig, mindig játszani, / akarsz-e együtt a sötétbe menni, / gyerekszívvel fontosnak látszani, / nagykomolyan az asztalfőre ülni, / borból-vízből mértékkel tölteni, / gyöngyöt dobálni, semminek örülni, / sóhajtvá rossz ruhákat öltetni? / Akarsz-e játszani, mindent, mi élet, / havas telet és hosszú-hosszú őszt, / lehet-e némán téát inni véled, / rubin-téát és sárga páragózt? / Akarsz-e teljes, tiszta szívvel élni...”

Kosztolányi Dezső Akarsz-e játszani? című verséből idéztem e sorokat.

Ha akarsz, akkor játssz velem; játszom én is! Csukd be a szemed, és képzelj el valamit, amit nagyon nem szívesen nézel vagy érzel! Nem kell, hogy félj tőle, egyszerűen csak olyan legyen, ami rossz érzést vált ki belőled.

Remélem, sikerült ilyen találni a képzeletben vagy az emlékeidben, mert így tudod jobban megérteni Isten üzenetét. Választ ad arra, hogy miért is fogadja a világ nehezen, rossz érzéssel, amit Isten mond és tesz, vagy éppen miért olyan nehéz azoknak a helyzete, akik figyelnek rá.

Ma a keresztyéneknek, az Istent szeretőknek nem kell katakombákba menekülniük, mint a kezdetekben. Szabadon élhetünk, vállalhatjuk hitünket hazánkban, megmutathatjuk az embereknek azt a szeretetet, amelyet Istentől tanultunk.

De! Fontos tudnunk, hogy ha hitelesen csináljuk a dolgunk Istentől, akkor az a világból mindig rossz érzést fog kiváltani. Befogadhatatlan, felfoghatatlan és érthetetlen, hiszen annyira idegen a világtól mindaz, amit Jézus Krisztus mondott és tanított. Amire Krisztussal együtt monddunk nemet vagy éppen igent, azt a világ sokszor érthetetlennek találja, az rossz érzést és ellenkezést vált ki az emberekből.

Lehet, hogy azt mondják majd rád, maradi vagy, esetleg hogy örök vesztes. Mi azonban tudjuk, hogy Isten szeretettel és örömmel tekint ránk, ha őt követjük, még akkor is, amikor a világ nem fogad el: „Sőt azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében bolondok, hogy megszégyenítse a bölcséket, és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében erőtlének, hogy megszégyenítse az erőseket; és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek; és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket, hogy egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt.” (1Kor 1,27–29)

Kosztolányi Dezső szavai az én szavaim is: „Akarsz-e élni, élni mindörökkön, / játékban élni, mely valóra vált?”

■ FÜLÖP MÓNIKA

Névjegy:

Fülöp Mónika
Német nyelv-tanárként dolgoztam évekig egy kiskunhalasi gimnáziumban, jelenleg a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium iskolalelkészeként dolgozok. Két gyermek édesanyja vagyok. Hogy miért vezetett utam a lelkészség felé? „Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.” (Róm 8,19)

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

REFORMÁCIÓ ÉS KULTÚRA

Kehely és paténa – fából és corianból

Beszélgetés Balázs Marianna formatervező művésszel

► Tervezt már többek között ékszereket, kenyérkínáló edényt, zsebórávázat – mely a szubjektív és objektív időt veti össze... –, egyetemi évfolyamtársaival közösen füzetkollekciót hulladékból és „bagoly” karácsonyfadísz preélt papírból, újabban pedig kötéssel is foglalkozik Balázs Marianna. Utóbbi tevékenység eredményeként például Biblia-borítótervek is kerültek már ki a keze közül, igaz, egyelőre csak egyedi darabokat készített, megrendelésre. A huszonkilenc éves formatervezőt a reformáció és kultúra tematikus évhez kapcsolódóan elsősorban diplomamunkája – liturgikus hordozható készlet úrvacsorához – apropójából kértük bemutatkozására.

– Hogyan vezetett az utad a Győr-Moson-Sopron megyei Rábaszentandrásról a fémművészet felé, majd a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemre (MOME)?

– Erről, ha tehetem, egyszer majd könyvet „rajzolok”. Először is, bár lehet, hogy közhelyes, de biztos kell az a „megfelelő” háttér, hogy az élet mely bugyraival ismerkedik meg már fiatalon az ember. Aztán – hogy egyik egyetemi tanáromat idézzem – fontos, hogy a saját puttonyunkat hogyan töltjük meg, a belső transzformátorunk hogyan működik. Kell egy sajátos érzékenység, mellyel az ember ki- vagy betekinget magára és a környezetére, fontos az, egyáltalán hogyan észleli, hogy létezik. Óvodásként, azt mondják, kevés dolog kötött le, általános iskolában pedig, bár szorgalmasan tanultam, a természetben – különösen is a lovakon –, illetve a rajzolásán kívül nem sok dolog érdekelt. Így kerültem a Szombathelyi Művészeti Szakközépiskolába, ahol az első évben minden szakirányt kipróbálhattunk.

Azt, hogy aztán a fémművészetet én választottam-e, vagy az akkori tanárom választott engem, nem tudom, de szívesen mentem. Később minden lépésben megvolt ez a kettősség, és amikor letértem volna erről az útról, akkor mindig történt valami, ami ott tartott. Abban az időben pedig két tudat alatti vágyam teljesült, vagy belém szuggerált tévhittem oldódott fel: az, hogy egy lány sosem dolgozhat fémmel, és lóra sem ülhet. Nehéz bármit is kiemelni, ami az egyetemem vezetett, mindenestre ez a két tevékenység mindenféle értelemben meghatározó tényező volt számomra a kezdetektől fogva.

A szakközépiskola elvégzése után kerültem Budapestre, ahol először aranyművészetet tanultam és szemléletet, valamint dolgoztam is, hogy tanulhassak. Ekkor értettem meg, hogy a fémművészet szak nem egyszerűen csak a fémek megmunkálását jelenti. A biztatások mellett utam a MOME-ra vezetett tovább...

– Ahol aztán 2012-ben diplomamunkaként hordozható liturgikus készletet tervezte úrvacsorához. Hogyan jutott ez eszedbe? Mennyire volt meglepő vagy szokatlan a választásod?

– Többször is felmerült bennem, hogy liturgikus téma lesz a vizsgamunkám, többek között azért is, mert designszemléleti oldalról is kihívást láttam benne. Ez utóbbi főként a diplomát megelőző félévben körvonalazódott számomra, amikor a tanteremben belül is megfogalmazódott az igény arra, hogy ezt a területet a tervezői módszertan oldaláról megvizsgálják. Ilyen szempontból nem volt nehéz dolgom, felkínálták a lehetőséget, és végül éltem vele. De fogalmazhatok úgy is, hogy a belső igényem szerencsésen egybeesett a tanárszék által felkínált lehetőséggel. Emiatt nem volt meglepő a választásom, bár a téma meghatározását – a hit gyakorlásának eszközei – eléggé tág keretek között hagytam.

– Milyen szempontok vezettek a tervezéshez, az anyagválasztáshoz? Először is a hagyomány és modern közötti kapcsolat fenntartása motivált. Új anyaghasználatot találni, de mellé valami egészen elemibbet tárítani úgy, hogy aztán a kész tárgy alkalmas legyen az úrvacsorai funkció betöltésére. Így esett a választásom a fára, mely szimbolikusan is megfelelt az elvárásaimnak, és természetes anyag, valamint a corianra, mely bár műanyag, de nagyon jók a tulajdonságai, és sokkal inkább kelti a porcelán érzetét, mint a műanyagét.

– A forma és a funkció kapcsolatában mi volt a lényeges számokra?

– Fontos szempont volt a komplexitás. Formailag végig az egyszerűsége, a végtelenségig menő puritanizmusra törekedtem úgy, hogy közben kapcsolatot építsek a különböző funkciójú egységek, mint az ostya- és bortartó tégely, valamint a kehely és a paténa, majd az őket összetartó csomagolás között. Később figyeltem arra is, hogy ne csak összefűzzem ezeket a részeket, ne pusztán látványelem legyen az eredmény, hanem az elemek mozgásával megteremthessek egy gördülékenyebb, ha mondhatom így, rituálisabb liturgiai ciklikusságot.

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

– A készlet csomagolásának felirata: „...én az Atyámban vagyok, ti énbennem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,20b)

Az öröm öröksége és az önképzés öröme

Levente Péter evangélikus szabadegyetemi előadása

► Ízes tantárgyat oktatott ízes stílusban a Budavári Evangélikus Szabadegyetem február 3-ai szemináriumán a magát „önképző társaslénynek” nevező Levente Péter. A *Megszentelt jelenlét, a magatartás-kultúra* című, sajátos, nyelvi és tálalásmódjában is játékos elmélet az evangélikus előadóművész nem az égből pottyantotta. A Magyar Örökség díjas, magát felesége, *Döbrentey Ildikó* meseíró nélkül „fél-embernek” mondó mesemondó érezhetően saját élettapasztalatából gyöngyözött ki a budavári evangélikusok gyülekezeti termében harsányan (vagy épp suttogva) szerteszórt gyöngyszemeket, és igyekezett a hallgatóság tyúkszemeire is rálépni. Levente Péter óráját „imaóra” előzte meg, *Fabiny Tamás* püspök tartott áhítatot Jel 19,6 alapján.

A hallgatót maga az „oktató” köszöntötte a rendhagyó előadás előtt. Odament hozzá, nyájasan üdvözölte, ke-

gensége okán csak esztétika-filozófiai hallgathatott a marxista szabadegyetemen. A budavári szabadegye-

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

zet fogott vele, és nevét nemcsak megkérdezte, hanem meg is izlette. Sőt egyeseket – ahogy ez az improvizatív elemekben bővelkedő előadásból kiderült – meg is jegyezte.

Levente Péter számára nem csak játék és mese a mesés köszöntés. A személyesség mibenlétét, a találkozó és az úgynevezett „társasjáték” megvalósulási lehetőségeit kutató, ön- és közképző lény mindent a misztikus hármas jegyében igyekszik vizsgálni.

A hármas egység a lényeg – hangsúlyozta az oktató, miközben vadul gesztikulált, és rajzolt a táblára. Sokszor elmondta önironikusan – az önismeretre és önuralomra törekvő lelkes önképző –, hogy ő osztályide-

temen azonban mégsem mások elméleteit tanította. Egyszerűen magát adta, a rousseau-i szlogent a „Vissza a természetességhez!” jelmondatra átírva. Az esti egyetemen a magatartás-kultúrát kutató tulajdonképpen saját életének iskoláját summázta.

Negyvenhat év házasság után lehet hitelesen beszélni két ember kapcsolatának építőiről és buktatóiról. A számokkal egyébként Levente Péter láthatóan és hallhatóan – ez utóbbi kettő adja az épülés alapját! – nem fél (el)számolni. *Csernus Imre* pszichésújító kifejezésével élve azt mondhatnánk: „bevállalja”. Például hogy csak negyvenéves fejjel jött rá, ő bizony „öszönlény”, és bizony ezen túl kell, hogy legyenek más fo-

kozatok is. Így lett – folytonos egyéni küzdelemmel, de sohasem magányosan – a lajtorján haladva észlelni-ből társaslény (egybeírva!).

A hetvenéves Levente Péter százéves életidővel számol. Elixírje a lélek derűje. De – és ezt hangsúlyozta előadásában is – a kedvtelő derűkeltés ellenére mások idejével ő nem akar játszani. Merthogy alapelve: a nap végén, elszámoláskor nagyobb százalékban kíván másoknak adott „mennországi”, mint „pokoli pillanatokról” beszámolni. (Legalább 51-49% arányban – idézi nevetve feleségének frappáns mondatát.)

Hogy nagyon is tudja, mi a „pokoli pillanat”, azt igazolják egyrészt életének egy pontján sorozatos „megkövetésekkel” feloldott egykori konfliktusai, továbbá a sokszor emlegetett – feltehetőleg önismeretből fakadó – bicskanyitogató kedv rendszeres templomba járással történő orvoslása.

Hogy a lélek a kiindulópont az élet minden dolgához, azt már előadása elején leszögezte Levente Péter. A szekszárdi evangélikus családból származó önképző nagy szeretettel idézte meg a sokáig el nem érhető példaképként elgondolt édesapját. Az evangélikus presbiterek ideálját megtestesítő, fiát legfőképp nevének üzenetére, a hűségre tanító apát úgy idézte meg a művész, mint ki lábait egy közeli felhőről lógázza épp bekukcskál a budavári gyülekezeti terem ablakán. *Pintér Károly* egykori Deák téri lelkész minden konvenciót megelőző szószéki gondolatfutataira is széles mosollyal gondolt vissza.

A személyes élmények sokasága ellenére sem mondható, hogy múltba néző lett volna az előadás. Ahogy a cím is ígérte, a jelenre, a jelenlétre tanított. Arra a minőségre, amelyre minden pillanatban törekedni érdemes. A pillanatnak szentséget egyedül az öröklét perspektívája adhat. Az öröklét, melyhez már itt, a földön elkezdhetjük építeni a „lajtorját” a személyes Isten-kapcsolattal, mely Levente Péter megszentelt házasságának, égből pottyant meséinek, alliterációs hármasainak, buja agyburjánzásainak is az egyedüli fundamentuma.

■ KINYIK ANITA

„Nem vagy egyedül”

► Új önszegélyező csoport alakult Soltvadkerten „Nem vagy egyedül” motóval. Alapítója *Szilberhorn László* evangélikus presbiter, aki súlyos betegsége miatt át az elmúlt években. Mint elmondta, a csoport fő célja a daganatos betegek és – ami talán még fontosabb – hozzátartozóik lelki támogatása. Ennek keretében szervezték meg a vadkerti művelődési házban – ha lehet így fogalmazni – „első rendezvényüket”, melynek előadója *dr. Domján Mihály* pszichológus és családterapeuta volt. A jeles kiskunfélegyházi szakember több publikációban foglalkozott a betegségek lelki okaival és orvoslással.

A teremben telt ház fogad, ami igazán ritka manapság. Amikor azonban meghallgatom a szervező, *Szilberhorn László* bevezető gondolatait, és végignézek az arcokon, teljesen világossá válik előttem, hogy ide bizony senkit sem a szenzációéhség hozott – sok esetben tíz-húsz-harminc kilométert is megtéve. Nagy úr a betegség, de még nagyobb az ereje annak, aki szembe tud szállni vele – nemcsak az orvos, hanem maga a (lelki)beteg is.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az előadó, *Domján Mihály* vallását gyakorló kiskunfélegyházi katolikus, szakmáját tekintve pszichológus. A jeles vendég nem csodákról, parajelenségekről és ráolvasási módszerekről kívánja meggyőzni a hallgatóságot. Nem beszél az alkoholmentes életről és a zsíros ételek teljes mellőzéséről sem. Amint vallja, a probléma ennél sokkal összetettebb.

A fizikai betegségek kialakulása nem egy tényezőn áll vagy bukik – hangzott el az első megállapítás. Mindig több faktor egyidejű egybeesése kell ahhoz, hogy valaki leessen a lábáról. Ennek megfelelően a gyógyulás is több lépésben következhet be. Hogy mennyire fontosak a gyógyszerek? Egyértelműen nem szólhatunk mellettük, és nem szólhatunk ellenük sem, hiszen a betegséget sok minden kiválthatja. Az egyik legfontosabb tényező lehet a stressz, amelyet a betegség megjelenését meg-

előzően – akár éveken át – el kellett viselnie a szervezetnek. A stressz elkerülhetetlen, hiszen mindannyiunkat nap mint nap érnek negatív hatások. De vajon hogyan kell kezelniük?

El kell engedni a belső, parttalan kommunikációkat, és másként kell kibeszélni a gondunkat. Különböztökretehetjük a lelkiünket – mondta az előadó. – Azaz: nem szabad rágódni a problémákon, mert ez betegség forrása lehet. A gyógyulás forrása pedig ennek ellenkezője: az öröm, a boldogság és a jó hangulat lesz. Az életet meg kell tanulni élvezni, meg kell ragadni azokat a dolgokat, amelyek pozitívan hatnak ránk. Ez mindenkinek más: Isten, a jó barátok, közös kikapcsolódás a családdal, bármi... Más szóval: fel kell töltenünk szeretet-tankunkat, különben nincs gyógyulás.

A betegség mindig jel, amely azt mutatja, hogy változtatnunk kell. Ilyenkor nem elég a csodavárás, tennünk, lépniünk is szükséges. A betegség tehát lelki kihívás is: le kell zárni azt a múltat, amely a betegséghez vezetett. A kudarcainkat legyőzve a szeretet nyújt helyes utat: szeretet azok iránt, akikkel eleve van kapcsolatunk. Ugyanis az emberi kapcsolatok fontosabbak, mint gondolatunk. Viszont az is biztos, hogy adott esetben nem azokkal kell foglalkoznunk, akik esetleg minket ajnároznak, hanem akik valóban értékesek.

Tökéletes emberek vagyunk? Minden bizonnyal – egészen addig, amíg elfojtott reakcióink nem robbannak: akár egy hangosabb mondatban, akár egy betegségben, akár egy tragédiában. Az őszinteség pedig néha fájdalmas: kirobban egy titok. De ez a titok ettől kezdve nem titok már. És milyen ára volt?

„Azt kívánom mindenkinek, találja meg az akarat, az értelem és az érzelem helyes arányát a mindennapi életében!” – zárta mondandóját *Domján Mihály* pszichológus.

■ KÁPOSZTA LAJOS

Utánamenni a 99 elveszettnek

Keresztyén Értelmiségi Fórum Budahegyvidéken

► Az érdeklődők nagy egyetértéstől övezve beszélt *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke missziói küldetésükről a Keresztyén Értelmiségi Fórum legutóbbi alkalmán. Nem közönséget kell szervezni, hanem közösséget. A vita önmagában nem baj, csak a meddő, szeretetlen vita, a szeretetlenség. A lelki vezetőnek azokat is pásztorolnia kell, akik nem rá szavaztak, akik máshogy vélekednek – hangzott el a január 27-i, nagy ívű pódiumbeszélgetésen. Ez volt a fórum 219. alkalma; ezek többségét a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet termeiben tartották, általában minden hónap negyedik hétfőjén.

Leleti vezetőként a püspök nem az aggasztó helyzettel való megbékélésre, hanem az új helyzethez illő misszióra készítette fel. Keresztyén ember egy problémában, egy katasztrófában ne a véget lássa, ne sirassa el a jobbnak látszó múltat, hanem vegye észre a megmaradt lehetőségek mellett az új

helyzet új lehetőségeit és az elérendő új célokat – hívta fel a figyelmet.

A jövő felé tekintő beszéd előtt a püspök olyan módon foglalta össze a nyugati evangélikus egyházkerület majd fél évezredes történelmét, hogy azáltal jobban értsük a jelenbe vezető folyamatokat, lelkiileg építőbben viszonyuljunk a hátrányainkhoz, és meglásuk a továbblépés lehetőségeit.

Egyházunk sajátossága a társadalomhoz képest kis létszám és az ahhoz képest nagy materiális terhek, ez javarészt a történelmünk folyománya. (Nem hangzott el, de ide illő, hogy tőlünk eltérően nagy egyházak skandináv és bajor támogatóink, a hazai katolikusok, és még a reformátusok is.) Amelyik új ruha jó a nagynak, az nekünk túl méretes, és a missziókat hátráltatja. A múltunkból következő sajátosságunkhoz illő újításokra van szükségünk.

Utánamenni a kilencvenkilenc elveszettnek – szölt az alkalom címe. Miért kilencvenkilenc? Ezzel az elő-

adással egyrészt a jó pásztor juhait iránti szeretetét, felelősségét, ugyanakkor a jelen egyházi helyzet nyomanorúságát egyszerre érzékeltette a püspök. Sok evangélikus báránykánk téved el, távolodik el egyházunktól, gyülekezeteinktől, közösségeinktől.

A helyzetkép és az okok vázolása után az első gondolati csomópont a ránk bízottak körének meghatározása. Kik azok, akik ránk vannak bízva, akiknek utána kellene erednünk?

A második gondolati egység „céllközönségünk” széles életkori palettája. A felnőttekért érzett felelősség mellett a jézusi „engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, mert ilyeneké az Isten országa” gondolat is nagyon fontos, hiszen a gyermekkeresztesség intézménye is erre épül. A teljes életkori skála a jól működő család képét kínálja. A jól működő családban figyelnek egymásra, kísérik egymást, még a távolra kerülővel is rendszeres kapcsolatot tartanak, hazavárják. A misszió termé-

zetes alapegysége a család, a misszió sikerességében fontos szerepe van az egyetemes papságnak.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A harmadik csomópont egy lehetőség: a teológiai és kegyességi sokszínűség. Ez egyszerre gazdagság, de ugyanakkor nehézség is lehet, ha a különböző színek, látásmódok nem tudnak

vagy nem akarnak hangot találni egymással. A januári ökumenikus imahétben is szerepelt az ismeretlen ördögűző bibliai története (Mk 9,38–41), amelyben a tanítvány János arról tájékoztatta Jézust, hogy találkozott egy emberrel, aki a Mester nevében ördögöket űzött, de a tanítványok eltiltották, mert hozzájuk nem csatlakozott. A tanítványi szűkkeblűségre Jézus nagyvonalúsággal válaszolt – ennek irányadónak kellene lennie ma is. Nem falakat kellene egymás közé építeni, ha valaki nem pont úgy gondolkodik, mint én, vagy nem tartozik szorosra a mi körünkhöz. A szeretet és a bizalom áthidalja a különbségeket.

A negyedik probléma az egyházunkban hiányzó közösségi élet. Először ránézésre egyházunkban sokféle közösség van, számos közösségi alkalommal. Közönség is van. De nem mondhatjuk el azt, hogy a meglévő híveink többsége nemcsak közönség, hanem tagja is valamelyik közösségünknek. Az sem mindegy, hogy a kilencvenkilenc elvesztett most közönségnek vagy a közösség fénylegesen befogadott tagjának keressük-e.

■ DR. PRÖHLE PÉTER

Presbiteri disznótoros

Idén már hatodik esztendeje rendeztek disznóvágást, este pedig disznótoros vacsorát a soltvadkerti presbiteriek. A vállalkozó kedvű presbiteriek a múlt szombati napot munkával töltötték, hogy az esti vacsorán – házastársaikkal együtt – közösen elfogyasszák a kifogástalanul sikerült töltött káposztát, hurkát, kolbászt... Természetesen nem hiányozhattak az asztalról a jobbnál jobb helyi borok sem. A kinti ónos eső sem tudta elrontani a résztvevők hangulatát, remek beszélgetésekkel, vidáman telt az este.

■ LEHOCZKI FERENC felvétele

HIRDETÉSEK

Udvaros Béla versműsora Budakeszin

Hajnali részegség címmel Kosztolányi Dezső verseit adja elő Udvaros Béla rendező, az Evangélium Színház alapító igazgatója február 20-án, csütörtökön 19 órakor a budakeszi Kálvin teremben (Fő u. 159.). Szeretettel várunk minden érdeklődőt. Az előadás ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kör tevékenységének támogatására a helyszínen elfogadunk.

A faszori gimnáziumban a 2014/15-ös tanévben induló oktatási formák

A Budapest-Faszori Evangélikus Gimnázium hírnevét elsősorban a természettudományok magas szintű oktatásának köszönheti. Diákjaink oda járhatnak iskolába, ahol az első számítógép megalkotója, Neumann János és a Nobel-díjas Wigner Jenő és Harsányi János tanult. Gimnáziumunkban idén is indítunk emelt szintű nyelvi képzést (angol/német), és meghirdetjük az emelt szintű természettudományos képzést is, emellett minden tagozaton nagy súlyt fektetünk a humán tárgyak tanítására. A 2010-ben indult természettudományos képzésünket segíti, hogy a TÁMOP 3.1.3-10/1-es számú európai uniós pályázatán nyert összegből modern, interaktív természettudományi laborokat alakítottunk ki. Ezzel lehetőséget nyújtunk a természettudományos ismeretek korszerű körülmények között történő elsajátítására, kísérletek és mérések elvégzésére.

Iskolánk életéről a Kossuth rádióban február 10-én 11.07-től hallható, A Hely című műsorból is tájékozódhatnak.

A 2014/2015-ös tanévben induló oktatási formák

- 8 évfolyamos gimnáziumi képzés – humán tantervű
- 8 évfolyamos gimnáziumi képzés – természettudományos tantervű
- 4 évfolyamos gimnáziumi képzés – általános tantervű
- 4 évfolyamos gimnáziumi képzés – emelt szintű oktatás angol nyelvből
- 4 évfolyamos gimnáziumi képzés – emelt szintű oktatás német nyelvből
- 4 évfolyamos gimnáziumi képzés – emelt szintű természettudományos képzés

„Pótkarácsony” Erdélyországban

Mintegy hatvan gyermek és felnőtt vett részt január 25-én a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház Kolozsvári Egyházközségében megszervezett, *Boldog ünnep nem csak gyerekeknek!* című rendezvényen. A gazdag program során a jelenlévők azt is tudatosíthatták, hogy a boldog-

tekinthették meg – Vadas László rendezésében és Demeter Ferenc színművész előadásában – Oscar Wilde *A boldog herceg* című meséjének színpadi feldolgozását. A produkciót Adorjáni Tomaj zongorajátéka, valamint Fehér Tamás szavalata színesítette. A résztvevők „boldogságát

Itt is változatos program zárult szeretetvendégséggel, köszönhetően szintén a Nemzetstratégiai Kutatóintézetől elnyert támogatásnak.

A magyarországi intézmény Kárpát-medencei karácsony elnevezésű rendezvénysorozatába kapcsolódhatott be – harmadik evangélikus erdélyi közösségként – a Sepsiszentgyörgyi Evangélikus-Lutheránus Egyházközség is. Tagjai elsősorban a fogyatékkal élő gyermekeket tömörítő csoportjukat aktivizálták, amely a Bartimeus Játsszóház keretében működik. (A játsszóház tulajdonképpen olyan délutáni csoportos együttlét, amelyen zene- és mozgásterápiás foglalkozás folyik képzett szakemberek segítségével.) A Nemzetstratégiai Kutatóintézet jóvoltából most – egyebek mellett – a sepsiszentgyörgyi bábszínház szerzett felejthetetlen élményt a gyermekeknek *Vitéz László családládája* című produkciójával. Az előadásra (*képünkön*) meghívást kaptak az egyházközség hittanosi és a fogyatékkal élő gyermekek testvérei is, akik egyébként a terápiás óráknak is aktív közreműködői.

A műsort Sepsiszentgyörgyön is szeretetvendégség és ajándékosztás követte. (Az ajándékosztások itt olyan hangszereket is tartalmaztak, amelyeket a terápiás foglalkozás során használnak.) A rendezvénynek több mint száz résztvevője volt.

■ FEHÉR ATTILA

ságot nem kívülről kell várni, mert annak mi magunk is forrásai lehetünk: minél boldogabbá teszünk másokat, annál inkább leszünk mi magunk is boldogok.

Az áhítat után a gyerekek, konfirmandusok, ifisek, a Collegium Lutheranicum egyetemistaszervezet tagjai, valamint szülők és nagyszülők együtt

tetézte” a Reményik Sándor Galériába szervezett szeretetvendégség, amelyen ötvennégy, ajándékosztással töltött háztársak talált gazdára...

Ugyanezen a szombaton a Szeben megyei Oltszakadati Evangélikus-Lutheránus Egyházközségben is könyv- és tanszercsomagokban részesültek gyermekek, illetve fiatalok.

1500 éves bazilikarom a tóban

A Törökország nyugati részén fekvő Iznik-tóban végzett ásatások során egy ezeröttszáz éves bazilika maradványait tárták fel. Iznik latin neve, Nicea ismerősebb csenghet sokak számára, hiszen a város volt az első egyetemes zsinat helyszíne 325-ben.

A burszai Uludag Egyetem régészeti tanszékének tanára, Musztafa Szahin elmondta: a templom romjai

látszottak már a mintegy húsz méterre lévő vízpartról is, s azért kezdtek bele a feltárásba, hogy többet tudjanak meg az épületről. Feltételezések szerint a romok annak a Szent Péter templomnak a maradványai, melyről egyes keresztény források említést tesznek. A templom korát még pontosítani kell, de nagy valószínűséggel Krisztus után 500 táján épült.

► Forrás: Pravmir/Magyar Kurír (vn)

HIRDETÉS

Házasság heti szeretetvendégség Rákospalotán

A Rákospalotai Evangélikus Egyházközség a házasság hetének kezdőnapján, február 9-én 15 órakor szeretetvendégséget tart Kistemplomában (Juhos u. 28.). Vendég előadó Deák László iskola-lelkész. Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt!

Istentiszteleti rend • 2014. február 9.

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Mt 17,1–9; 2Móz 3,1–14. Textus: 1Kor 2,6–10. Énekek: 358., 388.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. (ifjúsági zenés istentisztelet) Pápai Attila; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) D. Keveházi László; du. 5. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. asztali beszélgetés; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.); de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Kőszeghy Tamás; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (gyermek-istentisztelet) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2. Donáth László.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Fotópályázat

Nézzétek az ég madarait!

► Segíts énekesmadarainknak átvészelnii a telet, építs madáretetőt, madárodút! Hívd fel erre mások figyelmét is, és jelentkezz a Magyarországi Református Egyház (MRE) ökögyülekezeti programjának amatőr fotópályázatára, nyerd el az értékes nyereményeket! A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) partnerségével az ökögyülekezeti program által meghirdetett madáretető-, odúkészítő és fotópályázat célja, hogy felhívja a figyelmet az énekesmadarainkról való gondoskodásra, rajtuk keresztül pedig a teremtett világért való felelősségünkre.

„Ugye a verébnek párja egy fillér, és egy sem esik le közülük a földre Atyátok tudtán kívül? Nektek pedig még a hajakok szála is mind számon vannak tartva.” (Mt 10,29–30)

A madarak a Bibliában Isten kezélfogható gondviselését példázzák, azét az Istenét, aki egyetlen teremtményéről sem feledkezik meg. Minden madáretető kihelyezése erre az alázatra, egyszersmind erre a reménységre is emlékeztet minket.

A hűvös napok beköszöntével énekesmadarainknak többféleképpen segíthetünk. Azon túl, hogy el látjuk őket táplálék- és vízutánpótlással, odúkat is telepíthetünk az etetőik közelébe. A cinegék és a verebek téli túlélési stratégiájának fontos része,

hogy az éjszakát szélvédett, kiegyensúlyozottabb hőmérsékletű üregekben töltik. Így mi, emberek ezekkel a madárvédelmi praktikákkal hálálhatjuk meg tollas barátainknak a szorgos munkát, a rengeteg fűtyöt és trillát, amellyel olyan sok örömet szereznek nekünk.

Az MRE ökögyülekezeti programja madáretető-, madárodú-készítő és fotópályázatot hirdet az ég madarainak védelmében. A fotópályázat célja, hogy felhívja a figyelmet az énekesmadarainkról való gondoskodásra, rajtuk keresztül pedig a teremtett világért való felelősségünkre. A természetvédelem iránt elkötelezett gyülekezetek számára ez jó lehetőség, hogy a „haladás” aktív, cselekvő részesei le-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Pelok Zita
ararat@lutheran.hu

gyenek. A közös madáretető-, madárodú-készítés összekapcsolhatja a gyülekezet apraját-nagyját, közösségi alkalmat teremthet.

A pályázóktól a fényképeket az alábbi e-mail címre várjuk: madareto@okogyulekezet.hu. Beküldési határidő: február 28. A részvételi és technikai feltételek, a bírálati szempontok olvashatók a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület honlapján (www.mme.hu).

A fotókat az ökögyülekezeti program honlapján, Facebook-oldalán, illetve református médiumokban tesszük közzé. A nyertes fotókból kiállítás rendezünk a harmadik ökögyülekezeti konferencia alkalmából Budapesten 2014 áprilisában. A nyerteseket ajándéktárgyakkal díjazzuk: az első helyezettet tízezer, a másodikat hatezer, a harmadikat ötezer forint értékben; a közönségszavazás győztesének ugyancsak ötezer forint értékű ajándék lesz a jutalma.

■ A szervezők

Felhívás – II. országos természetvédelmi verseny

A Magyarországi Református Egyház Ökögyülekezeti Tanácsa és a Magyarországi Evangélikus Egyház Ararat Munkacsoportja meghirdeti a II. országos természetvédelmi versenyt, melynek célja a keresztyén hit és a környezettudatos felelősségvállalás összekapcsolása a keresztyén fiatalok gondolkodásmódjában.

A versenyre háromfős csapatok jelentkezhetnek. Tagjaik 16–18 éves, egyházi iskolákban tanuló diákok vagy gyülekezeti ifjúsági csoport tagjai lehetnek. Téma: *Az éltető víz*. A víz mint éltető elem a Bibliában, illetve ökológiai jelentősége napjainkban.

Elektronikus jelentkezés és részletes információ az okogyulekezet.hu oldalon. A szervezők elérhetősége: info@okogyulekezet.hu. Jelentkezési határidő: március 3.

Ha érdekel a természetvédelem, és szeretsz utazni, kirándulni, jelentkezz!

A rákellenes küzdelem világnapján

A Béres harmincmillió forint értékű termékadománnyal támogatja a daganatos betegeket

► A rákellenes küzdelem világnapjához, február 4-hez kötődően a Béres Alapítvány harmincmillió forintot meghaladó értékű gyógyszert adományozott a daganatos betegek megsegítésére. Az adományt az Országos Onkológiai Intézetben Béres Klára, a Béres Alapítvány elnöke adta át prof. dr. Kásler Miklósnak, az Országos Onkológiai Intézet főigazgató főorvosának, valamint az ország legjelentősebb, daganatos betegeket tömörítő szervezetei vezetőinek.

A rákellenes küzdelem világnapját február 4-én tartják, arra emlékeztetve, hogy 2000-ben ezen a napon írták alá Párizsban az első rákellenes

állama közül nálunk a legrosszabb a helyzet.

„Fontos, hogy minden eszközt, minden lehetőséget megragadva, tu-

gok egészségének visszaszerzését kívánják elősegíteni, és hogy együttműködésükkel szeretnék felhívni mindenki figyelmét a testi és lelki támogatás fontosságára e területen is.

A Béres Alapítvány 2002-ben indította el a daganatos betegek támogatását célzó Béres a daganatos betegeket elnevezésű programját. Ebben felvilágosító tevékenységgel, jótékony rendezvényekkel és termékadományokkal nyújtanak hatékony segítséget. A rákellenes küzdelem világnapja alkalmából az Országos Onkológiai Intézetnek, a Rákbe-tegek Országos Szövetségének, a Magyar Rákellenes Ligának, a Rák Ellen az Emberért, a Holnapért Alapítványnak, a Magyar ILCO Szövetségnek és a Magyar Hospice Alapítványnak adták át a harmincmillió forint értékű Béres csepp adományukat.

Az Országos Onkológiai Intézet részéről prof. dr. Kásler Miklós főigazgató főorvos mondott köszönetet a Béres Alapítványnak a támogatásért. „Ma már a betegek egyharmadát meg tudjuk gyógyítani, és sokuknál jelentős életminőség-javulást tudunk elérni. Azonban az elsődleges prevenció fontosságát nem győzöm hangsúlyozni, hiszen helyes életmóddal a daganatos megbetegedések legalább harmadát meg lehetne előzni” – mondta a sajtótájékoztatón prof. dr. Kásler Miklós főigazgató főorvos.

világkongresszus résztvevői a kór elleni világméretű összefogásra felszólító dokumentumot. Szomorú adat: hazánkban az összes haláleset egynegyedét a daganatos betegségek okozzák, évente 75 ezer új megbetegedést diagnosztizálnak, és 33 ezren halnak meg. Az OECD 34 tag-

datosan és együtt vegyük fel a harcot az életért. Ezért csatlakoztunk mi is a rákellenes küzdelem világnapján a betegség ellen küzdőkhez” – mondta Béres Klára, a Béres Alapítvány elnöke az Országos Onkológiai Intézetben tartott sajtótájékoztatón. Elmondta, hogy adományukkal a bete-

EVÉL&LEVÉL

A szeretet hídja Hollandia és Magyarország között

Kedves Olvasók!

Koren Gizella vagyok, a drága emlékü D. Koren Emil lelkész unokahúga. Aki ismerte Emil bácsit, az tudja, hogy életében milyen nagy szerepet töltött be a szeretet. Emil bácsi emberséges gondolkodásából egy parányit talán én is örököltem...

2009-ben már írtam itt, az *Evangélikus Élet* hasábjain arról a rendezvény-sorozatáról, amelyet azon a nyáron kezdtem. A sorozatot 2010. február elejéig folytattam, így kívántam adózni az 1920-ban indult hollandiai gyermekmentő mozgalom emlékének, Hollandia fantasztikus akciójának, amelynek keretében több mint húsz ezer magyar kisgyerek életét mentették meg azzal, hogy hónapokra vagy akár évekre befogadták, testileg és lelkileg felerősítették őket.

A magyar gyerekek a holland családokban szeretetet kaptak, világot láttak, sok mindent megtanultak – a nyelvet is –, a szeretet hídja által pedig évtizedeken és országokon átívelő kapcsolat alakult ki Hollandia és Magyarország közt.

Édesapám és lánytestvéreim 1921-ben éltek kint Hollandiában, egy Groningen környéki családnál. Ő és testvéreim sok éve meghaltak, családnk azonban a mai napig kapcsolatban áll az őket befogadó családdal. Nem csak a mi családnk öriz Magyarországon ilyen kapcsolatot.

2012-ben nagyon beteg voltam. Karácsony szentestéjén haldokolva vitt a mentő a kórházba. Másfél órán múlt az életem. Isten azonban mérhetetlen szeretetével segített. Betegségem olyan volt, hogy az orvosok két életmentő műtét után nem hitték, hogy valaha hazakerülök. Hazakerültem, és egy év alatt meggyógyultam.

Tudom, hogy feladatam van még itt a földön. Elkézdtem írni a könyvet azokból a történetekből, amelyeket 2009-ben elmondtak, leírtak nekem azok a kedves emberek, akik gyermekként a húszas években Hollandiában jártak. Esetenként családtagjaik meséltek a hollandiai évekről, mivel ők maguk akkor már nagy idősök voltak.

Mivel nagy betegségem óta nem biztos már semmi az életemben, arra az elhatározásra jutottam, hogy könyvem a hollandiai gyermekvonatok indulásának kilencvenötödik évfordulójára, 2015-re megírom. Ennek oka elsősorban az, hogy 2009-ben, miközben az iskolákat jártam, tapasztaltam, hogy negyven év alatt hazánkban szinte alig hallottak az emberek a holland nép áldozatvállalásáról. Pedig ők megérdemlik, hogy a legnagyobb szeretettel emlékezzünk rájuk.

Én most arra kérem Önöket, hogy akiknek a családjában van olyan emlék, amely a hollandiai gyermekmentéshez kapcsolódik, keressen meg a gizellakoren@gmail.com címen, hogy történetük megmaradhasson a holland évekről készülő könyvemben.

A könyvből terveink szerint egy budapesti színházzal gyermekelőadást készítenek, hogy a könyvből leírtak közelebb juthassanak a mai gyermekekhez.

Az első világháborúnak áldozatai voltak a gyermekek is. Áldozatok voltak akkor is, ha életben maradtak.

Egy, a rendelkezésemre álló holland leírás szerint nyomorgó gyerekek kerültek ki Hollandiába. Némelyiknek jó ruhája is alig akadt. A holland családok lélekben és testben megerősítve engedték haza a magyar gyerekeket. Áldott legyen ezért minden segítő szándékú holland ember emléke!

KOREN GIZELLA (Budapest)

Neumann János informatikai kupa – evangélikus középiskolásoknak

Örömmel jelenthetjük, hogy a szocsi téli olimpia előtt egy héttel, január 31-én egy másik fontos versenyt is rendeztek – ezt hazánkban. A Neumann János informatikai kupán az evangélikus iskolák tanulói mérhették össze tudásukat. Még soha ennyi iskola nem indult, mint az idén – összesen tizenhárom.

Az első versenynek 2000-ben a soproni líceum adott otthont, majd átalakulva három éve Budapestre költözött a rendezvény, az ideje pedig a harmadik kupa volt. Ez alkalommal a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium fogadta a versenyzőket.

Az általános és középiskolás ifjú tehetségeket jutalomkönyvek (*Fabiny Tamás: Ajtórésnyi zsoldár* és az *Asztali beszélgetések I–III.* kötete), az arany-, ezüst- és bronzérmek, illetve a vándorserleg – rajta az első győztes aszói gimnázium és a tavalyi nyertes Fasor neve – várta a díszteremben.

Milyen „titkot” osztottak meg a felkészítő tanárok tanítványaikkal a verseny előtti héten? „Mit tehettek a verseny sikeréért?” – erre a kérdésre igyekeztek választ adni:

„Töltsetek le az égi internetről és hozzatok magatokkal néhány GB nyitottságot, egy-két TB lelkesedést, pár GB vidámságot, sok-sok TB innovációt, legyen veletek néhány millió művelet per másodpercnyi alázat.

Nézegetsetek az interneten friss infós híreket, esetleg a legújabb mobiltelefon-leírásokat, legyetek tisztában a hardvereszközökkel.

Készítsetek házi feladatot is: nézzetek utána a világhírű magyar informatikusoknak! Írjátok le róluk a tudnivalókat egy A4-es lapra két-három mondatban. Ha evangélikus az illető, akkor azt is tüntessétek fel!

És legfőképpen: mondjatok el legalább egy imát a mi valódi Rendszergazdáinkhoz, mennyei Atyánkhoz magatokért, tanáraitokért és persze a versenyt szervezőkért!”

A vetélkedő jó hangulatához a feladatok is hozzájárultak. Nem csupán a mobilok jellemzőiről szólt feladat, hanem például képzeletben a számítógépek is összecsaptak, illetve a szaklapban leírt jellemzők alapján *Tippmixben* tippelhették meg a győztes eszközök nevét a diákok.

Idén a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kolégium csapata vehette át az első helyért járó jutalmakat. A csapat tagjai a 8.-os *Boa Patrik* és *Csigó Ábel*, a 9.-es *Reitter János* és a 11.-es *Szabó Áron* voltak, a felkészítés sikeréről *Sölét-Ormos Judit* tanárnő gondoskodott.

Köszönet mindenkinek, aki sokat fáradozott a kupa sikeres megrendezéséért: a fasori diákoknak és tanároknak, kiemelve közülük *Csordás Jánost*. De köszönet egyházunk országos irodája oktatási és nevelési osztályának, különösen *Üreginé Halász Gabriella* oktatási referensnek is, aki sokat tett a versenyért, illetve *Katz Sándor* tantárgygazdának!

■ BABICS CSABA, a Neumann-kupa „atyja”

HÍREK, HIRDETÉSEK

Mozaik múzeumtúra

Február 1-jén elindult a *Mozaik múzeumtúra* elnevezésű országos játék, amely arra biztatja a múzeumlátogatókat – elsősorban a diákokat –, hogy május végéig minél több múzeumot és kiállítóhelyet keressenek fel. A játékban az Evangelikus Országos Múzeum is részt vesz – sajnos csak február 28-áig, mert akkor bezár a küszöbön-álló felújítás miatt. Információk: mozaikmuzeumtura.hu

Parókusi alkalmassági vizsgálat

A Déli Evangelikus Egyházkerület Püspöki Hivatala értesíti a hatéves képzésben részesült, 2012 augusztusa előtt ordinált beosztott lelkészeket, hogy május 28-án, szerdán parókusi alkalmassági vizsgálatra kerül sor. Jelentkezni írásban lehet a püspöki hivatalban február 28-ig. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli tételeket a jelentkezőknek postai úton juttatjuk el.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoros
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu
és info@harangontode.hu.

Evangelikus Magazin a Magyar Televízióban

Február 9-én, vasárnap az M1-en 12.05-kor kezdődik egyházunk műsora, az *Evangelikus Magazin*, melyet február 12-én, szerdán a Duna World csatornán 16 óra-kor megismételnek. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

Taizé-ima és énekegyüttlét

A rákosszentmihály-sashalmi evangelikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb február 11-én, 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: gyertyafeny.lutheran.hu

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 9-étől február 16-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.40 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Ábrahám gyermekei 9.30 / Duna World <i>Fölszállott a páva – válogatófilm</i> <i>(népzenei tehetségkutató)</i> 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> <i>(egyházzenei magazin)</i> 12.05 / M1 <i>Evangelikus Magazin</i> 12.30 / M1 <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 19.30 / Duna World <i>Másfél milli lépés Magyarországon</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 21.35 / Duna Tv <i>Vihar</i> <i>(magyar játékfilm, 1952) (97')</i> 23.55 / M1 <i>A némafilm</i> <i>(francia játékfilm, 2011)</i>	9.35 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 10.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> A házasság szentsége 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangelikus egyház félórása 14.40 / Duna World <i>Beugró – Felkészültek? Mert mi nem (szituációs játék)</i> 16.00 / Duna World <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 21.25 / Duna Tv <i>Friss és máris a szemétnben – A globális élelmiszer-pazarlás (dokumentumfilm)</i> 21.30 / Kossuth rádió <i>Rádiósínház</i> Bodor Ádám: Az érsek látogatása 22.00 / Bartók rádió <i>Dzsesszkoncertek</i> Debreceni Jazznapok 2013	10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Bach: Singet dem Herrn ein neues Lied – motetta 11.33 / Kossuth rádió <i>Vendég a háznál</i> Gyerekekről felnőtteknek 16.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra (francia ismeretterjesztő sorozat)</i> A Sorbonne egyetem 20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangelikus lelkész 0.15 / M1 <i>Kém a jégén – Hogy filmezzünk jegesmedvét (angol természetfilm)</i>	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Bach: 54. kantáta (Wiederstehe doch der Sünde) 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása 14.40 / Duna World <i>Borvacsoara</i> Egri borvidék 16.00 / Duna World <i>Evangelikus Magazin</i> 18.50 / M1 <i>A következő! (szórakoztató kvízműsor)</i> 19.55 / Duna World <i>Hogy volt!?!...</i> Cseh Tamásra emlékezzünk 21.04 / Bartók rádió <i>Kocsis Zoltán zongorázik</i>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
12.05 / Bartók rádió <i>Verdi: Rekviem</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvadások</i> Hargitay András úszó Riporter: Novotny Zoltán 15.10 / Duna Tv <i>Magyar első</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 18.20 / Duna World <i>Duna anizsz</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 19.05 / M3 <i>Ember a híd alatt</i> <i>(magyar film)</i> 21.55 / Duna World <i>Táncvarázs</i> Savaria táncverseny, Szombathely 22.35 / M1 <i>Verssor az utcajában</i> 23.15 / Duna Tv <i>Moszkva tér</i> <i>(magyar játékfilm, 2001) (87')</i>	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 8.35 / Duna Tv <i>Lyukasóra (irodalmi műsor)</i> 7.55 / Duna World <i>Barangolások Portugáliában</i> <i>(magyar ismeretterjesztő film)</i> 11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro) 12.05 / Bartók rádió <i>Bach-maraton</i> Válogatás a legemlékezetesebb előadásokból 14.50 / Duna World <i>Lélek Boulevard</i> Rúzsa Magdolna énekesnő 22.00 / Bartók rádió <i>Celluloidok – a legjobb filmzenék</i> A BBC Filharmonikus Zenekar hangversenye	7.40 / M3 <i>Játék határok nélkül</i> 8.10 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Házasság hete 2014 9.55 / M1 <i>Nőé barátai</i> Minden, ami állat 14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – újragombolva</i> Magyar zenészek külföldi albumokon 19.10 / Duna Tv <i>Fölszállott a páva – válogatófilm</i> 20.00 / Pax Tv <i>Ez az a nap! 2013 (koncertfilm)</i> 20.20 / M1 <i>A Dal</i> <i>(eurovíziós dalválasztó show-műsor)</i> 23.40 / Duna Tv <i>Eldorádó</i> <i>(magyar játékfilm, 1988) (100')</i>	10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése Ácsról</i> Igét hirdet: Gerecei Zsolt lelképásztor 11.00 / Duna Tv <i>Református istentisztelet közvetítése Sztánáról</i> 11.05 / M1 <i>Református Magazin</i> 12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a bakonycernyei evangelikus templomból</i> 12.45 / M1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i> 13.00 / Mezzo Tv <i>Egyházi zene a középkori Spanyolországból</i> 19.35 / Bartók rádió <i>A Diotima vonósnyégyes</i> 0.40 / Duna World <i>Szentföldi szent helyek üzenete</i> <i>(ismeretterjesztő sorozat)</i>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 9.)

Fölszállott ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad. Ézs 60,2 (Zsolt 2,12b; Róm 8,35; Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 54) Képzelnék magunk elé egy elhanyagolt külsejű alakot. Egy másnapos alkoholistát. Egy kéregető hajléktalant. Az is lehet, hogy elkeseredett, reménytelen ember látványáért nem is kell a „szomszédba mennünk”, elég, ha belenézünk a tükörbe. Egy ilyen ember szemébe – vagy a tükörbe – nézve kell elhangoznia, kimondatnia a szabadulást, újrakezdést hirdető mondatnak: „...de fölszállott ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad.”

Hétfő (február 10.)

Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött. Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága. Jn 1,3–4 (Ézs 40,26; 2Kor 3,9–11/12–18; Ef 1,1–6) Az az isteni emberszeretet (agapé), amelyet Jézus megtestesít, ugyanaz a szeretet, amely a világot teremtette, fenntartja és áthatja, amely ott van a madarak szárnyuhogásában, a nap fényében, a kisgyermekek gügyögésében és mindenben, ami élet. Természetesen ugyanez a szeretet hiányzik mindabból, ami az életet veszélyezteti, ami végső soron halál: a gyűlölet sötétségéből, a bosszú durvaságából, a teremtettséget veszélyeztető önzésből. Hinni Jézusban azt is jelenti, hogy látjuk a teremtettség Krisztus-arcúságát.

Kedd (február 11.)

Jézus így kiáltott: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék.” Jn 7,37 (Zsolt 36,10; Jn 1,43–51; Ef 1,7–10) Csodálatos jelenség a forrás. A térképen is feltüntethető fix pont, ahol felszínre kerül, és elérhetővé válik az ember számára a víz, amely egyébként hozzáférhetetlen, rejtve van. A jézusi mondatból hiányzik a tárgy. Mire szomjazik, és mit igyék a hozzá érkező? Jézus a forrás, a kút, ahol Istenből magából merít, iszik és részesül az ember. Minden, az evangéliumokban megörökített jézusi szó, áldó, gyógyító mozdulat egy-egy korty Isten emberszeretetéből. Egyes egészségügyi tanácsadók szerint a legjobb tisztítóóra egy jó pohár víz elfogyasztása korán reggel, éhgyomorral...

Szerda (február 12.)

Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek: ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt. Ef 5,15–16 (Préd 8,8a; Jn 3,31–36; Ef 1,11–14) Minden egyes nap tele van Isten irántunk való szeretetével. Általában diszkrétan, szelíden, rejtetten. Nem előlünk rejti magát Isten, hanem a számunkra. Mint a gyermek, aki úgy bújik el, hogy biztosan megtalálják. És a biztonság kedvéért azért még mocorog és köhécsel is. Akár a gyermekkel, úgy Istennel is döreség nem belemenni ebbe a játékba. Esztelenül csak az aggodalmainknak élni, időt mindig csak a feladataink elvégzésére szánni, és soha, de soha nem játszani. A bővebb szakasz a mindenkor mindenért való hálaadással zárul. Mint aki este mosolygva veszi számba, mi mindenben bújt meg számára aznap az Isten.

Csütörtök (február 13.)

A teremtett világ maga is meg fog szabadulni a romlandóság szolgátságából Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára. Róm 8,21 (Zsolt 36,7; Jel 1,1–2/3–8; Ef 1,15–23) Különös, de semmire sem vágyunk annyira, mint hogy szabadok legyünk, és semmitől sem félünk annyira, mint hogy szabadok legyünk. Nincs könnyű dolga velünk az Úristennek. Nem egyszerűen bennünket fogva tartó erőket kell legyőznie, hanem saját ellenállásunkat, védekezésünket, félelmünket is a szabadságtól. Mi oldja fel ezt a feloldhatatlannak látszó elentétet szabadságvágy és szabadságtól való félelem között? Egyedül az, ahogy megszólít minket, és ahogy megszólíthatjuk őt. Gyermekeinek nevez, és gyermekeiként szólít meg, atyánknak nevezhetjük, és atyánként szólíthatjuk őt. A szabadság a megszólításon múlik.

Péntek (február 14.)

Jézus Krisztus mondja: „Amikor azonban eljön ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra.” Jn 16,13a (Zak 12,10a; Jn 8,12–20; Ef 2,1–10) Ez a legnehezebb. Elhinni, elfogadni ezt az utolsó lépést. Hogy ő nem marad rajtunk kívül. Nem elégszik meg annyival, hogy eljött hozzánk, eljött közénk. Ő még beljebb jön. Még közelebb. A tanítványok kétségbeestek a búcsúzó Jézus szavait hallva: „Mi lesz velünk nélküled?” Jézus megnyugtatta őket. „Ne féljete. Közelebb leszek hozzátok, mint most, amikor itt állok előttek, és hozzátok beszélek. Mert van még közelebb. A Lélek által bennetek.” Olyan, mint amikor az apa nyakába veszi a gyermekét: nem látja, mégsem lehet hozzá közelebb.

Szombat (február 15.)

Az Úr intését meg ne vedd, fiam, és dorgálását meg ne utáld! Péld 3,11 (1Pt 5,2; 4Móz 6,22–27; Ef 2,11–22) Az intést, fenytést, dorgálást általában akkor és olyanért kapjuk, amikor mi magunk is tudjuk, hogy valami nyilvánvaló rosszat tettünk. Érdekes, de Jézus soha nem intette és dorgálta meg kortársait számukra is nyilvánvaló bűneik miatt, viszont annál többet intette és dorgálta őket olyasmikért, amiknek a helyességéről meg voltak győződve. Gondoljunk csak a serénykedő Mártára, a buzgón imádkozó farizeusra, az isteni ítélet végrehajtóiként fellépő tanítványokra a samáriai falu határában, a törvénynek kövekkel a kézben érvényt szerezni kívánó sokaságra stb. Amikor önvizsgálatot végzünk, ne csak azt vegyük számba, amit mi helytelennek tartunk. Vegyük észre azt is, amiért Jézus minket is megdorgálna. Ezt általában ott kell keresnünk, ahol nagyon meg vagyunk elégedve önmagunkkal.

■ NÉMETH ZOLTÁN

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
 Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
 Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
 Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
 Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
 Tervezőszerkesztő / **EvÉlet on-line:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
 Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratosokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratosokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratosokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

